ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1897

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐεργέται τῆς Ἑταιρείας	Σελ.	3
Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας	»	4
Ἐπιτίμιοι ἑταῖροι	»	5
Τακτικοὶ ἑταῖροι	»	6
Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων τῆς Ἑταιρείας	»	9
Ἀνασκαφαὶ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν	»	10
Ἀνασκαφαὶ παρὰ τὸν Ἰλισὸν	»	12, 73
Ἀνασκαφαὶ κατὰ τὸ Ἀσκληπιεῖον	»	12
Ἀνασκαφαὶ κατὰ τὸν ἔξω Κεραμεικὸν	»	14
Ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ὀλυμπιείου	»	14
Ἀνασκαφαὶ ἐν Πειραιεῖ	»	15
Ἀνασκαφαὶ ἐν Σουνίῳ	»	16
Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἐλευσῖνι	»	18, 86, 105
Ἀνασκαφαὶ ἐν Θήβαις	»	18, 94
Ἀνασκαφαὶ ἐν Θέρμῳ τῆς Αἰτωλίας	»	18
Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἐρετρίᾳ	»	21
Ἀνασκαφαὶ κατὰ τὰς Κυκλάδας νήσους	»	23
Ἀνασκαφαὶ ἐν Μυκήναις	»	24
Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἐπιδαύρῳ	»	28
Ἀνασκαφαὶ ἐν Λυκοσούρᾳ	»	28
Ἐργασίαι ἐν τῷ Παρθενῶνι	»	28
Ἐργασίαι ἐν τῇ Μονῇ Δαφνίου	»	29
Ἐργασίαι ἐν Μιστρᾷ	»	29
Ἔκθεσις τοῦ Λογιστοῦ τῆς Ἑταιρείας	»	32
Πίναξ Α' Γενικὸς ἰσολογισμὸς τῆς χρήσεως 1897	»	42
— Ἀνάλυσις τῆς Μερίδος «Ἔσοδα καὶ ἔξοδα»	»	44
Πίναξ Β' Ἀπολογισμὸς τῶν ἐσόδων τῆς χρήσεως 1897	»	46
Πίναξ Γ' Ἀπολογισμὸς τῶν ἐξόδων τῆς χρήσεως 1897	»	48
Πίναξ Δ' Κίνησις τοῦ ταμείου κατὰ τὸ ἔτος 1897	»	58
Πίναξ Ε' Πίναξ ἐμφαίνων τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1897	»	59
Πίναξ Ϛ' Γενικὴ ληψοδοσία τοῦ ἔτους 1897	»	64
Ἔκθεσις τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας	»	66
Τακτικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων	»	71

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΘΩΝ
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΦΙΛΑΡΧΑΙΩΝ
Η ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΣΥΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΝΙΔΗΣ
DUC DE LUYNES
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΕΝΑΡΔΑΚΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗΣ
ΣΙΜΩΝ Γ. ΣΙΝΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Χ ΠΕΤΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΡ. ΣΟΥΤΣΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΠΑΤΡΩΝ
ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
HILARION ROUX
ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΕ.
HEINRICH SCHLIEMANN
ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΑΛΛΙΕΡΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΗΦΑΙΣΤΙΔΗΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
ΣΟΛΩΝ ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Ι. ΠΡΩΙΟΣ
ΟΘΩΝ Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Η Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀντιπρόεδρος
Δ. Τσιβανόπουλος

Β' Ἀντιπρόεδρος
Γ. Νικολαΐδης

Γραμματεὺς
Π. Καββαδίας

Σύμβουλοι

Στ. Ἀνδρόπουλος
Δ. Θεοφανόπουλος
Π. Καρολίδης
Β. Λάκων
Ὄθων Λύδερς
Δ. Ἰακκᾶς
Γ. Μιστριώτης
Ἀντ. Οἰκονόμου
Ἄθως Ῥωμάνος
Ἀνδρ. Σκιᾶς
Βαλ. Στάης
Χρ. Τσούντας
Γ. Τυπάλδος Κοζάκης

ΕΠΙΤΙΜΙΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Η Α. Μ. Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ

Γεώργιος Ἀβέρωφ. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.
Friederich Adler. Berlin.
Otto Benndorf. Wien.
Max Collignon. Paris.
Domenico Comparetti. Firenze.
Alexander Conze. Berlin.
Θεόδωρος Δηλιγιάννης. Ἀθήνησι.
Wilhelm Dörpfeld. Ἀθήνησι.
Joseph Durm. Karlsruhe.
Sir John Evans. London.
Paul Foucart. Paris.
Adolph Furtwängler. München.
Ernst Gardner. Cambridge (England).
Percy Gardner. Oxford.
B. L. Gildersleeve. Baltimore. U. S. America.
Will. Watson Goodwin. Cambridge. U. S. America.
Hamdy Bey. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.
B. Haussoulier. Paris.
L. Heuzey. Paris.
Th. Homolle. Ἀθήνησι.
R. C. Jebb. Cambridge (England).
R. Kekulé. Berlin.
Adolf Kirchhoff. Berlin.
Ulrich Köhler. Berlin.
Lucien Magne. Paris.
Adolph Michaelis. Strassburg.
A. S. Murray. London.
Charles Eliot Norton. Cambridge U. S. America.
F. C. Penrose. London.
G. Perrot. Paris.
W. M. Ramsay. Aberdeen (Schottland).
S. Reinach. Paris.
Rufus R. Richardson. Ἀθήνησι.
Th. D. Seymour. New-Haven. U. S. America.
Ἀνδρέας Συγγρός. Ἀθήνησι.
Charles Waldstein. Cambridge (England).
Ulrich v. Wilamowitz-Moellendorff. Berlin.

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1897

Οἱ ἑταῖροι, ὧν τὰ ὀνόματα εἶνε τυπωμένα διὰ κυρτῶν γραμμάτων, κατέβαλον τὴν συνδρομήν των ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν, κατ' ἀκολουθίαν εἶνε ἑταῖροι ἰσόβιοι· οἱ δὲ δι' ἀστερίσκου σημειούμενοι εἶνε ἑταῖροι καταβαλόντες τὴν συνδρομήν των ἐκπροθέσμως, μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ 1897.

Ἀγγελόπουλος Ἀθάνατος Θρ.
Ἀθηνογένης Γ.
Ἀναστασίου Ν.
Ἀνδρόπουλος Στ.
Ἀνέζης Δ.
Ἀντωνιάδης Δ.
Ἀντωνόπουλος Κ.
Ἀραβαντινὸς Ι.

Βακκᾶς Π.
Βακράτσας Ε.
Βαλαωρίτης Ι.
Βαλλώσης Δ.
Βάσης Σ.
Βάσσος Ἀλέξ.
Βικέλας Δ.
Bissing Fritz.
Βλαστὸς Κ.
Βούκρας Δ.
Βοῦρος Ζ. Α.
Bourguet Emile

Γαζέπης Γ.
Γεωργακόπουλος Ε.
†Γιαννόπουλος Ἀγησ.
Γιαννούλης Β.
Γκιών Α.
Graef B.
Γρηγοράκης Γ.
Γρηγορίου Ἀπ.

*Δαμβέργης Α.
*Δαμβέργης Ν.
Δάσιος Σ.
Δεμερτζῆς Α.
Δημητριάδης Χ.
Δήμητσας Μ.
Διγενῆς Μ.
Δικλαράκος Γ.
Dörpfeld W.
†Δουκάκης Σ.
Δουρούτης Ἀθ
Δραγάτσης Ἰάκ.
Δραγούμης Μ.
Δραγούμης Στ.
Δυοβουνιώτης Γ.

*Ἐλευθεριάδης Ε.
Ἐλευθεριάδης Σωκρ.
Εὐαγγελίδης Μ.
Εὐκλείδης Ἰ.

Ζαήμης Ἀλ.
Ζαχαρίας Δ. Π.
Ζητουνιάτης Π.
Ζυγομαλᾶς Α.
Ζωγράφος Ἰω.

Θάλης Μ.
Θεοδωρακάκης Στυλ.
Θεοφανόπουλος Δ.

Hiller v. Gärtringen.
Ιορδανόπουλος Μ.
Judeich Walther
Ἰωαννίδης Π.

Καββαδίας Π.
Καλαποθάκης Μ.
Καλάρχος Κ.
Καλογερόπουλος Θ.
Κανάκης Π.
*Κανελλίδης Π.
*Καπλάνογλους Κ. Π.
Καράλης Α.
Καραπάνος Κ.
Καρκούλιας Η.
Καρολίδης Π.
Κασδόνης Γ.
Καστριώτης Π.
Κατριβάνος Α.
*Κεφάλας Γ.
Κλοντηρόπουλος Γ.
Κόλλας Δ.
Κολυβᾶς Α.
†Κοντογιαννάκης Ν.
Κοντόσταυλος Α.
*Κορομάντζος Ε.
Κορομάντζος Θ.
Couve L.
Κουλουμόπουλος Κ.
Κουμανούδης Στ.
Κουρουνιώτης Κ.
Κριεζῆς Ἀντ.
Κύρης Μ.
Κυριακὸς Κ.
Κωστῆς Κ. Ν.
Κωνσταντινίδης Π.

Λάκων Β.
Λαμπρινίδης Μ.
Λαμπρόπουλος Α.
Λάππας Ι. Α.
Λάππας Ι. Γ.
Λεβίδης Γ.
Λεονάρδος Β.
Λεονάρδος Α. Δ.

Λόντος Ι.
Λύδερς Ὄθ.
Λυκάκης Ἀλ.
Λύρης Ἰω.

Μαγγιῶρος Ἰω.
Μακκᾶς Δ.
Μακκᾶς Κ.
Μακκᾶς Ν.
Μανιάκης Κ.
Μαντζάκος Χ.
Μαρκόπουλος Ἰ.
Μελᾶς Λ.
†Μελᾶς Μ.
Μελισσουργός Γ.
Μιστριώτης Γ.
Milchhöfer A.
Μπαλάνος Ν.
Μομφερρᾶτος Ἀντ.
Μούσης Ἰ.
Μπαλτῆς Θ.
Μπογιατζόγλους Μ.
Μυλωνᾶς Κ.

Νεγρεπόντης Μ. Μ.
Νικολαΐδης Γ.
Νικολαΐδης Ι.
Νικολαΐδης Λουδ.
Νικολόπουλος Π.
Νικολόπουλος Σ.
Noack Ferd.
Νομικὸς Α.

Ξανθάκης Π.

Οἰκονόμος Α.
Οἰκονόμος Π.

Παπαβασιλείου Γ.
Παπαδημητρακόπουλος Θ.
Παπαδόπουλος Β.
Παπαναστασίου Π.
Παπαχρήστου Γ.
Πάππος Δ.
Πασχάλης Α.

Πατύχας Γ.
Περρῆς Π.
Περρῆς Σ.

Ras Joseph.
†Ρενιέρης Μ.
Robert K.
Ρωμαΐδης 'Αρ.
Ρωμάνος 'Αθ.

*Σακελλαρόπουλος Σ.
Σεμιτέλος Δ.
Σιμόπουλος 'Ιω.
Σκιαδαρέσης Σ.
Σκιᾶς 'Αν.
Σκουζὲς 'Αλ.
Σκουζὲς Κ.
Σκουζὲς Π.
Σκουλούδης Σ.
Στάης Β.
Σωτηριάδης Γ.
Σταυρόπουλος Δ.
Στέφανος Κλών.
Στρέϊτ. Στ.
Στρέϊτ Γ.
Studniczka F.
Σφακιανάκης Π.
*Σωμερίτης Δ.
Τραπάντζαλης Γ.
Τριανταφυλλάκος Ν.

Τρούμπ. 'Ερ.
Τσάτσος 'Ιω.
Τσιβανόπουλος Δ.
Τσίλλερ 'Ερ.
Τσούντας Χρ.
Τυπάλδος Κοζάκης Γ.
Τυπάλδος Μπασιᾶς 'Αθ.

Fabricius E.
Φεράλδης Γ. Λουδ.
*Φιλαδελφεὺς Α.
Φίλιος Δ.
Fournier Paul.
*Φωστηρόπουλος Κ.
Φωτίου 'Ιω.

Χατζιδάκης Γ.
Χατζιδάκης Ι.
Χρυσανθόπουλος Παν.
†Χωρέμης Ι.

Ψαλτῆρας Γ.

White W. J.
Wide Sam.
Wiegand Theodor.
Wolters P.

Zahn Robert.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

κατὰ τὸ ἔτος 1897

συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς Ἑταιρείας Π. Καββαδία καὶ μετὰ ἔγκρισιν τοῦ συμβουλίου ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει τῶν ἑταίρων τῇ 11 Ἰανουαρίου 1897.

Κύριοι,

Αἱ δειναὶ περιστάσεις, ἐν αἷς διετέλεσεν ἡ πατρὶς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, εὐνόητον εἶνε ὅτι ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ συμβουλίου πρὸς διοίκησιν τῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐπήνεγκον χαλάρωσιν τῶν ἐκτελεστέων ἔργων. Μετὰ δέους προέβαινεν ἑκάστοτε τὸ συμβούλιον εἰς τὰ ἔργα του. Οὔτε τὸ θάρρος καὶ ἡ πρὸς δρᾶσιν ψυχολογικὴ διάθεσις ὑπῆρχεν, οὔτε οἱ ἀναγκαῖοι χρηματικοὶ πόροι ἐφαίνοντο μέχρι τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐπαρκεῖς, διότι τῶν δεινῶν τούτων περιστάσεων ἕνεκεν δὲν διετέθησαν ἅπαντα τὰ ἐκδοθέντα γραμμάτια τοῦ λαχείου· κατ' ἀκολουθίαν, ἐν ᾧ κατὰ τὸ ἔτος 1896 τὰ ἐκ τοῦ λαχείου καθαρὰ ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς δρ. 249,175, κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1897 ἀνῆλθον μόνον εἰς δρ. 179,495. Οὕτω δὲ τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας

ἀνῆλθον εἰς δρ. 393,687 ἀντὶ τῶν προϋπολογισθέντων εἰς δρ. 473,854, τὰ ἔξοδα ὅμως ἕνεκα τῆς χαλαρώσεως τῶν ἐργασιῶν, ὡς εἴπομεν, καὶ τῆς παραλείψεως ἄλλων σπουδαίων ἔργων, ἀνῆλθον μόνον εἰς δρ. 326,181. Ὥστε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἔσχομεν καὶ περίσσευμα δρ. 67,505.

Τὰ ἔξοδα ταῦτα τῆς Ἑταιρείας, ὡς καὶ τὰ ἔσοδα, ἐκτίθενται λεπτομερῶς καὶ ἀναλελυμένως ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν ὑμῶν ὑπὸ τοῦ λογιστοῦ τῆς Ἑταιρείας συντεταγμένῳ ἀπολογισμῷ τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1897.

Τῶν παλαιῶν τῆς Ἑταιρείας ἑταίρων κατέβαλον τὴν συνδρομήν των τοῦ 1897 ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα δύο. Νέοι δὲ ἑταῖροι ἐνεγράφησαν ἕνδεκα, οἵτινες κατέβαλον ὡσαύτως τὴν ἑαυτῶν συνδρομήν. Μετὰ λύπης δὲ ἀνακοινοῖ ὑμῖν τὸ συμβούλιον, ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπεβίωσαν οἱ ἑταῖροι Μιχαὴλ Μελᾶς, Μᾶρκος Ρενιέρης, Ν. Κοντογιαννάκης, Ἀγησίλαος Γιαννόπουλος, Σ. Δουκάκης καὶ Ι. Χωρέμης.

Ἀνασκαφαὶ ἐτελέσθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1897 αἱ ἑξῆς:

Πρώτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν Ἀθήναις, ἡ **περὶ τὴν Ἀκρόπολιν**, συνέχεια τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1896 ἀρξαμένων ἐργασιῶν. «Τὸ πλεῖστον τῆς ἐργασίας ταύτης περιωρίσθη εἰς τὴν ἐκχωμάτωσιν τῶν ἀπὸ τῶν Μακρῶν μέχρι τῆς κατηρειπωμένης ἐκκλησίας τοῦ Σεραφεὶμ χώρου, εἰς τὴν ἀνακάθαρσιν δηλ. τοῦ βράχου ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ριφθέντων χωμάτων. Ἀνασκαφικαὶ δὲ ἐργασίαι ἐγένοντο κυρίως ἐν τῷ χώρῳ τῷ ὑπὸ τὰς Μακράς, ἔνθα ἡ τὸ ὕδωρ τῆς Κλεψύδρας περικλείουσα μικρὰ ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Παρὰ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ἀπεκαλύφθη συνέχεια τοῦ καλουμένου Οὐαλεριανείου τείχους. Κατὰ δὲ τὸ δυσμικὸν ταύτης μέρος, ἀκριβῶς ὑπὸ τὰς Μακράς, ἀπεκαλύφθη ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, ὅπερ, διακοπεισῶν τῶν ἀνασκαφῶν ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, δὲν κατωρθώθη νὰ ἐξακριβωθῇ ἂν ὄντως εἶνε οἰκοδόμημα ἢ μήπως εἶνε τεῖχος, ὅπερ τὸ πάλαι περιέκλειε τὸ ὕδωρ τῆς Κλεψύδρας καὶ οὕτω συνέδεε τὴν Κλεψύδραν μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως.

» Ἐντὸς τοῦ ἀρχαίου τούτου οἰκοδομήματος εὑρέθη σπουδαιοτάτη ἐπιγραφή, ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως προφανῶς καταπεσοῦσα, ἥτις καὶ ἄλλα, λίαν ἐνδιαφέροντα, διδάσκει ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν λύσιν τοῦ πολυθρυλήτου ζητήματος περὶ τῶν χρόνων τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης συμβάλλεται. Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, καθ' ὃν τρόπον συνεπληρώσαμεν τὸ ἐλλεῖπον αὐτῆς κείμενον καὶ ἡρμηνεύσαμεν αὐτὴν ἐν τῷ ἐκδοθέντι ἤδη τελευταίῳ τεύχει τῆς *Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος* (1897, σ. 173 κ. ἑ.), μανθάνομεν ὅτι ὁ ἐπὶ τοῦ Κιμωνείου πύργου περικαλλὴς ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης ᾠκοδομήθη οὐχὶ ἐπὶ Κίμωνος, ὡς ὑπό τινων ἐπιστεύετο, ἀλλ' ἐπὶ Περικλέους, οὐχὶ ὅμως καθ' ὃν χρόνον ᾠκοδομοῦντο τὰ Προπύλαια, ὡς πολλοὶ ἰσχυρίζοντο, ἀλλὰ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς τοῦ Περικλέους ἀρχῆς, καθ' οὓς χρόνους ᾠκοδομεῖτο ὁ Παρθενών. Ἀρχιτέκτων δὲ τοῦ ναοῦ τούτου ἦτο ὁ Καλλικράτης, ὁ σὺν τῷ Ἰκτίνῳ ἀρχιτέκτων τοῦ Παρθενῶνος. Ἐν τῷ χώρῳ δὲ ἐν ᾧ ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς τῆς Νίκης ὑπῆρχεν ἱερὸν τῆς θεᾶς ταύτης, ὅπερ θὰ εἶχον καταστρέψει οἱ Πέρσαι, εἰσελάσαντες εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ὅπερ προχείρως, ὡς φαίνεται, εἶχον ἐπισκευάσει οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπιστρέψαντες ἐκ Σαλαμῖνος εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν. Σπουδαῖα δὲ πορίσματα συνάγομεν ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης καὶ ὡς πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν δημοσίων ἔργων ἐν Ἀθήναις. Κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν δηλ. ταύτην, ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ ἐκτελέσεως μικροῦ καὶ εὐτελοῦς ἔργου, ὁ δῆμος ὥριζε τὸν ἀρχιτέκτονα, ὅστις ἔμελλε νὰ συντάξῃ τὰς συγγραφὰς (τὸ σχέδιον καὶ τοὺς ὅρους τῶν ὑποχρεώσεων) καὶ ἀνέθετε τὴν ἐκμίσθωσιν τοῦ ἔργου εἰς τοὺς δέκα πωλητάς, οἵτινες ἐξεμίσθονον τοῦτο ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ὡς ἄλλοθεν εἶνε γνωστόν· ὁσάκις δὲ ἐπρόκειτο περὶ κατασκευῆς μεγάλου καὶ πολυδαπάνου ἔργου, ὁ δῆμος ὥριζεν ὡσαύτως τὸν ἀρχιτέκτονα, συγχρόνως ὅμως ἐξέλεγε καὶ τριμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ μελῶν τῆς Βουλῆς, ἥτις ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος σύνταξιν τῶν περὶ τοῦ οἰκοδομήματος συγγραφῶν καὶ ἀκολούθως ἐξέθετε τὸ ἔργον εἰς μειοδοσίαν· δὲν εἶχε δικαίωμα ὅμως ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκμίσθωσιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μειοδοσίας ὤφειλε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλήν, αὕτη δὲ νὰ

εἰσαγάγῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν δῆμον, ὅστις, ὡς φαίνεται, διεφύλαττεν ἑαυτῷ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκρίσεως τῆς μειοδοσίας καὶ κατακυρώσεως τῶν ἔργων.

Ἐν ταῖς αὐταῖς ἀνασκαφαῖς εὑρέθη καὶ ἄλλη ἐπιγραφὴ σπουδαία ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, εὑρέθη δηλ. ψήφισμα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ ἐξεδόθη κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀλκιβιάδου, αὐτοῦ τοῦ περιωνύμου Ἀλκιβιάδου τοῦ στρατηγικωτάτου ἀληθῶς ἐκείνου ἀνδρὸς ἀλλὰ παραδόξου καὶ ἀλλοπροσάλλου, ὅστις διὰ τῆς διαγωγῆς του ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς δυστυχίας τῆς πατρίδος του καὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ ὀλέθρου. Διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου, δι' οὗ κυροῦνται συνθῆκαι συναφθεῖσαι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς ἐν Δαφνοῦντι τῆς Ἰωνίας Κλαζομενίους, διασαφηνίζεται ἀσάφειά τις ἤ, κυρίως εἰπεῖν, πληροῦται χάσμα τι, ὅπερ ἐνυπάρχει ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἱστορουμένοις περὶ τῆς ἐν ἔτει 411 π. Χ. ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀποστασίας τῶν Κλαζομενίων (ἴδε *Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα* 1888, σ. 1 κ. ἑ).

» Περὶ ἄλλων τινῶν πορισμάτων τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ὡς πρὸς τὴν τοπογραφίαν τοῦ ἀνασκαφέντος ἐκείνου χώρου, δὲν δυνάμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα, διότι τοιαύτη πραγματεία ἄνευ τοπογραφικοῦ σχεδίου εἶνε ἀκατάληπτος» [Π. Καβ].

Δευτέρα ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὴ ἐγένετο **παρὰ τὸν Ἰλισσόν**, κατὰ τὸ Βατραχονῆσι, ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Ἀνδρέου Σκιᾶ, περὶ ἧς ἴδε ἔκθεσιν ἐν τῷ τέλει τῶν Πρακτικῶν τούτων μετὰ σχεδιογραφήματος συνταχθέντος ὑπὸ τοῦ παρὰ τῇ Ἑταιρείᾳ ἀρχιτέκτονος ἐφόρου Ἀλ. Λυκάκη.

Τρίτη σκαφικὴ ἐργασία ἐγένετο ἐν τῷ χώρῳ τῷ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν, **κατὰ τὸ Ἀσκληπιεῖον**, ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων παρὰ τῇ Ἑταιρείᾳ Γ. Σωτηριάδου, ὅστις ἀνακοινοῖ περὶ τῶν ἐργασιῶν τούτων τὰ ἑξῆς:

» Κατὰ Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον, ἀκολούθως δὲ πάλιν κατὰ Μάϊον καὶ Ἰούνιον ἠσχολήθην ἐντολῇ τοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ καὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ εἰς ἐργασίας, ἀπο-

βλεπούσας εἰς τὴν διὰ σκαφῆς ἑνιαχοῦ ἐξερεύνησιν τοῦ χώρου ἐκείνου, εἰς τὴν συντήρησιν τῶν ἐρειπίων καὶ εἰς τακτοποίησιν καὶ διερεύνησιν τῶν φύρδην μίγδην κατακειμένων ἐνεπιγράφων λίθων καὶ ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν.

» Ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ ἐκαθαρίσθη ἡ στοὰ ἡ πρὸ τῆς ἀνατολικῆς κρήνης καὶ ἀπεκαλύφθη δι' ἀνασκαφῆς τὸ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν γωνίαν ἔδαφος, ἔνθα εὑρέθησαν νῦν σωζόμεναι καὶ πλάκες τοῦ ἀρχαίου δαπέδου. Ἐπεχώσθη δὲ καὶ ἐξωμαλίσθη πᾶν τὸ πρὸ τοῦ μετώπου αὐτῆς ὑπὸ τῶν λιμναζόντων ὀμβρίων ὑδάτων ἢ τῶν τῆς κρήνης ἑλῶδες καθιστάμενον ἔδαφος, μετακινηθέντων τῶν σωρηδὸν κατακειμένων ὀγκωδῶν λίθων.

» Ἐκαθαρίσθη πᾶν τὸ ἔδαφος τῶν, ὡς κατοικιῶν ἱερέων θεωρουμένων, παρὰ τὴν δυτικωτέραν κρήνην κειμένων κατασκευῶν καὶ ἐτακτοποιήθη τὸ μέγα πλῆθος τῶν κατεσπαρμένων ἐνταῦθα ἐνεπιγράφων λίθων καὶ συντριμμάτων γλυπτῶν καὶ ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν. Ὁμοίως καὶ ἡ πρὸ τῶν οἰκημάτων τούτων στοά, ἐπιχωσθέντων τῶν βόθρων.

» Ἡ αὐτὴ ἐργασία ἔγεινε καὶ εἰς πάντας τοὺς λοιποὺς τοίχους τῶν παντοίων κτιρίων τοῦ ἱεροῦ διὰ τακτοποιήσεως τῶν μετακινηθέντων λίθων κατὰ τὴν πρώτην ἔτι πρὸ εἰκοσαετίας αὐτόθι ἀνασκαφὴν καὶ ἐξασφαλίσεως σπουδαίων λειψάνων ἀρχαιοτέρων τοῦ Ἀσκληπιείου οἰκοδομῶν, οἷα εἶνε τὰ τειχία μυκηναίας κατασκευῆς.

» Κατεσκευάσθη μεγάλη λιθίνη κλῖμαξ πρὸς εὔκολον συγκοινωνίαν μεταξὺ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου καὶ τοῦ Ἀσκληπιείου ἐκεῖ ἔνθα πρότερον βαθὺ καὶ ἐπικίνδυνον ὄρυγμα ὑπῆρχε μεταξὺ δύο αναλημμάτων ἀρχαίων, ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ, ἣν ὁ Παυσανίας ἀπὸ τοῦ διαζώματος τοῦ θεάτρου διὰ τοῦ Ἀσκληπιείου περιγράφει φέρουσαν.

» Ἐξητάσθη ἐν μέρει ἡ μεσαιωνικὴ δεξαμενὴ ἡ δεχομένη τὸ ὕδωρ τῆς ἐνταῦθα ἀρχαίας κρήνης καὶ εὑρέθησαν ἐνῳκοδομημένοι εἰς τὸν πρὸς τὸν βράχον τοῖχον αὐτῆς συντρίμματα ἀρχαίων ἐνεπιγράφων λίθων καὶ γλυπτῶν.

» Ἐν δὲ τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἐξερριζώθησαν τὰ μεταξὺ τῶν λίθων τῶν ἑδωλίων φυτά, ἐτακτοποιήθησαν τὰ ὑπὸ τῶν

βροχῶν ὑποσκαφέντα ἢ ἄλλως μετακινηθέντα ἑδώλια καὶ ἠνοίχθησαν χάνδακες πρὸς ἐκροὴν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, τὰ ὁποῖα κατέκλυζον πρὶν τὴν ὀρχήστραν, πληροῦντα αὐτὴν καὶ τὸ κατώτερον μέρος τοῦ κοίλου τοῦ θεάτρου χωμάτων καὶ χαλίκων ». [Γεώργιος Σωτηριάδης].

Τετάρτη ἀνασκαφὴ ἐν Ἀθήναις ἐγένετο κατὰ τὸν **ἔξω Κεραμεικὸν** ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου Ἀντ. Οἰκονόμου ἐπιστατοῦντος κατ' ἀρχὰς μὲν τοῦ Ἀν. Οἰκονόμου, ὕστερον δὲ τοῦ Κ. Κοντοπούλου. Διὰ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἐπερατώθησαν αἱ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀρξάμεναι ἐκεῖ ἀνασκαφαὶ ἐν ἰδιωτικοῖς τισιν οἰκοπέδοις· ἐπεχώσθη δὲ ἐκ νέου ὁ ἀνασκαφεὶς χῶρος καὶ οὕτω παρεδόθη οὗτος τοῖς ἰδιοκτήταις, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα, ἐν τῇ πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν μορφῇ αὐτοῦ.

Πέμπτη δὲ ἀνασκαφὴ ἤρξατο ἐν Ἀθήναις, λήγοντος τοῦ ἔτους ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ **Ὀλυμπιείου**, ἀφ' οὗ προηγουμένως αἰτήσει τῆς Ἑταιρείας καὶ διαταγῇ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν κατωρθώθη νὰ κατεδαφισθῶσι τὰ δύο ἐκεῖνα ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἀπὸ ἐτῶν κατασκευασθέντα καφενεῖα. Τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας διευθύνει ὁ ἐκ τῶν ἀντιπροέδρων τοῦ συμβουλίου Γ. Νικολαΐδης, ὅστις ἀνακοινοῖ περὶ αὐτῶν τὰ ἑξῆς:

» Τρίτην ταύτην φορὰν ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία ἐπιχειρεῖ ἀνασκαφὴν ἐν τῷ ἐνταῦθα ἱερῷ τοῦ Ὀλυμπίου Διός (1), σκοπὸν ἔχουσα πρῶτον μὲν τὴν ἐξασφάλισιν καὶ τὴν εὐπρεπῆ καὶ διδακτικὴν παράστασιν τῶν ἐν αὐτῷ λειψάνων τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου τῶν ἐν Ἑλλάδι μνημείων, δεύτερον δὲ τὴν κατὰ τὸ ἐφικτὸν διαφώτισιν τῆς ἱστορίας τοῦ μυστηριώδους τούτου ἱεροῦ, ἱστορίας ἐφ' ὅλου τοῦ βίου τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐκτεινομένης ἀπὸ Δευκαλίωνος μέχρις Ἀδριανοῦ.

» Ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἡ σκαφὴ ἤρξατο τῇ 17ῃ Νοεμβρίου καὶ ἔληξε τῇ 20ῇ Δεκεμβρίου, περιορισθεῖσα κυρίως ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ δι' ἀντηρίδων τοίχου τοῦ περιβόλου, τῶν πλευρῶν Μεσημ-

(1) Τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1861 (ἴδε Ἀρχ. Ἐφημ. 1862 Τεῦχ. Β'), τὸ δεύτερον ἐν ἔτει 1885 (ἴδε Πρακτικὰ 1886, σελ. 13).

ϐρινῆς καὶ Ἀνατολικῆς, τῶν μᾶλλον κατεστραμμένων οὐχὶ ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀλλ' ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων. Καίτοι δὲ πολλαὶ σειραὶ ἢ δόμοι λίθων ἐνιαχοῦ ἀφῃρέθησαν, ἡ μέχρι τοῦδε σκαφὴ δεικνύει ὅτι ἡ ἁρπαγὴ δὲν ἔφθασε μέχρι τῶν θεμελίων, ἀλλ' ὅτι ὑπεράνω αὐτῶν σώζονται ἔτι σειραὶ λίθων, ἐφ' ὧν εὐχερὴς ἔσται ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ κατεστραμμένου μέρους.

» Κατὰ δὲ τὴν Δυτικὴν ἐσχατιὰν τοῦ περιϐόλου τὴν ἐν τῷ κτήματι τῆς οἰκογενείας Μακρυγιάννη περιεχομένην, οὐδὲν ἐπεχειρήσαμεν, ὥστε ἀγνοοῦμεν, ἂν ἐκεῖ σώζονται ἴχνη τοῦ τοίχου τοῦ περιϐόλου ἢ καὶ εἰσόδου εἰς τὸν περίϐολον. Ταῦτα γνωσθήσονται ὅταν ἀνοιχθῇ ἡ πρὸ πολλοῦ ἐγκεχαραγμένη λεωφόρος, ἥτις ἀφίησιν ἐλευθέραν ἅπασαν τὴν Δυτικὴν τοῦ περιϐόλου πλευράν. Κατ' ἐμὲ ἐνταῦθα ἦν ἡ εἰς τὸν περίϐολον τοῦ ἱεροῦ εἴσοδος, ὡς οὔσης νεωτέρας τὴν κατασκευὴν καὶ ἀναξίας τοῦ Ὀλυμπιείου τῆς κατὰ τὴν Βόρειον πλευρὰν μετὰ προπύλου ἀνακαλυφθείσης κατὰ τὴν δευτέραν ἀνασκαφὴν τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας.

» Ἐκ τῆς ἀνιχνευτικῆς δὲ περὶ τὸν ναὸν γενομένης σκαφῆς προέκυψεν ἡ ἀνακάλυψις τῆς Βορειοδυτικῆς γωνίας τοῦ ναοῦ ἢ μᾶλλον τῆς κρηπῖδος τῆς ὑποϐασταζούσης τὰς δύο ἐκ πώρου ἐξωτερικὰς κατωτέρας βαθμίδας τὰς περὶ τὸν ὅλον ναὸν περιθεούσας. Τὴν ἀνωτάτην δὲ τρίτην βαθμίδα ἐσχημάτιζεν ἡ μαρμαρίνη τοῦ στυλοϐάτου παχεῖα πλάξ, ὡς φαίνεται ὑπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς σωζομένους κίονας ἑκατέρωθεν τῆς Νοτιοανατολικῆς γωνίας τοῦ ναοῦ. Ὡς δὲ ἡ ἐκ μαρμάρου βαθμὶς οὕτω καὶ αἱ δύο ἐκ πώρου ἔφερον ἐπὶ τῆς κάτω ἐσχατιᾶς ἑκάστη δύο ταινίας ὁριζοντίως λελαξευμένας καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν τοῦ ναοῦ. Τοῦτο εἰκάζω ἐκ τοῦ εὑρεθέντος τεμαχίου πωρίνης βαθμίδος κατὰ τὴν Δυτικὴν τοῦ ναοῦ πλευρὰν πρὸς τῇ Βορειοδυτικῇ γωνίᾳ.

» Ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως δὲ τῆς εἰρημένης γωνίας φαίνεται ἀναμφισϐητήτως πλέον ὅτι ὁ ναὸς οὗτος εἶχεν ὀκτὼ μὲν κίονας κατὰ πλάτος, εἴκοσι δὲ κατὰ μῆκος, τῶν γωνιαίων κιόνων δὶς μετρουμένων ». [Γ. Νικολαΐδης]

Ἕκτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Πειραιεῖ** διὰ τοῦ ἐφορεύοντος

τῶν ἐκεῖ ἀρχαιοτήτων καθηγητοῦ Ἰακ. Δραγάτση. Ἐξηρευνήθη ὑπὸ τούτου διὰ σκαφῆς περίεργον κατασκεύασμα ἐν τῷ βράχῳ τῷ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ λόφου τῆς Μουνυχίας, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀπεκαλύφθησαν πρὸς τοῖς ἄλλοις ψηφιδωτὰ ἐδάφη εἰκονίζοντα τὸ μὲν τέθριππον, ἐφ' οὗ ἐπιβαίνει νεανίας, τὸ δὲ τὴν Σκύλλαν μετὰ ἰχθύος, καὶ εὑρέθη λίθινος βωμὸς *Ἀπόλλωνος Ἀποτροπαίου* κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφήν. Κατὰ τὴν πρὸς τὴν Ἑταιρείαν ἔκθεσιν τοῦ Δραγάτση «διὰ τοῦ κατασκευάσματος τούτου λύεται ἀκριβῶς τὸ ζήτημα τῆς θέσεως τοῦ *Σηραγγίου*, ὅπερ ἀπὸ ἄλλους ἀλλαχοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκτῆς καὶ ἐν Φρεαττοῖ καὶ ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Μουνυχίας, ἐζητήθη καὶ ἀορίστως ἐτίθετο. Ἐν τῷ κατασκευάσματι τούτῳ ἔχομεν τὸ ἐν Σηραγγίῳ βαλανεῖον τοῦ Ἰσαίου καὶ αὐτὸ τὸ Σηράγγιον, ὅπερ κατὰ Φώτιον εἶνε τόπος Πειραιῶς κτισθεὶς ὑπὸ Σηράγγου καὶ ἡρῷον ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν ᾧ, κατὰ Ἡσύχιον, οἱ κακοῦργοι ἐκρύπτοντο». Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ καθηγητοῦ ἐγένετο καὶ ἄλλη σκαφικὴ ἐργασία ἐν Πειραιεῖ, ἤρξατο δηλ. ὁ καθαρισμὸς καὶ ἄλλου ὑπογείου ὀρύγματος, τοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ λόφου τῆς Μουνυχίας, ὃ εἶνε γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *σπηλιὰ τῆς Ἀρετούσης*. Ἡ ἐκκαθάρισις τοῦ ὀρύγματος τούτου προὐχώρησεν ἤδη μέχρι 62 μέτρων βάθους. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι μόνον ὅταν ἐκκαθαρισθῇ ὁλόκληρον τὸ ὄρυγμα θὰ φανῇ ποῦ ἄγει τοῦτο καὶ τίς ἴσως ὁ προορισμός του.

Ἑβδόμη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Σουνίῳ** ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Βαλερίου Στάη, ὅστις ἀνακοινοῖ περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων τάδε:

»Αἱ ἐργασίαι πρὸς ἐκκαθάρισιν καὶ ἀνασκαφὴν τοῦ ἐν Σουνίῳ ναοῦ ἤρξαντο κατὰ τὸ τελευταῖον δεκαπενθήμερον τοῦ μηνὸς Αὐγούστου π. ἔ. καὶ διεκόπησαν τὴν α' Σεπτεμβρίου, συνεπείᾳ ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας, ληφθείσης γενικῶς διὰ πάσας τὰς ἀνασκαφικὰς αὐτῆς ἐργασίας.

»Κυρίως δὲ μίαν ἑβδομάδα ἐγένετο ἐργασία ὅπως δήποτε καλή· τοῦτο δὲ ἕνεκεν ἐλλείψεως ἐργατῶν.

»Σκοπὸς τῆς ἐρεύνης ταύτης ἦτο ἡ δι' ἀνασκαφῆς ἀπομά-

κρυνσις τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ ἀπὸ τῆς ἀρκτικῆς καὶ δυτικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς, ὁπόθεν αἱ ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld κατὰ τὸ 1884 (Mitth. d. D. Inst. 1884 σελ. 324 καὶ ἑξ.) ἐνεργηθεῖσαι ἀνασκαφαὶ ἐλάχιστα τῶν κατακλυζόντων αὐτὰς ἐρειπίων ἀπεμάκρυναν, ἕνεκεν ἐλλείψεως καταλλήλων μηχανημάτων. Ἡ ἐργασία ἡμῶν αὕτη, ἐκτὸς τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ ναοῦ, ὅστις οὕτω θὰ προσελάμβανε νέον κάλλος, ἐπηγγέλλετο καὶ τὴν ἀνεύρεσιν μελῶν τοῦ ναοῦ ἀξίων λόγου, ὡρισμένως δὲ τὴν ἀποκάλυψιν πλακῶν ἐκ τῆς ζωφόρου τῆς βορ. τοῦ ναοῦ πλευρᾶς, αἵτινες θὰ κεῖνται πάντως ὑπὸ τὰ ἐρείπια.

»Κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτο διάστημα τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν ἐκαθαρίσθη μέρος τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς τοῦ ναοῦ εἰς μῆκος 12 μέτρων ἀπὸ τῆς Βορειοανατολικῆς γωνίας τοῦ πωρίνου κρηπιδώματος τοῦ σωζομένου κατὰ τὴν Βορειοδυτικὴν κυρίως γωνίαν τοῦ ναοῦ εἰς ὕψος 8 μέτρων καὶ ἐν καλῇ σχετικῶς καταστάσει. Ἀπεκαλύφθησαν, δέ, ὡς εἰκός, ἀξιόλογα τοῦ ναοῦ μέλη, ἰδίᾳ τοῦ ἐπιστυλίου. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γλυπτοῦ κόσμου τοῦ ναοῦ ἀνευρέθησαν, ὡς ἀνεμένετο, ἀξιολογώτατα λείψανα, ὧν τὸ μᾶλλον σπουδαῖον, εἶνε τὸ ἥμισυ πλακὸς ἐκ Παρίου λίθου, ἀποτελούσης μέρος τῆς ζωφόρου τοῦ ναοῦ καὶ εἰκονιζούσης Γίγαντα ἡμικείμενον· ἡ πλὰξ ἔχει διαστάσεις 0,60×0,62 (αἱ ὁλικαὶ διαστάσεις τῶν πλακῶν τῆς ζωφόρου εἶχον ὕψος 0,82, μῆκος δὲ διάφορον). Εἶνε δ' αὕτη ἡ κάλλιον διατηρουμένη πασῶν τῶν περισωθεισῶν, τῶν ὑπὸ τοῦ Fabricius (Mittheilungen 1884) δημοσιευθεισῶν. Ἀνήκει δὲ πάντως εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν τοῦ ναοῦ, ἥτις ἐκοσμεῖτο ὑπὸ Γιγαντομαχίας. Ὁ εἰκονιζόμενος Γίγας εἶνε γυμνός, φέρει κράνος καὶ ἀσπίδα· παρίσταται δὲ παλαίων μὲν ἔτι ἐν τῇ μάχῃ, ἀλλ' ἡττώμενος. Ὁ Γίγας ἔχει μορφὴν ἀνθρωπίνην ἐντελῶς, ὅπως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς τέχνης εἴθιστο νὰ εἰκονίζωνται οἱ γίγαντες, σώζεται δὲ τὸ ἄνω τοῦ σώματος αὐτοῦ μέχρι τῆς ὀσφύος. Κατὰ τὸ κράνος καὶ τὴν ἀσπίδα διακρίνονται ὀπαὶ μικραί, χρησιμεύσασαι πρὸς ἔνθεσιν χαλκῶν ἐξαρτημάτων τῆς πανοπλίας. Ἡ ἐργασία τοῦ ἀναγλύφου εἶνε ἐξαισία, παρέχουσα ἡμῖν ἀσφαλὲς κριτήριον τῆς χρονολογίας τοῦ ναοῦ, ὅστις πάντως ἀνῳκοδομήθη κατὰ τοὺς χρόνους

τῆς ἀκμῆς τῆς τέχνης, καθ' οὓς δηλ. ἐν Ἀθήναις ἠγείρετο ὁ Παρθενὼν καὶ τὸ καλούμενον Θησεῖον, ὧν κατὰ Dörpfeld ὁ ἐν Σουνίῳ ναὸς οὗτος τῆς Ἀθηνᾶς τυγχάνει κατά τι νεώτερος. Πρὸς τούτοις ἀνευρέθησαν καὶ τεμάχιά τινα ἀναθηματικῶν εἰδωλίων καὶ ἐπιγραφῶν, ἄχρηστα ὅμως διὰ τὴν πολλὴν φθορὰν αὐτῶν. Αἱ ἐργασίαι ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σουνίου, ἐὰν ἐπαναληφθῶσι, καὶ δέον νὰ γίνῃ τοῦτο λίαν συντόμως, θὰ φέρωσιν εἰς φῶς μεταξὺ ἄλλων πάντως καὶ λείψανα τοῦ πωρίνου ναοῦ, τοῦ, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τὸν σωζόμενον κειμένου καὶ ὑπὸ τῶν Περσῶν καέντος, ὅπως πιθανώτατα καὶ ἀναθήματα τῆς προπερσικῆς ταύτης χρονικῆς περιόδου, καθόσον ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ ἔχει τεχνητὴν ἐπίχωσιν πολλαχοῦ λίαν βαθεῖαν. Ὑποθέτομεν δὲ ὅτι θὰ συνέβη καὶ ἐκεῖ ὅ,τι καὶ ἐν Ἀκροπόλει, ἔνθα, ὡς γνωστόν, ἐπεχώσθησαν τὰ συντρίμματα, τὰ ἐκ τῆς Περσικῆς εἰσβολῆς.

» Ἐν τέλει σημειούμεθα ὅτι καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ περιβόλου, ἔνθα ἱκανὰ σώζονται ἐρείπια τῶν προπυλαίων, ἐκάμαμεν μικρὰν ἀνασκαφὴν ἢ μᾶλλον ἐκκαθάρισιν, καὶ ἀπεκαλύψαμεν τὴν διπλῆν διὰ κιόνων χωριζομένην εἴσοδον εἰς τὸν περίβολον, μήκους μ. 5, 80· ἀλλὰ καὶ ταύτης ἡ ἐντελὴς ἀποκάλυψις δὲν ἐπετελέσθη. [Β. Στάης]

Ὀγδόη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Ἐλευσῖνι** ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Ἀνδρέου Σκιᾶ, ἐξακολούθησις τῶν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν συνεχῶς ἐνεργουμένων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῶν. Ἔκθεσις περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων, συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ διευθύναντος αὐτὰς συμβούλου, δημοσιεύεται ἐν τῷ τέλει τοῦ τεύχους τούτου τῶν Πρακτικῶν.

Ἐνάτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Θήβαις** ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Δ. Φιλίου, οὗ ἡ περὶ αὐτῆς ἔκθεσις δημοσιεύεται ἐν τῷ τέλει τοῦ τεύχους τούτου τῶν Πρακτικῶν.

Δεκάτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Θέρμῳ τῆς Αἰτωλίας** ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων παρὰ τῇ Ἑταιρείᾳ Γ. Σωτηριάδου, ὅστις ἀνακοινοῖ περὶ αὐτῆς τάδε:

» Ἐπιχειρήσας ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους κατ' ἐντολὴν τοῦ συμβουλίου τοπογραφικὰς ἐρεύνας εἰς τοὺς περὶ τὴν Τριχωνίδα τόπους τῆς Αἰτωλίας, ἔνθα πολυπληθῆ ἐρείπια περιβόλων ἀρχαίων πόλεων καὶ κωμῶν ἢ ἱερῶν παρατηροῦνται, τὴν προσοχήν μου ἰδίως ἐπέστησα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐρειπίων τοῦ Θέρμου.

» Μετὰ τὴν πρώτην μου ἐπιτυχῆ ἀπόπειραν τακτικὴν σκαφὴν ἐνήργησα κατόπιν ἐνταῦθα κατὰ Ἰούλιον, πεισθεὶς ὅτι ἡ ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ τῆς αἰτωλικῆς χώρας ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα ἀνάγκη ἦτο νὰ προηγηθῇ πάσης ἄλλης ἐν τοῖς παρακειμένοις τόποις. Ἀρξαμένης δὲ ἤδη καὶ ἱκανῶς προαχθείσης τῆς ἐργασίας, τὸ συμβούλιον ἐπέτρεψέ μοι ὅπως ἐξακολουθήσω αὐτὴν καὶ συμπληρώσω κατὰ τὸ δυνατόν. Εἰς ὃ καὶ προέβην ἀκολούθως κατὰ τοὺς μῆνας Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον.

» Τοῦ μεγάλου τετραπλεύρου τεμένους τοῦ κατὰ Πολύβιον (βιβλίῳ XI 7) ἱεροῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, μήκους 340 καὶ πλάτους 200 μέτρων, σώζονται τὰ ἰσχυρά, πλάτους δύο καὶ ἡμίσεος μέτρων, μέχρι δύο καὶ τριῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους δόμων ἀνυψούμενα τείχη ἐκ μεγάλων καλῶς συνηρμοσμένων λίθων κατὰ τὰς τρεῖς μὲν πλευρὰς καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν, ἐν μέρει δὲ μόνον κατὰ τὴν τετάρτην, τὴν πρὸς ἀνατολάς. Τὸ ἔδαφος ἅπαν, ὁμαλὸν καὶ εἰς τρία ἐπίπεδα διαιρούμενον, ἐλάχιστον κατὰ τὸ ὕψος διαφέροντα, εὑρῆκα καλλιεργημένον, εἰς ἓν δὲ μόνον σημεῖον παρετήρησα ὀγκολίθους ἀρχαίους λελαξευμένους, ἀτάκτως κατακειμένους καὶ προδήλως ἐκ μεγάλων ἐνταῦθα κτιρίων προερχομένους.

» Σκάψας καθ' ὑπόδειξιν χωρικοῦ πρὸς ἀνεύρεσιν ἐνεπιγράφου λίθου, ὑπ' αὐτοῦ, καθὰ ἔλεγε, πρὸ χρόνων παρατηρηθέντος, τούτου μὲν ἠστόχησα, ἦλθον ὅμως ἐπὶ τὰ ἴχνη μακρᾶς σειρᾶς βάθρων πολυπληθῶν, κατὰ χώραν κειμένων, καὶ στοᾶς ἐκτεινομένης κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ τεμένους. Τὸ πλῆρες αὐτῆς μῆκος ἀπεδείχθη κατόπιν μέτρων 173, συμπεριλαμβανομένων τῶν κατὰ τὰ δύο ἄκρα εἴτε ὡς ἀντηρίδων εἴτε ὡς κλιμάκων διὰ τὴν δευτέραν ὀροφὴν πιθανῶς χρησιμευόντων κατασκευασμάτων, ἐξ οὗ συνεπέρανον ὅτι ἡ στοὰ ἴσως ἦτο μήκους ἀκριβῶς ἑνὸς ἀρχαίου σταδίου, ἤτοι μέτρων 164 περίπου,

ὡς ἡ τοῦ Εὐμένους π.χ. ἐν Ἀθήναις, ἡ μεταξὺ τοῦ τε Ἡρώδου καὶ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου.

» Τοῦ κατὰ τὸ μέτωπον τῆς στοᾶς ταύτης κρηπιδώματος σώζονται κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ πέντε, ἐξ ὧν συνέκειτο, βαθμῖδες, ἔτι δὲ κατὰ γῆς κείμενοι σπόνδυλοι τῶν πωρίνων δωρίων κιόνων. Τὸ βάθος τῆς στοᾶς, ἧς τὸ ἔδαφος εἶνε σήμερον ἀγρὸς καλλιεργούμενος, εἶνε δεκατριῶν μέτρων.

» Πρὸ αὐτῆς ἀπεκαλύφθησαν πυκνότατα τὰ ἐδάφη τῆς κατασκευῆς μνημείων εὐμεγέθων ἢ βάθρων, ὡς προεῖπον, ἀνδριάντων μετὰ φανερῶν πανταχοῦ τῶν σημείων τῆς διὰ τοῦ πυρὸς καταστροφῆς τῶν στοῶν, καθὼς παραδίδει ὁ Πολύβιος (ἐν βιβλίῳ πέμπτῳ, κεφαλαίῳ ἐνάτῳ).

» Ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν ἀνδριάντων καὶ δὴ χαλκῶν μόνον εὑρέθησαν δάκτυλοι, οὐδὲν δὲ μαρμαρίνου τύπου θραῦσμα οὔτε γλυπτοῦ, πλὴν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν τῶν πολυτελοῦς πάντως κατασκευῆς μνημείων, καθὰ καὶ ὁ Πολύβιος λέγει.

» Ἀλλ' αἱ ἐπιγραφαί τινων ἐξ αὐτῶν τοῦτο μὲν ἀναφέρουσι γνωστοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἀγνώστους, νῦν τὸ πρῶτον γνωριζομένους στρατηγοὺς τῶν Αἰτωλῶν κατὰ τὸν τρίτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, τοῦτο δὲ περιέχουσι ψηφίσματα προξενίας καὶ μία, ἀλώβητος ἐντελῶς διασωθεῖσα, διασαφεῖ πολιτικὰς σχέσεις τῆς συμπολιτείας πρὸς τοὺς ἀπὸ Μαιάνδρου Μάγνητας ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ ἐκ τοῦ Πολυβίου κατὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον στρατηγοῦ τῶν Αἰτωλῶν Ἀγελάου Ναυπακτίου.

» Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἄλλης τινὸς οὐχὶ ἀκεραίας διασωθείσης, ἐξάγεται ὁμοίως τὸ ἀναμφισβήτητον πλέον συμπέρασμα, ὅτι ὁ χῶρος οὗτος ὄντως ἦν ὁ Θέρμος, περὶ οὗ ἀξιολογωτάτας καὶ λεπτομερεῖς εἰδήσεις παραδίδει ἡμῖν ὁ Πολύβιος (ἐν βιβλίῳ πέμπτῳ, κεφαλαίοις ἕκτῳ, ἑβδόμῳ καὶ ἐφεξῆς).

» *Τὸν μάρτυρα τοῦτον τῆς ἀρχαιότητος ἀκολουθοῦντες*, ἐπεχειρήσαμεν ἄλλως καὶ τὴν σκαφὴν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῆς Αἰτωλίας, ἐν ᾗ ἡ πρώτη τοιαύτη ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα εἶνε ἡ ἡμετέρα, οὔτε ἄκαρπος ἐν τῷ παρόντι οὔτε ἄνευ ἐλπίδων πρὸς τὸ μέλλον.

» Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἄλλη ἐπιγραφὴ εὑρέθη, ἀναθηματικὴ αὕτη

τῷ *Θερμίῳ Ἀπόλλωνι*, ἥτις οὕτω διαπιστώνει καὶ τοῦ ἱεροῦ τὴν ὕπαρξιν, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν πρώτην ταύτην ἔρευναν πληρέστατα ἐπιτυχοῦσαν. Ἡ εἰκών, ἣν ἀπὸ τοῦδε περὶ τοῦ Θέρμου ἀποκτῶμεν ἐκ τοῦ ἀνασκαφέντος χώρου τοῦ τεμένους, εἶνε ἀκριβῶς ἡ ὑπὸ τοῦ Πολυβίου διαγραφομένη. Αὐτοῦ δὲ τοῦ ναοῦ τὰ ἴχνη εὑρέθησαν ἤδη, ὡς πιστεύω, ἐνδεικνυόμενα ὑπὸ σπονδύλων ἔτι τῶν μεγάλων αὐτοῦ κιόνων καὶ κεράμων καλυπτήρων τῆς στέγης.

» Πρὸς πλήρη τῶν πιθανῶς σωζομένων αὐτοῦ λειψάνων ἀποκάλυψιν θὰ προβῇ προσεχῶς ἡ σκαφή ». [Γ. Σωτηριάδης].

Ἑνδεκάτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Ἐρετρίᾳ** ὑπὸ τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων παρὰ τῇ Ἑταιρείᾳ Κ. Κουρουνιώτου, οὗ ἡ σχετικὴ ἔκθεσις ἔχει οὕτως:

» Εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τῶν εἰς μέγα πλῆθος εἰσέτι σῳζομένων ἐν Ἐρετρίᾳ τάφων ἀπέβλεπεν ἡ ἐκεῖσε ἀποστολή μου ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ Συμβουλίου, καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἠσχολήθην ἐπὶ πέντε περίπου μῆνας κατὰ τρεῖς διαφόρους ἐποχὰς μεταβὰς εἰς Ἐρέτριαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

» Ἡ κυρία ἐργασία ἐγένετο ἐπὶ τοῦ νοτιοδυτικοῦ ἄκρου τῆς Ἐρετρίας, ἐφ' οὗ κεῖται ἠρειπωμένον νῦν τὸ Ὑγιονομεῖον Ν. Ψαρῶν. Τὸ ἔδαφος ἐκεῖ ὑψοῦται 2-5 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ σύγκειται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ θαλασσίας ἄμμου ἀποκεκρυσταλλωμένης εἰς τὸ κατώτατον στρῶμα, ὅτι δ' ὁ χῶρος ἐκεῖνος περιεῖχεν ἀρχαῖον ἐκτεταμένον (5000 περ. τ. μ.) νεκροταφεῖον ἦτο γνωστόν, καὶ ἀνασκαφαὶ δ' εἶχον γείνει κατὰ διαφόρους χρόνους, αἵτινες καὶ τοὺς πολυτίμους ἀρχαϊκοὺς ἀμφορεῖς ἐξ Ἐρετρίας τοὺς ἐν τῷ Ἐθνικῷ μουσείῳ κατατεθειμένους ἔφερον εἰς φῶς. Ἀνέπαφος ἔμενε μόνον λωρίς τις πλάτους 12-15 μ. καὶ μήκους 100 περ. μέτρ. νοτίως πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπὶ τῆς λωρίδος ταύτης ἐπεχείρησα νὰ σκάψω.

» Τὸ πλεῖστον τῶν ἐκεῖ εὑρεθέντων τάφων ἀπετελεῖτο ἐκ πιθαρίων κοινῶν, ἐν οἷς εὑρίσκοντο πάντοτε σκελετοὶ μικρῶν παιδίων μετὰ πολλῶν ἢ ὀλίγων μελανομόρφων ληκυθίων, εἰδωλίων τινων

πηλίνων καὶ ἄλλων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μικρᾶς ἀξίας ἀντικειμένων πλὴν ἑνὸς τούτων, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς συνήθως εὑρισκομένοις ἀνεκαλύφθη καὶ πολύτιμον μικρὸν ἀγγεῖον, παριστῶν κεφαλὴν Αἰθίοπος, λαμπρῶς διατηρούμενον. Τῶν τάφων τούτων τὸ μέγα πλῆθος μὲ παρεκίνησε νὰ ἐπιστήσω ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν μου ἐπὶ τῆς ταφῆς τῶν μικρῶν παιδίων, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῶν παρατηρήσεών μου θέλω ἐκθέσει ἐν ἐκτάσει ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι μετὰ φωτογραφιῶν γενομένων ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνασκαφῆς. Πλὴν ὅμως τῶν τάφων τούτων εὑρέθησαν ἐκεῖ καὶ πολλοὶ τῶν λεγομένων κοινῶς καλυβιτῶν ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν, ὅπερ ὁμοιάζει πρὸς ἐπιμήκη καλύβην ἐκ μεγάλων κεραμίδων ἐσχηματισμένην, οἵτινες φθάνουσι μέχρι τοῦ 4ου π. Χ. αἰῶνος καὶ περιεῖχον καὶ οὗτοι μικρᾶς σχετικῶς ἀξίας εὑρήματα.

» Σπουδαιοτέρα δ' ὅμως τῶν προηγουμένων ἦτο ἡ εὕρεσις τάφων γεωμετρικῶν τοῦ 10ου-8ου αἰῶνος π. Χ. ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ μεταξὺ τῶν μεταγενεστέρων τάφων, πρὸ πάντων δὲ βαθύτερον τούτων. Τὴν γεωμετρικὴν περίοδον τῶν προϊστορικῶν Ἑλληνικῶν χρόνων ἐγνωρίζομεν μέχρι τοῦδε ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ πρὸ πάντων παρὰ τὸ Δίπυλον γενομένων ἀνασκαφῶν τάφων, ἡ δὲ ἡμετέρα ἀνασκαφὴ θὰ συμπληρώσῃ κατά τι τὴν γνῶσιν τῶν χρόνων τούτων, διότι οἱ ἐν Ἐρετρίᾳ τάφοι εἶνε διάφοροι τῶν Ἀττικῶν τοῦ Διπύλου κατὰ τοῦτο, ὅτι, ἐν ᾧ ἐν ταῖς μέχρι πρό τινος ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀττικῆς γεωμετρικοὶ τάφοι, ἐν οἷς οἱ νεκροὶ ἐτίθεντο καιόμενοι, σπανιώτατα εὑρίσκοντο, οἱ γεωμετρικοὶ τάφοι τῆς Ἐρετρίας περιέχουσιν ἀποκλειστικῶς κεκαυμένους πιθανώτατα ἐν αὐτοῖς τοῖς τάφοις νεκρούς, ἐξαιρέσει τῶν τάφων μικρῶν παιδίων, ἅτινα ἐθάπτοντο ἄκαυτα ἐν πιθαρίοις ποικίλως κεκοσμημένοις κατὰ τὸν γεωμετρικὸν τρόπον. Ἐν τούτοις τοῖς τάφοις εὗρον μετὰ πολλῶν σπουδαίων τεμαχίων ἀγγείων καί τινα χρυσᾶ κοσμήματα.

» Ἀνέσκαψα πρὸς τούτοις μέγα μέρος τοῦ δυτικῶς τῆς πόλεως κειμένου νεκροταφείου τοῦ ε' αἰῶνος, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὸν Ν. Βελισσάριον, ὡς καὶ εἰς ἄλλα ἀρχαῖα νεκροταφεῖα ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια ἀνήκοντα εἰς διαφόρους χρόνους ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος

μέχρι τῶν τελευταίων π. Χ ἑκατονταετηρίδων. Ἐκτὸς τῶν πρὸς εὕρεσιν τάφων γενομένων ἀνασκαφῶν, ἐπεχείρησα δοκιμαστικὴν μόνον ἀνασκαφὴν ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ σκέλους τοῦ τείχους τῆς πόλεως, ἐκεῖ ὅπου ἔληγεν ἡ ἐκ Χαλκίδος ὁδὸς πρὸς εὕρεσιν τῆς πύλης, ἧς καὶ κατώρθωσα νὰ εὕρω τὰ ἴχνη, χωρὶς νὰ προβῶ εἰς τὴν ἐντελῆ ἀποκάλυψιν αὐτῆς τε καὶ οἰκοδομήματος πρὸ ταύτης κειμένου, οὗ σώζεται τὸ λίαν ἰσχυρὸν κρηπίδωμα.

» Εἰς τὴν ἐκτὸς τῶν τάφων ἀνασκαφὴν δύναται νὰ καταριθμηθῇ καὶ ἡ ἀνασκαφὴ τύμβου τινὸς ἐπὶ λόφου κειμένου ΒΔ τοῦ θεάτρου, ἥτις ἐγένετο μὲν πρὸς ἀποκάλυψιν τάφου ὑποτιθεμένου ἐν τῷ τύμβῳ, ἔφερεν ὅμως εἰς φῶς μόνον τετράπλευρον συμπαγὲς ἐξ ὠμῶν πλίνθων οἰκοδόμημα, ἄγνωστον ἔτι διὰ τίνα λόγον οἰκοδομηθὲν καὶ καλυφθὲν τυμβοειδῶς ὑπὸ χώματος ».

[Κ. Κουρουνιώτης].

Δωδεκάτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο κατὰ τὰς **Κυκλάδας νήσους** ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Χρήστου Τσούντα, ὅστις ἀνακοινοῖ περὶ αὐτῆς τάδε:

» Τὸ 1894 τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας ἀπεφάσισε νὰ ἀρχίσῃ τακτικὰς ἀνασκαφὰς εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν ἐν αὐταῖς σωζομένων λειψάνων τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, ἀπεστάλην δ' ἐγὼ τότε εἰς Ἀμοργόν, ἔνθα ἀνέσκαψα τάφους τινάς. Ἐφέτος μετέβην πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν αὐτῶν ἐρευνῶν εἰς τὴν Πάρον, κατόπιν δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀντίπαρον καὶ τὴν παρ' αὐτὴν μικρὰν καὶ ἀκατοίκητον νῆσον τοῦ Δεσποτικοῦ. Αἱ ἐργασίαι διήρκεσαν δύο μῆνας καὶ ὀλίγας ἡμέρας, ἀνεσκάφησαν δὲ ἐν ὅλῳ 190 περίπου τάφοι τῶν προϊστορικῶν χρόνων, ἐν οἷς εὑρέθησαν πολλὰ μαρμάρινα καὶ πήλινα ἀγγεῖα, μαρμάρινα εἰδώλια, ψῆφοι ὅρμων λίθιναι, ἐξ ὧν τρεῖς ἔχουσι σχῆμα πτηνῶν, λεπίδες ὀψιανοῦ καὶ ἄλλα τινά. Τὰ εὑρήματα ταῦτα ἔχουσιν ἀξίαν πρὸ πάντων, διότι πληροῦσι πολλὰ κενὰ τῶν συλλογῶν ἡμῶν, δὲν εἶνε δὲ ἄμοιροι ἐπιστημονικῆς σημασίας καὶ αἱ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς γενόμεναι παρατηρήσεις περὶ τῶν νεκροταφείων, περὶ τοῦ σχήματος τῶν τάφων, περὶ τοῦ τρόπου τῆς τα-

φῆς καὶ λοιπῶν· διότι νῦν πρῶτον ἀνεσκάφη συστηματικῶς τόσον μέγας ἀριθμὸς τάφων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἕνεκα τούτου δ' ὑπῆρξε δυνατὸν καὶ πλείονες καὶ ἀκριβέστεραι παρατηρήσεις νὰ γείνωσι.

» Πλὴν τῶν τάφων ἀνεκαλύφθησαν ἐν Πάρῳ καὶ ἐρείπια χωρίου συγχρόνου τοῖς τάφοις, τὰ ἐρείπια δὲ ταῦτα εἶνε τὰ ἀρχαιότατα τῶν μέχρι σήμερον ἐν Ἑλλάδι εἰς φῶς ἐλθόντων· δυστυχῶς τὸ χωρίον ἔκειτο ἐπὶ βραχώδους ἀκρωτηρίου, οὗ μέγα μέρος ὑποσκαφὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων κατέπεσεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκτὸς τούτου ὅσα ἐκ τῶν λειψάνων δὲν κατεποντίσθησαν, μὴ καλυπτόμενα ὑπὸ ἐπιχώσεως, ἀλλ' ἐκτεθειμένα ὄντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀκρωτηρίου ἐξηφανίσθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῷ διαρρεύσαντι τετρακισχιλιετεῖ περίπου χρόνῳ. Οὐχ ἧττον ἐγνώσθη, ἐν μέρει τοὐλάχιστον, τὸ σχέδιον οἰκημάτων τινῶν καὶ ὁ τρόπος τῆς οἰκοδομῆς καθ' ὅλου. Τὰ ἐν τοῖς ἐρειπίοις γενόμενα εὑρήματα συνίσταντο κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τεμάχια ἀγγείων ». [Χρ. Τσούντας].

Δεκάτη τρίτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Μυκήναις** ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συμβούλου Χρ. Τσούντα, ὅστις ἐκθέτει περὶ τῶν ἐργασιῶν τούτων τὰ ἑξῆς:

» Ὅπως ἐν Πάρῳ, οὕτω καὶ ἐν Μυκήναις εἰργάσθημεν ἐφέτος δύο μῆνας καὶ ὀλίγας ἡμέρας· αἱ ἐργασίαι ἐνταῦθα δὲν ἦσαν μόνον ἀνασκαφικαί, διότι τὸ κύριον ἔργον ἡμῶν ἦτο ἡ ἐπισκευὴ καὶ στερέωσις διαφόρων μνημείων. Καὶ αὗται δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ ἀπέβλεπον κατὰ μέγα μέρος τὴν συντήρησιν μᾶλλον τῶν ὑπαρχόντων μνημείων ἢ τὴν ἀνακάλυψιν ἄλλων.

» Ἐν τῷ θησαυρῷ τοῦ Ἀτρέως εἶχε καταπέσει πρὸ πολλοῦ μέγα μέρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ ὑπερθύρου κενοῦ τριγώνου, ἠπειλεῖτο δ' ἡ κατάπτωσις καὶ ἄλλων ὀγκολίθων· ἐπίσης εἶχον καταπέσει λίθοι τινὲς καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς θόλου, οὕτω δὲ ὄχι μόνον κίνδυνον σπουδαῖον διέτρεχεν ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὕδατα τῆς βροχῆς εἰσέρρεον εἰς τὸν τάφον, ὃν ἐπλήρουν χωμάτων καὶ ἄλλων ἀκαθαρσιῶν. Νῦν διὰ μηχανήματος, ὅπερ

ἐξ 'Αθηνῶν μετεφέραμεν εἰς Μυκήνας, ἀνειλκύσαμεν τοὺς ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου πεσόντας ὀγκολίθους τοῦ τριγώνου καὶ ἀφοῦ ἐκαθαρίσθη τοῦτο καλῶς, ἐτοποθετήθησαν οἱ σωζόμενοι ὀγκόλιθοι εἰς τὴν ἀρχικὴν θέσιν των, τοὺς δ' ἐλλείποντας ἀνεπληρώσαμεν δι' ἄλλων καταλλήλως λαξευθέντων.'Εν τῇ πρὸς τὰ ἔσω, ἤτοι πρὸς τὴν θόλον, προσόψει τοῦ τριγώνου δὲν ἦτο δυνατὸν οὐδὲ ὀρθόν, κατὰ τὴν γνώμην μου, ν' ἀφαιρεθῶσι λίθοι τινὲς μᾶλλον ἢ ἧττον βεβλαμμένοι καὶ ἕνεκα τούτου ἀφήσαμεν μὲν αὐτοὺς ἐν τῇ θέσει των, ἠναγκάσθημεν ὅμως νὰ τοποθετήσωμεν τοὺς ἐπ' αὐτῶν κειμένους, χάριν μείζονος στερεότητος, ὀλίγον ἐνδοτέρω τῆς ἄλλοτε θέσεώς των· ὥστε κατὰ τοῦτο παρήλλαξε τὸ ἀρχικὸν σχῆμα τοῦ τριγώνου, ἀλλ' ἡ διαφορὰ εἶνε πολὺ μικρά.

» Δευτέρα ἐπισκευὴ ἐγένετο ἐν τῷ λεγομένῳ τάφῳ τῆς Κλυταιμήστρας· ἐνταῦθα ἀνεκαλύφθη, ὡς γνωστόν, τὸ 1892 ὑδραγωγεῖον, τὸ ὁποῖον ἀπῆγε τὰ ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς θόλου ἀναβρύοντα ὕδατα ἔξω τοῦ δρόμου. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο ἔχει μῆκος 69 περίπου μέτρων, διότι ἐξακολουθεῖ καὶ ἔξω τοῦ δρόμου ἐπὶ 19,50 μέτρα, εἶνε δὲ κατεσκευασμένον ἐκ πωρίνων τετραπλεύρων λίθων ἐν γραμμῇ τεθειμένων καὶ ἐχόντων μῆκος 0,30 ἕως 0,70 μ. καὶ πλάτος 0,35 μ. περίπου· ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας αὐτῶν εἶνε ἐσκαμμένος αὖλαξ πλάτους 0,195 μ. καὶ βάθους 0,175 μ., ἄλλοι δ' ὅμοιοι πώρινοι λίθοι καὶ ὁμοίως ἐσκαμμένοι, ἀλλ' ἀνεστραμμένοι, ἐπίκεινται ἐπὶ τῶν κάτω καὶ ἀποτελοῦσι τὰ καλύμματα τοῦ ὑδραγωγείου, τὸ ὁποῖον οὕτω εἶχεν ὕψος 0,15 μ. Οἱ ἁρμοὶ πληροῦνται δι' ἀργίλου, ἐπειδὴ δ' οἱ πώρινοι λίθοι ἠδύναντο νὰ θραυσθῶσιν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἐπιχώσεως, δὲν ἔρριψαν τὸ χῶμα πρὸς πλήρωσιν τῆς τάφρου, ἐν ᾗ τὸ ὑδραγωγεῖον, ἀμέσως ἐπὶ τῶν πωρίνων καλυμμάτων, ἀλλ' ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν εἰς τὰ πλάγια ταπεινὰ τοιχία ἐκ μικρῶν ἀργῶν λίθων, ἐπ' αὐτῶν δ' ἔθεσαν μακροὺς σκληροὺς τιτανολίθους, ὧν τὸ μῆκος εἶνε ὀλίγον μεγαλείτερον τοῦ πλάτους τῆς τάφρου· ἕνεκα τούτου δὲν κεῖνται ὁριζοντίως πατοῦντες ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν τοιχίων,ἀλλ' οὕτως ὥστε τὸ μὲν ἓν ἄκρον αὐτῶν πατεῖ ἐναλλὰξ ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ καὶ ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τοιχίου, τὸ δ' ἕτερον ἄκρον ἐρείδεται ἐπὶ τοῦ τοιχώματος τῆς τά-

φρου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ τιτανόλιθοι ἀντέχουσι μᾶλλον εἰς τὴν πίεσιν τῆς ἐπιχώσεως.

» Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο δὲν ἐλειτούργει πρὸ πολλοῦ καὶ ἕνεκα τούτου τὰ ἐν τῇ θόλῳ ἀναβρύοντα ὕδατα ἐλίμναζον ἐν αὐτῇ· ἀνεσκάψαμεν λοιπὸν αὐτὸ καθ' ὅλον τὸ μῆκος καὶ ἀφαιρεθέντων τῶν πωρίνων καλυμμάτων τὸ ἐκαθαρίσαμεν, κατόπιν δὲ μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν καλυμμάτων, ὧν τοὺς ἁρμοὺς ἐπεχρίσαμεν δι' ἀσβέστου, ἐκτίσαμεν καὶ ἡμεῖς πρὸς μείζονα στερεότητα ἐπὶ τοῦ πωρίνου ἄλλο ὑδραγωγεῖον ἐκ ξηρολιθιᾶς· τοῦτο θὰ χρησιμεύῃ καὶ ὅπως ἀποστραγγίζωνται τὰ τυχὸν ἐν τῷ δρόμῳ ἀναβρύοντα ὕδατα. Πρὸς τούτοις ἐσκεπάσαμεν τὸν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς θόλου λάκκον, ἐν ᾧ συλλέγονται τὰ ὕδατα τοῦ ἐδάφους αὐτῆς, διότι ἐν ὅσῳ οὗτος ἔμενεν ἀσκεπής, εἰσήρχοντο εἰς τὸ ὑδραγωγεῖον χώματα καὶ ἀπέφρασσον αὐτό. Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ ὑδραγωγείου εὑρέθησαν φύλλα τινὰ χρυσοῦ καὶ ὀλίγα ἐλεφάντινα τεμάχια, ἐκ τούτων δὲ εἰκάζω, ὅτι τὸ ὑδραγωγεῖον κατεσκευάσθη οὐχὶ συγχρόνως μετὰ τοῦ τάφου ἀλλὰ βραδύτερον, ὅταν δηλαδὴ εἶχον γείνει ἤδη ἐνταφιάσεις τινὲς ἐν αὐτῷ.

» Τρίτη ἐργασία τοῦ αὐτοῦ εἴδους σκοπὸν εἶχε τὴν στερέωσιν τοῦ σωζομένου μέρους τοῦ ἐκ πολυγωνίων λίθων πύργου τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ τείχους τῆς ἀκροπόλεως, ἐγένετο δ' ἡ ἐργασία αὕτη καθ' ὑπόδειξιν τοῦ νομομηχανικοῦ Ναυπλίου κ. Σιδερίδου. Ἐπειδὴ οἱ ὀγκόλιθοι παρὰ τὴν βάσιν τοῦ πύργου διεβρώθησαν ὑπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρειῶν, προσεκτίσαμεν ἔξωθεν διὰ λίθων καὶ ἀσβέστου ταπεινὸν τοῖχον ἐπικλινῆ ἐν εἴδει ἀντηρίδος, οὕτω δ' ὑποθέτω ὅτι ἡ βάσις τοῦ πύργου ἐξησφαλίσθη ἀπὸ περαιτέρω βλάβης· ὁ πύργος ὅμως ἔχει ὕψος 17 μέτρων καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ ὕψους τούτου φαίνεται ὅτι ὁ τοῖχος ὠγκώθη πρὸς τὰ ἔξω, ὥστε ἡ γενομένη στερέωσις δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὅλου πύργου· ἀλλὰ καὶ τί ἄλλο δύναται νὰ γείνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ δὲν γνωρίζω· διότι οἱ ἐρωτηθέντες μηχανικοὶ ἀπήντησαν ὅτι σώζεται ὁ πύργος μόνον διὰ κατασκευῆς ὑψηλῆς ἀντηρίδος, ἥτις θὰ παραμορφώσῃ ἐντελῶς τὸ ἀρχαῖον κτίσμα. Ὁ νομομηχανικὸς κ. Σιδερίδης συνεβούλευσε καὶ ἄλλο ἔργον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπροφθάσαμεν νὰ κτίσωμεν ἐφέτος, τοῦτο ὅμως θὰ ἐμποδίσῃ οὐχὶ

τὴν ὁλοσχερῆ ἕνεκα τῆς ἐξογκώσεως κατάπτωσιν, ἀλλὰ μόνον τὴν βαθμιαίαν καταστροφὴν τοῦ μεσημβρινοῦ ἄκρου τοῦ τοίχου, ἔνθα πολλοὶ λίθοι εἶνε ἑτοιμόρροποι.

» Πλὴν τούτων τῶν ἐργασιῶν ἐπισκευῆς καὶ στερεώσεως ἐγένοντο ἄλλαι μικρότεραι ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως· οὕτω κατέπεσεν εἷς ξηρότοιχος ὑπὸ τοῦ Σταματάκη κτισθεὶς καὶ μέρος τοῦ βράχου ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῶν ὑπὸ τοῦ Schliemann ἀνακαλυφθέντων τάφων· ἐκ τῆς καταπτώσεως τοῦ βράχου ἠπειλεῖτο καὶ ὁ τοῖχος, ἐφ' οὗ πατοῦσιν αἱ ὄρθιαι πλάκες τοῦ περιβόλου. Ἀνεκτίσαμεν λοιπὸν τὸν καταρρεύσαντα τοῖχον καὶ προσεκτίσαμεν τὸν βράχον. Πρὸς τούτοις ἐστερεώσαμεν ἕνα τῶν ἐκ πωρίνων λίθων τοίχων τῆς αὐλῆς τοῦ ἀνακτόρου καὶ τέλος μέρος τοῦ τείχους τῆς ἀκροπόλεως παρὰ τὴν μεσημβρινοανατολικὴν γωνίαν αὐτῆς, ἔνθα ὑπῆρχεν ὡσαύτως κίνδυνος καταπτώσεως, ἂν καὶ οὐχὶ ἄμεσος.

» Περὶ τῶν ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν εἶπον ἤδη ὅτι δὲν ἐσκόπουν πᾶσαι τὴν ἀνακάλυψιν νέων μνημείων· ἀληθῶς δὲ κατ' ἀρχὰς μόνον ἠσχολήθημεν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ τὸν καθαρισμὸν ὀλίγων θαλαμοειδῶν τάφων, ἐν οἷς ἐγένοντο εὑρήματα ἐκ τῶν συνήθων ἤτοι ὑάλινα κοσμήματα, ὑάλιναι ψῆφοι ὅρμων καὶ τὰ τοιαῦτα. Κατόπιν ἀνεσκάψαμεν τὴν ἐπίχωσιν ἄνωθι τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ δρόμου τοῦ τάφου τῆς Κλυταιμήστρας εἰς μῆκος 35 μέτρων, πλάτος ἓξ καὶ βάθος δύο περίπου μέτρων, τὰ δὲ χώματα ἀπεκομίσαμεν μακρὰν διὰ κάρρων· ἡ ἐκσκαφὴ αὕτη κύριον σκοπὸν εἶχε τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ δρόμου ἐπικαθημένου βάρους. Εἰς τὰς ἀνασκαφικὰς ἐργασίας περιλαμβάνονται καὶ ἡ ἀνασκαφὴ καὶ ἐκ νέου ἐπίχωσις τοῦ ἀνακαινισθέντος ὑδραγωγείου καὶ ἡ ἐπιχωμάτωσις τοῦ τριγώνου τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως, ἥτις ὅμως δὲν ἀπεπερατώθη, διότι ἀπαιτοῦνται πολλὰ χώματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἐφέτος ἐκ τῶν πέριξ ἀγρῶν ἐσπαρμένων ὄντων. Τέλος οἱ ἐργάται τῆς ἀνασκαφῆς συχνὰ ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὰς διαφόρους ἐπισκευὰς πρὸς μεταφορὰν ἄμμου, ἀσβέστου, λίθων καὶ ὕδατος εἰς μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μετακομισθῶσι τὰ ὑλικὰ ταῦτα κατ' ἄλλον τρόπον ». [Χρ. Τσούντας].

Δεκάτη τετάρτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Ἐπιδαύρῳ** ἐπιστατοῦντος τοῦ Ἀθ. Οἰκονόμου. Αἱ ἐν τῷ ἱερῷ ἐργασίαι περιωρίσθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐχχωματώσεως τοῦ Σταδίου.

Τέλος δεκάτη πέμπτη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν **Λυκοσούρᾳ** ἐπιστατοῦντος τοῦ Κ. Κοντοπούλου ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Β. Λεονάρδου. Δι' ἐκθέσεώς του πρὸς τὴν Ἑταιρείαν ἀναφέρει ὁ Κοντόπουλος, ὅτι ἐξετελέσθησαν αἱ ἑξῆς ἐργασίαι· 1) ἀπεκαλύφθη ὁλόκληρος ἡ ἐκ δέκα ἀναβαθμῶν ὑπὲρ τὸν ναὸν τῆς Δεσποίνης κρηπίς, εὑρέθησαν δὲ ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ ἐνεπίγραφοι τινὲς κέραμοι, κεφαλὴ πηλίνου γυναικείου ἀγαλματίου, νομίσματά τινα καὶ ἄλλα μικρὰ πράγματα· 2) ἀπεκαλύφθη μέρος τοῦ ἐπὶ τοῦ ὑψώματος Τερζῆ οἰκοδομήματος, τοῦ Μεγάρου κατὰ Παυσανίαν, καὶ εὑρέθησαν ἱκανὰ τὸν ἀριθμὸν ἀρχιτεκτονικὰ μέλη δωρικοῦ ρυθμοῦ, κορμὸς Σατύρου καὶ πλῆθος κριοκεφάλων εἰδωλίων 140· 3) ἀνεσκάφη δεξαμενὴ ἀρχαία κειμένη μακρὰν πρὸς νότον τοῦ ὑψώματος Τερζῆ, ἐν ᾗ εὑρέθη πλῆθος ἐνεπιγράφων κεράμων. Ἐγένετο δὲ καὶ μικρά τις ἀνασκαφὴ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Λυκοσούρας, ἐν ᾗ εὑρέθησαν χαλκοῦν ἀρχαϊκὸν εἰδώλιον καὶ ἄλλα τινὰ πράγματα, ἀπεκαλύφθη δὲ καὶ δεξαμενὴ παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς ἀκροπόλεως.

Ταῦτα εἶνε τὰ ἀνασκαφικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας, ἱκανὰ μὲν τὸν ἀριθμόν, πολλὰ ὅμως αὐτῶν οὐχὶ ἔργα, ὅσον ἔδει γενναῖα, δι' οὓς λόγους ἐξεθήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς λογοδοσίας ταύτης. Διὰ τοὺς αὐτοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λόγους καὶ αἱ πρὸς ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν τῶν μνημείων ἐργασίαι κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἦσαν καὶ αὗται χαλαραὶ καὶ περιωρισμέναι.

Ἐν τῷ **Παρθενῶνι** ἐγένοντο μικραί τινες ἐργασίαι συντελεστικαὶ εἰς τὴν ἐκτελεσθησομένην ἀντικατάστασιν τῶν βεβλαμμένων ἐπιστυλίων. Αἱ πρὸς τὴν ὑποστήριξιν ταύτην τοῦ οἰκοδομήματος ἐργασίαι δὲν ἤρξαντο εἰσέτι οὐχὶ δι' ἔλλειψιν χρημάτων, διότι τὸ συμβούλιον ἔχον ὑπ' ὄψιν τὸ σπουδαῖον καὶ τὸ

ἐπεῖγον τῶν ἐργασιῶν τούτων ἤθελε προτιμήσει πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν νὰ καταπαύσῃ καὶ νὰ περιορίσῃ πάσας ἑαυτοῦ τὰς δυνάμεις καὶ τὰ χρηματικὰ μέσα, ὅσα ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ, εἰς μόνην τὴν ὑποστήριξιν τοῦ μεγαλουργήματος τοῦ Περικλέους. Αἱ πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐπιστυλίων ἐργασίαι δὲν ἤρξαντο εἰσέτι, διότι δὲν κατωρθώθη νὰ ἐξευρεθῶσι τὰ κατάλληλα πρὸς τοῦτο μάρμαρα, ἅτινα καὶ καλλίστης δέον νὰ εἶνε ποιότητος καὶ μεγέθους οὐχὶ συνήθους. Ἀποτυχόντος τοῦ ἐργολάβου ἀπὸ τοῦ νὰ προμηθεύσῃ πάντα τὰ μάρμαρα ταῦτα, ἠναγκάσθη τὸ συμβούλιον νὰ προβῇ αὐτὸ εἰς τὴν ἐξόρυξιν τῶν μαρμάρων ἐκ παλαιοῦ λατομείου. Ἐν ᾧ δὲ ἐξετελοῦντο αἱ ἐργασίαι αὗται, αἵτινες ὁπωσδήποτε λίαν δαπανηραὶ θὰ ἦσαν, ἐγνώσθη ὅτι ἡ ἀρξαμένη τῆς ἐξορύξεως μαρμάρων ἐν τῷ Πεντελικῷ ἀγγλικὴ Ἑταιρεία εἶχεν ἐξορύξει μάρμαρα καταλληλότατα πρὸς τὸν σκοπὸν ἡμῶν κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Παρθενῶνος ἐπιτροπῆς. Οὕτω διεκόπησαν αἱ πρὸς ἐξόρυξιν τῶν μαρμάρων ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας. Ὅταν δέ, ὅσον οὔπω, κατορθωθῇ ἡ εἰς Ἀθήνας μεταφορὰ τῶν ἐξορυχθέντων τούτων μαρμάρων, θέλουσιν ἀρχίσει εὐθὺς αἱ πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐπιστυλίων ἐργασίαι, διότι πᾶσαι αἱ πρὸς τοῦτο προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ἔχουσιν ἤδη ἐκτελεσθῇ καὶ τὸ πρὸς ἀνέλκυσιν τῶν μαρμάρων μηχάνημα ἔχει ἤδη τοποθετηθῇ ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος, ἐν τῇ προσηκούσῃ θέσει.

Αἱ δὲ ἐργασίαι πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐν τῇ **Μονῇ τοῦ Δαφνίου** μωσαϊκῶν ἐπερατώθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος καὶ οὕτως ἀπῆλθεν ἐξ Ἑλλάδος, ἐπιστρέψας εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, ὁ τὴν ἐργασίαν ταύτην λίαν εὐδοκίμως ἐκτελέσας μουσειωτὴς κ. Novo. Ὑπολείπεται ἐν Δαφνίῳ ἡ ἐκτέλεσις μικρῶν τινων ἐργασιῶν, ἰδίως ἡ κατασκευὴ ἀντηρίδων πρὸς ὑποστήριξιν τῶν παλαιῶν τοῦ ναοῦ τοίχων καὶ οὕτω περατοῦται αἰσίως τὸ ὅλον ἐκεῖ ἔργον, ὃ ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀνέλαβε καὶ διὰ πάσης θυσίας ἐξηκολούθησεν.

Ἐφρόντισε δὲ τὸ συμβούλιον κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος καὶ περὶ ὑποστηρίξεως τῶν ἐν **Μιστρᾷ** χριστιανικῶν καὶ μεσαιωνικῶν

ἀρχαιοτήτων καὶ ἐξετέλεσε τοιαύτας τινὰς ἐπειγούσας ἐργασίας διὰ τοῦ Σ. Ἀρχιεπισκόπου Σπάρτης καὶ Μονεμβασίας, ἀπεφάσισε δὲ ὅπως γενναιότερον ἐπιληφθῇ τῶν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίων ἔργων κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος.

Περὶ τῶν ἐν *Μυκήναις* ἐργασιῶν τῶν ἐκεῖ κινδυνευόντων μνημείων ὡμιλήσαμεν ἤδη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

Περὶ δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ 1896 ἀποφασισθέντων μέτρων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐκτοπισμοῦ τῶν *Ἀναφιωτῶν* ἀπὸ τῶν βράχων τῆς Ἀκροπόλεως καὶ μετοικισμοῦ αὐτῶν εἰς ἄλλο τι περὶ τὴν πόλιν μέρος ἀνακοινοῖ ὑμῖν τὸ συμβούλιον, ὅτι κατὰ λῆξαν ἔτος ἐξετελέσθη ἡ τῷ 1896 ἀποφασισθεῖσα ἀγορὰ τοῦ πρὸς τὸν μετοικισμὸν τοῦτον μέλλοντος νὰ χρησιμεύσῃ γηπέδου καὶ ἐγένετο ἡ δέουσα ἐνέργεια παρὰ τῇ κυβερνήσει, ὅπως συνταχθῇ καὶ κυρωθῇ τὸ σχέδιον τοῦ μετοικισμοῦ. Ὡς δὲ ἐξωδίκως ἐπληροφορήθη τὸ συμβούλιον, ἐνεκρίθη τὸ σχέδιον τοῦτο ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ πρόκειται νῦν νὰ ἐκδοθῇ τὸ πρὸς κύρωσιν αὐτοῦ Β. Διάταγμα.

Ἀρχαῖα ἠγόρασε τὸ συμβούλιον κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀντὶ δρ. 970. Κατετέθησαν δὲ ταῦτα πάντα ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ πλὴν δύο ἐνεπιγράφων λίθων, οἵτινες ἠγοράσθησαν ἐν Ἐρετρίᾳ ἀντὶ δρ. 30 καὶ κατετέθησαν ἐν τῇ ἐκεῖ Συλλογῇ.

Τῆς *Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος* ἐξεδόθησαν καὶ διενεμήθησαν ἐντὸς τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ τὰ τέσσαρα τοῦ ἐνιαυσίου τόμου τεύχη. Ἐπελήφθη δὲ τὸ συμβούλιον καὶ τῆς ἐκδόσεως δύο ἄλλων ἀρχαιολογικῶν συγγραμμάτων, τοῦ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Λόλλιγκ συνταχθέντος μέρους τοῦ *Καταλόγου τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου* καὶ περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον *Μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος*, ὅπερ θὰ περιλαμβάνει φωτοτυπικὰ ἀπεικονίσματα τῶν ἐν Ἑλλάδι σπουδαίων ἔργων τῆς τέχνης μετὰ συντόμου ἑρμηνευτικοῦ κειμένου. Ἀμφότερα τὰ συγγράμματα ταῦτα εἶνε νῦν ὑπὸ τὰ πιεστήρια.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν *Βιβλιοθήκην* τῆς Ἑταιρείας ἀνακοινοῦμεν Ὑμῖν

ὅτι ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐφορεύοντος αὐτῆς μέλους τοῦ συμβουλίου Βαλερίου Στάη ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὁ *Κατάλογος* αὐτῆς εἰς τεῦχος ἐξ 124 σελίδων καὶ οὕτως ἐπληρώθη οὐχὶ μικρὰ ἀνάγκη διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ποιῶνται χρῆσιν τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑταιρείας ἐν ταῖς μελέταις των. Διὰ τῆς δημοσιεύσεως δὲ τοῦ Καταλόγου τούτου ἐπληρώθη καὶ εὐχὴ πολλάκις ὑπὸ τῶν ἑταίρων καὶ ὑπὸ τῶν ἐξελεγκτικῶν ἐπιτροπῶν ἐκφρασθεῖσα.

Τέλος ἀνακοινοῦμεν Ὑμῖν ὅτι συνερχομένου ἐν Παρισίοις τοῦ 11ου συνεδρίου τῶν Ἀνατολιστῶν κατὰ Αὔγουστον τοῦ λήξαντος ἔτους ἐκλήθη ἐπισήμως ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία, ὅπως στείλῃ ἀντιπρόσωπον εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο. Οἱ καιροὶ ἦσαν ἀληθῶς τότε χαλεποί, ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ἐπεβάλλετο ἔτι μᾶλλον τῇ Ἑταιρείᾳ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν φιλόφρονα καὶ τιμητικὴν ταύτην πρόσκλησιν. Τὸ συμβούλιον ὠνόμασεν ἀντιπρόσωπον τῆς Ἑταιρείας τὸν ἰσόβιον ἑταῖρον καὶ ἐν Παρισίοις τότε διατρίβοντα ὁμογενῆ λόγιον Δ. Βικέλαν, ὅστις προθύμως ἀπεδέξατο καὶ εὐπρεπῶς ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν ταύτην. Ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἕλληνος ἀντιπροσώπου ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὅστις καὶ πρόεδρος τοῦ Ἑλληνοασιατικοῦ τμήματος ἐξελέγη, ἀνεμνήσθησαν οἱ ἐν αὐτῷ παρακαθήμενοι σοφοὶ τῆς ἀτυχοῦς καὶ ἀσθενοῦς Ἑλλάδος καὶ ἔλαβον ἀφορμὴν ὅπως θερμὰς ἐκφράσωσι πρὸς αὐτὴν συμπαθείας. Ἐγένετο λόγος ἐν τῷ συνεδρίῳ περὶ προσεχοῦς συνόδου αὐτῶν ἐν Ἀθήναις, ταύτην δὲ τὴν πρότασιν ὑπεστήριξεν ὁ φιλέλλην Ἰταλὸς Gubernatis, ἐξῆρε τὴν ἐπὶ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ἐπενέργειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ ἐν μέσῳ γενικῶν χειροκροτημάτων «ἡ Ἑλλὰς» ἀνεφώνησε «δυστυχεῖ τώρα καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν ἔνδειξις συμπαθείας ἐπιβάλλεται εἴπερ ποτέ».

Ταῦτα εἶχε νὰ λογοδοτήσῃ τὸ συμβούλιον περὶ τῶν πεπραγμένων ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ λῆξαν ἀτυχὲς ἔτος 1897. Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ἐθνικαὶ περιπέτειαι, οἷαι αἱ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔτους, δὲν θέλουσιν ἐπαναληφθῇ πλέον παρ' ἡμῖν, ὅτι τὸ ἀρξάμενον νέον ἔτος θέλει ἐπενέγκει γαλήνην καὶ ἠρεμίαν πνεύματος ἀπαραίτητον πρὸς πᾶσαν ἐπιστημονικὴν δρᾶσιν, διότι μόνον ὑπὸ τοιαύτας

περιστάσεις εἶνε δυνατὸν ἡ Ἑταιρεία νὰ προβαίνῃ γενναιότερον εἰς ἐκτέλεσιν τῶν πολλῶν καὶ πολλαπλῶν ἔργων, ἄνευ τῶν ὁποίων ἀδύνατον εἶνε νὰ εὐοδωθῶσι τὰ παρ' ἡμῖν πολλῆς θεραπείας χρήζοντα ἀρχαιολογικὰ πράγματα.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ

ΛΟΓΙΣΤΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

περὶ τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὸ 1897
μετὰ 6 προσηρτημένων πινάκων

Πρὸς τὸ διοικητικὸν Συμβούλιον.

Ὑποβάλλων τὸν ἰσολογισμόν, τοὺς ἀπολογισμοὺς τῶν ἐσόδων καὶ τῶν ἐξόδων, τὸν πίνακα τῆς κινήσεως τοῦ ταμείου, ἕτερον πίνακα τῶν γενομένων μεταβολῶν ἐν τῇ περιουσίᾳ τῆς Ἑταιρείας καὶ τὸν τελευταῖον πίνακα τῆς γενικῆς ληψοδοσίας τῆς Ἑταιρείας τοῦ λήξαντος ἔτους 1897, δράττομαι καὶ αὖθις τῆς εὐκαιρίας ὅπως συνοδεύσω τὴν παροῦσαν ἀναφοράν μου διά τινων παρατηρήσεων, αἵτινες ἀφορῶσιν εἰς τὰς πραγματοποιηθείσας εἰσπράξεις καὶ τὰς ἐνεργηθείσας πληρωμάς, κατὰ τὴν ἀναγεγραμμένην τῶν διαφόρων κεφαλαίων καὶ ἄρθρων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τάξιν.

Μέρος Α'

Περὶ τῶν ἐσόδων

Τὰ τακτικὰ ἔσοδα τοῦ λήξαντος ἔτους ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 384,540.55, τὰ δ' ἔκτακτα εἰς δρ. 9,146.80. ἤτοι ἐν ὅλῳ εἰσεπράχθησαν δρ. 393,687.35. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀντιπαραβαλλόμενον πρὸς τὰς εἰσπράξεις τοῦ 1896 ἀνελθούσας εἰς δραχμὰς 469,225.05 παρουσιάζει διαφορὰν εἰσπράξεων ἐπὶ ἔλαττον ἐκ δρ. 75,537.70. Ἡ διαφορὰ αὕτη προῆλθε Α' μὲν ἐκ τῆς μὴ διαθέσεως 36413 γραμματίων τοῦ Λαχείου τῆς Α' τετραμηνίας λήξαντος ἔτους ἕνεκα τῆς ἐμπολέμου καταστάσεως τοῦ Κράτους, Β' ἐκ τῆς μὴ εἰσπράξεως τοῦ ἀντιτίμου ἑτέρων 4148 γραμματίων τῆς αὐτῆς τετραμηνίας, τῶν ἐπὶ τούτοις εὐθυνομένων δημοσίων ὑπαλλήλων διατεινομένων ὅτι φυγόντες καὶ οὗτοι μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλίας, ἕνεκα τῆς εἰσελάσεως τῶν Τούρκων, ἐγκατέλειψαν ταῦτα ἐν τοῖς γραφείοις ἢ ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν, Γ' ἐκ τῆς μὴ διαθέσεως 1400 γραμματίων τοῦ Λαχείου τῆς Β' τετραμηνίας τοῦ λήξαντος ἔτους.

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Α' Κεφαλαίου τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰσφοραὶ» ὑποδιαιρούμενον εἰς τρία ἐδάφια ἀναγράφει α') τὰς ὑποχρεωτικὰς τῶν τακτικῶν ἑταίρων εἰσφορὰς προϋπολογισθείσας εἰς δρ. 2,500. β') τὰ δικαιώματα ἐγγραφῆς νέων ἑταίρων προϋπολογισθέντα εἰς δρ. 300. καὶ γ') τὰς ἑκουσίας εἰσφοράς, δωρεὰς καὶ κληροδοτήματα ὧν τὸ ὁλικὸν ποσὸν προϋπελογίσθη εἰς δρ. 50C.

Ὡς δ' ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἀναλυτικοῦ πίνακος τῶν ἐσόδων τοῦ λήξαντος ἔτους εἰσεπράχθησαν α) ἐξ εἰσφορῶν τακτικῶν ἑταίρων δρ. 2,660. ἤτοι εἰσεπράχθησαν ἐπὶ πλέον τῶν μὲν προϋπολογισθέντων δρ. 160. τῶν δὲ κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων δρ. 5. β) ἐκ δικαιωμάτων ἐγγραφῆς νέων ἑταίρων δρ. 180. ἤτοι εἰσεπράχθησαν ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 120. καὶ ἐπὶ ἔλαττον τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων δρ. 45. καὶ γ')

ἐξ ἑκουσίων εἰσφορῶν δρ. 100. ἤτοι εἰσεπράχθησαν ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 400. καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων δρ. 98. Ἡ δωρεὰ αὕτη τῶν δρ. 100. ἐδόθη ὑπὸ τοῦ πρώην ἑταίρου τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς κ. Louis Couve νῦν καθηγητοῦ ἐν Nancy τῆς Γαλλίας.

Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Α΄ κεφαλαίου φέρον τὸν τίτλον «τόκοι καὶ μερίσματα» καὶ ὑποδιαιρούμενον εἰς ἓξ ἐδάφια ἀφορῶντα τοὺς τόκους καὶ τὰ μερίσματα τῶν διαφόρων χρεωγράφων καὶ μετοχῶν τῆς Ἑταιρείας ἀναγράφει ἔσοδα ἐν ὅλῳ δρ. 9,484. Ὡς ἐμφαίνεται δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀναλυτικοῦ πίνακος εἰσεπράχθησαν ἐν ὅλῳ δρ. 10,551.70, ἤτοι ἐπὶ πλέον τῶν προϋπολογισθέντων δραχ. 1,067.70 καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων δραχ. 2,821.80.

Τὸ ἄρθρον 3 τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ἀναγράφει ἔσοδον δρ. 260. ἐξ ἐνοικίων τῶν 2 οἰκιῶν τῆς Ἑταιρείας. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος οὐδεμία ἐγένετο εἴσπραξις εἰς πίστωσιν αὐτοῦ ὡς τοῦτο συνέβη καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1896.

Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ὑπὸ τὸν τίτλον «ἔσοδα ἐκ δημοσιευμάτων» ὑποδιαιρεῖται εἰς ἀντίτιμον πωλουμένων τευχῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος προϋπολογισθὲν εἰς δρ. 5,000. καὶ εἰς ἀντίτιμον πωλουμένων πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας προϋπολογισθὲν εἰς δρ. 300. Ὡς δ' ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀναλυτικοῦ πίνακος εἰσεπράχθησαν ἐκ πωλήσεως σωμάτων καὶ τευχῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος δρ. 3,759.25 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 1,240.75 καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων δρ. 997. Ἀναλυτικώτερον δὲ τὰ περὶ τοῦ ἐσόδου τούτου ἔχουσιν ὡς ἑξῆς.

Ἐκ μὲν τῶν τῆς Ἐφημερίδος τοῦ ἔτους 1897 ἐκδοθέντων τευχῶν 1-2 ἐπωλήθησαν ἀντίτυπα 134 καὶ εἰσεπράχθησαν δρ. 1,675. Ἐκ δὲ τῆς Ἐφημερίδος τοῦ ἔτους 1896 ἐπωλήθησαν σώματα 69 καὶ 2 τεύχη καὶ εἰσεπράχθησαν δρ. 1,737.50. Ἐκ τῆς Ἐφημερίδος τοῦ 1895 ἐπωλήθησαν 5 σώματα καὶ 3 τεύχη καὶ εἰσεπράχθησαν δρ. 143.75. Ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1894 σώματα 8 καὶ εἰσεπράχθησαν δρ. 200. Ἐκ δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι τοῦ ἔτους 1874 τεῦχος ἓν καὶ εἰσεπράχθη-

σαν δρ. 3. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ δ' ἀναλυτικοῦ πίνακος ἐμφαίνεται ὅτι εἰσεπράχθησαν ἐκ πωλήσεως ἀντιτύπων τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας δρ. 318. ἤτοι ἐπὶ πλέον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 18. καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων δρ. 252.

Τὸ ἄρθρον 5 τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἔσοδα κεκλεισμένων χρήσεων» ἀναγράφει ἔσοδον δρ. 860. ἀποτελούμενον α') ἐκ καθυστερουμένων ἐξ ἐνοικίων διὰ δρ. 260· β') ἐκ καθυστερουμένων ἐξ εἰσφορῶν ἑταίρων διὰ δρ. 600. Ὡς δ' ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀναλυτικοῦ πίνακος εἰσεπράχθησαν ἐξ ἐνοικίων καθυστερουμένων δρ. 260· ἤτοι εἰσεπράχθη ἴσον ποσὸν πρὸς τὸ προϋπολογισθὲν, ἐπὶ ἔλαττον δὲ τῶν εἰσπραχθέντων κατὰ τὸ 1896 δρ. 100· ἐκ καθυστερουμένων δ' ἐξ εἰσφορῶν ἑταίρων εἰσεπράχθησαν δρ. 565· ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 35· ἐπὶ πλέον δὲ τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων δρ. 265.

Τὸ ἄρθρον 6 τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ἀποτελεῖται α') ἐκ πωλήσεως ἀχρήστου ὑλικοῦ δρ. 1,100. καὶ β') ἐκ προστίμων ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐπιβαλλομένων δρ. 50· κατὰ δὲ τὸν δημοσιευθέντα ἀναλυτικὸν πίνακα εἰσεπράχθησαν ἐκ πωλήσεως ἀχρήστων ὑλικῶν δρ. 68.60 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 1,031.40 καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων κατὰ δρ. 743.80.

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Β' κεφαλαίου ἀναγράφει ἔσοδον δραχμὰς 450,000. ὡς δὲ δεικνύει ὁ αὐτὸς δημοσιευθεὶς ἀναλυτικὸς πίναξ εἰσεπράχθησαν μόνον δρ. 366,078. ἤτοι εἰσεπράχθησαν ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 83,922. καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων κατὰ ἴσον ποσόν. Ἡ ἐπὶ ἔλαττον αὕτη σημαντικὴ διαφορὰ προῆλθεν Α' ἐκ τῆς μὴ διαθέσεως 36413 γραμματίων τῆς Α' τετραμηνίας τοῦ λήξαντος ἔτους Β' ἐκ τῆς μὴ εἰσπράξεως τοῦ ἀντιτίμου 4148 γραμματίων τῆς αὐτῆς τετραμηνίας καὶ Γ' ἐκ τῆς μὴ διαθέσεως 1400 γραμματίων τῆς Β' τετραμηνίας τοῦ λήξαντος ἔτους ὡς ἐν ἀρχῇ ἐξέθηκα.

Τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Β' κεφαλαίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπρόοπτα Ἔσοδα» ἀναγράφει ἔσοδον δρ. 3,500. Ὡς δ' ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀναλυτικοῦ πίνακος εἰσεπράχθησαν δρ. 9,146.80 ἤτοι

ἐπὶ πλέον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 5,646.80 καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 εἰσπραχθέντων δρ. 7,631.80.

Μέρος Β'

Περὶ τῶν ἐξόδων

Τὸ Α' κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Προσωπικὸν» ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο ἄρθρα, ὧν τὸ πρῶτον φέρον τὸν τίτλον «Μισθοὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Γραφείων» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 11,280.Ὡς δ' ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος πίνακος τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1897 δρ. 10,922.55 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 357.45 καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 δαπανηθέντων δρ. 737.30. Ἡ ἐπὶ ἔλαττον γενομένη αὕτη δαπάνη προέρχεται α') ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ μηνιαίου μισθοῦ τοῦ νῦν ταμίου τῆς Ἑταιρείας Π. Χρυσανθοπούλου εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ κεκανονισμένου, τουτέστι εἰς δρ. 125. ἀντὶ δρ. 250. κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας τοῦ λήξαντος ἔτους, καθ' οὓς διετέλει καὶ ταμίας τοῦ δημοσίου β') ἐκ τοῦ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι 12 Φεβρουαρίου λήξαντος ἔτους πληρωθέντος μισθοῦ τοῦ βοηθοῦ τοῦ γραμματέως πρὸς δρ. 150. μηνιαίως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περισυνοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Ἑταιρείας, βραδύτερον αὐξηθέντος εἰς δρ. 160 κατὰ μῆνα διὰ τοῦ κατὰ Φεβρουάριον λ. ἔ. ψηφισθέντος προϋπολογισμοῦ τῆς Ἑταιρείας καὶ γ') ἐκ τοῦ γενομένου διορισμοῦ νέου εἰσπράκτορος τῆς Ἑταιρείας,οὗ ὁ μισθὸς ἐκανονίσθη συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ ἰσχύοντος ὀργανισμοῦ πρὸς δρ. 100 κατὰ μῆνα,ἀντὶ τοῦ διδομένου μέχρι 10 Αὐγούστου λ. ἔ. τῷ ἀπολυθέντι εἰσπράκτορι μισθοῦ ἐκ δρ. 120.

Τὸ δὲ ἄρθρον 2 φέρον τὸν τίτλον «Μισθοὶ τοῦ προσωπικοῦ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 23,460· ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀναλυτικὸν πίνακα ἐδαπανήθησαν δρ. 19,253. ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 4,207. καὶ ἐπὶ πλέον τῶν κατὰ τὸ 1896 δαπανηθέντων δρ. 3,491.90.Ἡ ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δαπάνη προέρχεται α') ἐκ τῆς μὴ

πληρωμῆς τῷ Ἐφόρῳ ἀρχαιοτήτων παρὰ τῇ Ἑταιρείᾳ Κ. Κουρουνιώτη τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ τοῦ μηνὸς Μαΐου 1897 ὅτε εὑρίσκετο εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ β') ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ δ. Συμβουλίου ληφθέντος μέτρου τοῦ περιορισμοῦ ἀπὸ 1 8βρίου 1897 τοῦ μισθοῦ ἓξ φυλάκων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ γ') ἐκ τῆς μὴ πληρώσεως κενῶν τινων θέσεων φυλάκων καὶ ἐπιμελητῶν τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν.

Τὸ Β' κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων ὑπὸ τὸν τίτλον «ἔξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως» ὑποδιαιρεῖται εἰς 4 ἄρθρα, ὧν τὸ 1 ὑπὸ τὸν τίτλον «ἐνοίκιον καταστήματος» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 4,200.

Κατὰ δὲ τὸν ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθη ἀκριβῶς τὸ προϋπολογισθὲν ποσὸν τῶν δρ. 4,200· ἴσον ποσὸν ἐδαπανήθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1896.

Τὸ ἄρθρον 2 ὑπὸ τὸν τίτλον «ἔξοδα Γραφείων καὶ διαχειρίσεως» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 1,560. Κατὰ δὲ τὸν ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος δρ. 1,128·15 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 431.85 καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 δαπανηθέντων δρ. 431.25.

Τὸ 3 ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «ἐπιχορήγησις τοῦ Γραμματέως τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου» ἀναγράφει δαπάνην δραχ. 1,440. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ ἀναλυτικὸν πίνακα ἐδαπανήθη ἀκριβῶς τὸ προϋπολογισθὲν ποσόν, ἐπὶ πλέον δὲ τῶν δαπανηθέντων τὸ 1896 κατὰ δρ. 196. Ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ προστίθεται καὶ ἕτερον ἐδάφιον ὑπὸ τὸν τίτλον «δαπάναι ἐποπτείας τῆς ταμιακῆς καὶ λογιστικῆς ὑπηρεσίας» ἀναγράφον δαπάνην δρ. 1,000. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ ἀναλυτικὸν πίνακα ἐδαπανήθησαν δρ. 300· ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 700. Κατὰ τὸ ἔτος 1896 οὐδεμία δαπάνη ἐγένετο εἰς βάρος τοῦ ἐδαφίου τούτου.

Τὸ 4 ἄρθρον φέρον τὸν τίτλον «Βιβλιοθήκη» ἀναγράφει δαπάνην 6,500. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ ἀναλυτικὸν πίνακα ἐδαπανήθησαν δρ. 2,018.35 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 4,481.65 καὶ τῶν δαπανηθέντων τὸ 1896 δρ. 392.25.

Τὸ Γ' κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ περιλαμβάνει δύο ἄρθρα ὧν τὸ πρῶτον φέρον τὸν τίτλον «ἀνασκαφαὶ καὶ συντήρησις

ἀρχαίων μνημείων» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 192,287.40. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ ἀναλυτικὸν πίνακα ἐδαπανήθησαν δρ. 81,256. ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 111,031.40 καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 δαπανηθέντων δραχ. 112,781.25. Ἡ ἐπὶ ἔλαττον αὕτη διαφορὰ ἀποδοτέα εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δ. Συμβουλίου διακόψαντος τὰς ἀνασκαφικὰς ἐργασίας τῆς Ἑταιρείας κατ' Αὔγουστον τοῦ 1897 ἕνεκα τῆς ἀποτυχίας τοῦ Λαχείου τῆς Α' τετραμηνίας 1897, ὡς ἀρχόμενος τῆς παρούσης διὰ μακρῶν ἐξέθηκα.

Τὸ 2 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ὑπὸ τὸν τίτλον «δημοσιεύματα» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 20,000. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν ἀναλυτικὸν πίνακα ἐδαπανήθησαν δραχ. 11,824.35 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 8,175.65 καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 δαπανηθέντων δρ. 468,10.

Τὸ Δ' κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Συνδρομαὶ» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 1,500. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν ἀναλυτικὸν πίνακα ἐδαπανήθησαν δρ. 600· ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 900· καὶ τῶν κατὰ τὸ 1896 δαπανηθέντων δρ. 2,400.

Τὸ Ε' κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Διάφορα ἔξοδα» περιλαμβάνει δύο ἄρθρα. Τὸ πρῶτον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀγορὰ φωτογραφικῶν μηχανῶν καὶ ἀρχιτεκτονικῶν ἐργαλείων» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 4,000. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθησαν δρ. 2,775.70 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 1,224.30. Κατὰ τὸ ἔτος 1896 οὐδεμία ἐγένετο δαπάνη εἰς βάρος τοῦ ἄρθρου τούτου. Τὸ δὲ δεύτερον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «ἔξοδα δικαστικὰ» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 200. Κατὰ τὸν αὐτὸν δ' ἀναλυτικὸν πίνακα ἐδαπανήθησαν τὸ λῆξαν ἔτος δρ. 55.05 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 144.95 ἐπὶ πλέον δὲ τῶν δαπανηθέτων τὸ 1896 δρ. 3.15.

Τὸ ϛ' κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ἔξοδα παρελθουσῶν χρήσεων» περιλαμβάνει ἓν ἄρθρον καὶ ἀναγράφει δαπάνην δρ. 966.60· ἐδόθη δ' ἑτέρα πίστωσις ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπείας ἐκ δρ. 128.75, ἤτοι τὸ ἀναγρα-

φὲν ποσὸν ἀνέρχεται εἰς δρ. 1,095.35. Κατὰ δὲ τὸν ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθη ἅπαν τὸ προϋπολογισθὲν ποσὸν ἤτοι ἐπὶ πλέον τῶν δαπανηθέντων τὸ 1896 δρ. 492.15.

Τὸ Ζ′ κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἔκτακτοι δαπάναι» περιλαμβάνει ἓν ἄρθρον καὶ ἀναγράφει δαπάνην δρ. 2,700. Κατὰ δὲ τὸν ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθησαν τὸ λῆξαν ἔτος δρ. 2,356.60 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 343.40 ἐπὶ πλέον δὲ τῶν δαπανηθέντων τὸ 1896 δρ. 625.50

Τὸ Η′ κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Λαχεῖον» περιλαμβάνει δύο ἄρθρα ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἀναγράφει διὰ τὰς ἀμοιβὰς τῶν κληρωθέντων γραμματίων τοῦ Λαχείου δραχ. 150,000· καὶ διὰ ποσοστὰ διδόμενα εἰς τοὺς πωλητὰς τῶν γραμματίων δρ. 45,000· ἤτοι ἐν ὅλῳ δρ. 195,000. Κατὰ δὲ τὸν ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθησαν τὸ λῆξαν ἔτος εἰς ἀμοιβὰς μὲν τῶν κληρωθέντων γραμματίων δρ. 142,800· ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 7,200· ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς κληρώσεως τοῦ λαχείου Α′ τετραμηνίας λ. ἔτους καθ' ἣν ἡ ἀμοιβὴ γραμματίων ἀνηκόντων εἰς τὰ μὴ διατεθέντα 36,413 γραμμάτια τοῦ Λαχείου τούτου ἔμεινεν εἰς ὄφελος τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ὀργανισμοῦ· εἰς ποσοστὰ δὲ δοθέντα τοῖς καταναλωταῖς γραμματίων δρ. 36,542.50 ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 8,457.50 καὶ τῶν δαπανηθέντων τὸ 1896 δρ. 8,333.95. Ἡ ἐπὶ ἔλαττον αὕτη διαφορὰ προέρχεται ἐκ τῆς αὐτῆς, ὡς ἄνω, μὴ διαθέσεως τῶν 36,413. γραμματίων τοῦ Λαχείου Α′ τετραμ. λ. ἔτους καὶ τῶν 1400 γραμματίων τῆς Β′ τετραμ. λ. ἔτους.

Τὸ 2 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἔξοδα Λαχείου» ἀναγράφει δαπάνην δρ. 7,760. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθησαν τὸ λῆξαν ἔτος δρ. 7,241. ἤτοι ἐπὶ ἔλαττον τῶν προϋπολογισθέντων δρ. 519· ἐπὶ πλέον δὲ τῶν δαπανηθέντων τὸ 1896 δρ. 1,292.65.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὀκτὼ κεφαλαίων προσετέθη κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ Θ′ κεφάλαιον ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ὑπὸ τὸν τίτλον «Συντάξεις ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρείας»

ὅπερ ἀναγράφει δαπάνην δρ. 373.30 διὰ σύνταξιν τοῦ πρώην εἰσπράκτορος τῆς Ἑταιρείας Θ. Κουτζούλη ἀπὸ 11 Αὐγούστου ἕως τέλους Δεκεμβρίου λήξαντος ἔτους. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν ἀναλυτικὸν πίνακα τῶν ἐξόδων ἐδαπανήθη κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὁλόκληρον τὸ προϋπολογισθὲν ποσόν.

Ὅθεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι τὰ μὲν ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀνῆλθον εἰς δρ. 393,687.35 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 326,181.90 ὑπελείφθη δὲ ὑπόλοιπον ἐκ δρ. 67, 505.45 προστεθὲν εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Ἰανουαρίου 1898.

Ὁ Λογιστὴς
Ἀ. Ἰ. ΛΑΠΠΑΣ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΚΑΙ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

4

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Πίν. Α'

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ταμειον, τὰ ἐν αὐτῷ μετρητὰ	Δρ.	40,952	25
Ακινητα Κτηματα	»	67,449	99
Μετοχαι Εθνικης Τραπεζης	»	131,320	—
Λαχειοφοροι Ομολογιαι Εθνικης Τραπεζης	»	5,780	—
Ομολογιαι Εθνικου Παγιου Δανειου των £ 5,000,000	»	13,760	—
» Πατριωτικου » των Δρ. 30,000,000	»	85	—
» Δανειου Κεφαλαιοποιησεως	»	640	—
Εντοκα Γραμματια του Δημοσιου	»	96,108	20
Εθνικη Τραπεζα, ἄτοκος κατάθεσις	»	81,000	—
Τραπεζα Βιομηχανικης Πιστεως της Ελλαδος, ἔντοκος κατάθεσις	»	20,232	45
Προκαταβολαι δια Λογαριασμον του Δημοσιου	»	82,390	57
» » της Εταιρειας	»	4,800	—
Π. Γιαννοπουλος Πρώην Ταμιας της Εταιρειας	»	30,934	95
Εκκρεμεις Λογαριασμοι	»	2,307	75
Χρεωσται εκ Γραμματιων Λαχειου Β' Τετραμηνιας 1896	»	9	50
Επισφαλεις Χρεωσται εκ Γραμματιων Λαχειου Α' Τετραμηνιας 1897	»	7,466	40
Χρεωσται εκ Γραμματιων Λαχειου Β' » »	»	180	—
» » » Γ' » »	»	12,562	20
	Δρ.	597,979	26

ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1897

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Εγγυοδοσιαι		Δρ.	6,500	—
Πιστωται Διαφοροι		»	56,781	55
Κεφαλαιον εξ Επισφαλων Απαιτησεων		»	7,466	40
Κεφαλαιον	Δρ. 459,725.86			
» τὸ καθαρὸν περίσσευμα ἐσόδων τῆς ληγούσης χρήσεως 1897	» 67,505.45	»	527,231	31
		Δρ	597,979	26

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΡΙΔΟΣ

ΧΡΕΩΣΙΣ

Εἰς	Μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῶν Γραφείων	Δρ.	10.922	55
»	» » ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων	»	19,253	—
»	Ἐνοίκιον τοῦ Καταστήματος	»	4,200	—
»	Ἔξοδα Γραφείων καὶ Διαχειρίσεως	»	1,128	15
»	Ἐπιχορήγησιν τοῦ Γραμματέως τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου.	»	1,440	—
»	Δαπάνας ἐποπτείας τῆς ταμιακῆς καὶ λογιστικῆς ὑπηρεσίας	»	300	—
»	Βιβλιοθήκην, δι' ἀγορὰν βιβλίων καὶ διὰ δετικὰ βιβλίων	»	2,018	35
»	Ἀνασκαφὰς καὶ συντήρησιν ἀρχαίων μνημείων	»	81,256	—
»	Δημοσιεύματα	»	11,824	35
»	Συνδρομάς, πρὸς ἔκδοσιν ἀρχαιολογικῶν συγγραμμάτων.	»	600	—
»	Ἔξοδα Διάφορα	»	2,775	70
»	» Δικαστικά	»	55	05
»	» Παρελθουσῶν χρήσεων	»	1,095	35
»	Ἐκτάκτους δαπάνας	»	2,356	60
»	Ἀμοιβὰς κληρωθέντων γραμματίων Λαχείου Α' τετραμηνίας 1897	»	42,800	—
»	» » » » Β' » »	»	50,000	—
»	» » » » Γ' » »	»	50,000	—
»	Ποσοστὰ πωληθέντων γραμματίων Λαχείου Α' τετραμηνίας 1897	»	6,864	80
»	» » » » Β' » »	»	14,706	60
»	» » » » Γ' » »	»	14,971	10
»	Ἔξοδα Λαχείου	»	7,241	—
»	Συντάξεις Ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρείας	»	373	30
		Δρ.	326,181	90
»	Κεφάλαιον, τὸ καθαρὸν περίσσευμα ἐσόδων προστιθέμενον εἰς τὸ Κεφάλαιον.	»	67,505	45
		Δρ.	393,687	35

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1897

Ὁ Ταμίας

Π. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

« ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ »

ΠΙΣΤΩΣΙΣ

Ἀπὸ Ὑποχρεωτικὰς εἰσφορὰς τακτικῶν Ἑταίρων	Δρ.	2,660	—
» Δικαιώματα ἐγγραφῆς νέων Ἑταίρων	»	180	—
» Ἐχουσίας εἰσφοράς, δωρεὰς καὶ κληροδοτήματα	»	100	—
» Τόκους καὶ μερίσματα	»	10,551	70
» Ἀντίτιμον πωληθέντων τευχῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος	»	3,759	25
» » » » τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας	»	318	—
» Ἔσοδα κεκλεισμένων χρήσεων	»	825	—
» » Διάφορα	«	68	60
» Ἀντίτιμον γραμματίων Λαχείου Α′ τετραμηνίας 1897	»	68,878	—
» » » » Β′ » »	»	147,200	—
» » » » Γ′ » »	»	150,000	—
» Ἀπρόοπτα ἔσοδα	»	9,146	80
	Δρ.	393,687	35

Ὁ Λογιστὴς

Α. Ι. Λαππας

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1897

Τμημα Α΄. Εσοδα

Πίν. Β΄

Ἔσοδα κατὰ τὰ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ κεφάλαια καὶ ἄρθρα		Προϋπολογισθέντα		Εἰσπραχθέντα		Εἰσπραχθέντα ἐπὶ πλέον		Εἰσπραχθέντα ἐπὶ ἔλαττον	
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄									
Ἔσοδα Ἑταιρείας.									
Ἄρθρον 1 — Εισφοραι									
Ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ τακτικῶν Ἑταίρων	Δρ.	2,500	—	2,660	—	160	—		
Δικαιώματα ἐγγραφῆς νέων Ἑταίρων	»	300	—	180	—			120	—
Ἑκούσιαι εἰσφοραί, δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα	»	500	—	100	—			400	—
Ἄρθρον 2 — Τοκοι και Μερισματα									
Τόκοι 64 ὁμολογιῶν Ἑλληνικοῦ Παγίου Δανείου £ 5,000,000	»	384	—	192	—			192	—
Νομισματικὴ διαφορὰ αὐτῶν	»	288	—	132	90			155	10
Τόκοι 10 ὁμολογιῶν Λαχειοφόρου Δαν. Ἐθνικῆς Τραπέζης	»	160	—	80	—			80	—
Νομισματικὴ διαφορὰ αὐτῶν	»	112	—	54	50			57	50
Τόκοι ἐντόκων γραμματίων τοῦ δημοσίου	»	3,500	—	4,732	95	1,232	95		
Μέρισμα 56 μετοχῶν Ἐθνικῆς Τραπέζης	»	5,040	—	5,040	—				
Τόκοι καταθέσεων παρὰ ταῖς Τραπέζαις Ἀθηναϊκῇ καὶ Βιομηχανικῇ	»			274	85	274	85		
Τόκοι μιᾶς ἀποδείξεως δανείου Κεφαλαιοποιήσεως	»			44	50	44	50		
Ἄρθρον 3 — Εσοδα εξ Ακινητων Κτηματων									
Ἐνοίκιον οἰκίας τῆς Ἑταιρείας ἐν Κηφισσίᾳ	»	200	—						
» » » ἐν Ἀθήναις	»	60	—						
Ἄρθρον 4 — Εσοδα εκ Δημοσιευματων									
Ἀντίτιμον πωλουμένων τευχῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος	»	5,000	—	3,759	25			1,240	75
» » » τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας	»	300	—	318	—	18	—		

"Αρθρον 5 Εσοδα Κεκλεισμενων Χρησεων									
Καθυστερούμενα ἐξ ἐνοικίων.	»	260	—	260	—				
» » εἰσφορῶν Ἑταίρων.	»	600	—	565	—			35	—
"Αρθρον 6 Εσοδα Διαφορα									
Ἐκ πωλήσεως ἀχρήστων ὑλικῶν	»	1,100	—	68	60			1,031	40
Ἐκ προστίμων ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἐπιβαλλομένων	»	50	—						
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'									
"Εσοδα ἐκ τοῦ Λαχείου. "Αρθρον 1									
Ἀντίτιμον γραμματίων Λαχείου Α' τετραμηνίας 1897	»	150,000	—	68,878	(α)			81,122	—
» » » Β' » »	»	150,000	—	147,200	(6)			2,800	—
» » » Γ' » »	»	150,000	—	150,000	—				
"Αρθρον 2									
Ἀπρόοπτα ἔσοδα.	»	3,500	—	9,146	80	5,646	80		
	Δρ.	473,854	—	393,687	35	7,377	10	87,233	75

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1897

Ὁ Ταμίας

Π. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Λογιστὴς

Α. Ι. ΛΑΠΠΑΣ

α) Ἐκ τῶν 75,000 γραμματίων τοῦ Λαχείου Α' τετραμηνίας ἐ. ἔ. ἐπωλήθησαν	γραμμάτια	34,439
ἔμειναν ἀδιάθετα παραδοθέντα εἰς τὴν ἐπὶ τῆς κληρώσεως Ἐπιτροπείαν	»	36,413
ὀφείλονται δὲ ὑπὸ διαφόρων δημοσίων ὑπαλλήλων ἐν Θεσσαλίᾳ κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰσελάσεως τῶν Τούρκων, οἵτινες, ὡς διατείνονται, φυγόντες μετὰ τῶν κατοίκων ἐγκατέλειψαν ταῦτα ἐν τοῖς γραφείοις ἢ τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν (τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν ἀπεράσθη εἰς τοὺς Ἐπισφαλεῖς χρεώστας τῆς Ἑταιρείας)	»	4,148
	γραμμάτια	75,000

6) Ἐκ τῶν 75,000 γραμματίων τοῦ Λαχείου Β' τετραμηνίας ἐ. ἔ. ἔμειναν ἀδιάθετα γραμμάτια 1,400.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1897

Τμημα Β΄. Εξοδα

Πίν. Γ΄.

Διάκρισις τῶν δαπανῶν κατὰ τὰ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφόμενα κεφάλαια καὶ ἄρθρα	Προϋπολογισθέντα		Δαπανηθέντα		Δαπανηθέντα ἐπὶ ἔλαττον	
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄						
Προσωπικόν						
Ἄρθρον 1						
Μισθοι του Προσωπικου των Γραφειων						
Δαπανηθέντα . . . . Δρ. 10,922.55 Δρ.	11,280	—	10,922	55	357	45
Ἄρθρον 2						
Μισθοι του Προσωπικου επι των Αρχαιοτητων						
Δαπανηθέντα . . . . Δρ. 19,253.— »	23,460	—	19,253	—	4,207	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄						
Ἔξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως						
Ἄρθρον 1						
Ενοικιον του Καταστηματος						
Δαπανηθέντα . . . . Δρ. 4,200.— »	4,200	—	4,200	—		
Ἄρθρον 2						
Εξοδα Γραφειων και Διαχειρισεως						
Δαπανηθέντα: Εἰς θέρμανσιν καὶ φωτισμὸν . . . . . Δρ. 238.35						
Εἰς χάρτην καὶ τυπωτικὰ διαφόρων ἐντύπων . . . . » 40.—						
Εἰς γραφικὴν ὕλην . . . . » 195.—						
Εἰς δημοσιεύσεις περὶ συνελεύσεων τῶν Ἑταίρων . . » 134.50						
Εἰς ἔξοδα παραλαβῆς καὶ ναῦλον 1100 διπλωμάτων ἐκ Βερολίνου καὶ εἰς ἔξοδα ἀποστολῆς αὐτῶν ἐκ Βερολίνου » 116.30						
Εἰς φύλακτρα χρεωγράφων . . . . » 4.70						
Εἰς ταχυδρομικὰ ἀποστολῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας . . . . » 162.15						
Εἰς διάφορα ἔξοδα . . . . » 237.15 Δρ. 1,128.15 »	1,560	—	1,128	15	431	85

Ἄρθρον 3					
Ἐπιχορηγήσεις τοῦ Γραμματέως τοῦ Δ. Συμβουλίου					
Δαπανηθέντα.		Δρ. 1,440.— »	1,440 —	1,440 —	
Δαπάναι Ἐποπτείας τῆς Ταμιακῆς καὶ Λογιστικῆς Ὑπηρεσίας					
Δαπανηθέντα.		Δρ. 300.— »	1,000 —	300 —	700
Ἄρθρον 4					
Βιβλιοθήκη					
Δαπανηθέντα: Εἰς ἀγορὰν βιβλίων	Δρ. 1,439.35				
Εἰς δετικὰ βιβλίων	» 92.—				
Εἰς ἀξίαν χάρτου καὶ τυπωτικὰ τοῦ Καταλόγου τῆς Βιβλιοθήκης	» 487.—	Δρ. 2,018.35 »	6,500 —	2,018 35	4,481 65
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'					
Ἀνασκαφικὰ ἔργα καὶ δημοσιεύματα					
Ἄρθρον 1					
Ἀνασκαφαὶ καὶ Συντηρήσεις Ἀρχαίων Μνημείων					
Ἀνασκαφαὶ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν:					
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ. 17,329.85				
Εἰς τοποθέτησιν σιδηροῦ κιγκλιδώματος πρὸς περίφραξιν τῆς κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τῆς Ἀκροπόλεως θύρας,	» 104.50				
Εἰς ἀγορὰν ζεμπιλίων καὶ σπάγου.	» 157.45				
Εἰς ἁμαξαγώγια τῶν κ. κ. Συμβούλων	» 40.50	Δρ. 17,632.30 »			
Ἀνασκαφαὶ παρὰ τὸ Βατραχονήσιον:					
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ. 890.75				
Εἰς ἀγορὰν ζεμπιλίων καὶ σπάγου.	» 10.95	Δρ. 901.70 »			
Ἀνασκαφαὶ κατὰ τὸ Ἀσκληπιεῖον:					
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ. 1,277.25				
Εἰς ἀγορὰν ζεμπιλίων καὶ σπάγου.	» 7.35				
Εἰς ἀγορὰν ἀσβέστου καὶ κεράμων διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ φυλακείου	» 39.50	Δρ. 1,324.10 »			
Ἀνασκαφαὶ κατὰ τὸν ἔξω Κεραμεικὸν ἐν τῷ οἰκοπέδῳ χήρας Παυλάκη καὶ Παναγιωταρᾶ:					
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ. 2,913.—				
Εἰς ἀγορὰν ζεμπιλίων καὶ σπάγου.	» 67.65				
Εἰς γραφικὴν ὕλην διὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν σχεδίων.	» 33.45				
Εἰς ἁμαξαγώγια τοῦ κ. Ἐφόρου	» 6.10				
Εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἐφορεύοντος Ἀθ. Οἰκονόμου	» 140.—				
Εἰς » » Κ. Κοντοπούλου	» 362.65				
Εἰς μεταφορικὰ τῶν εὑρημάτων ἐν τῷ Κεντ. Μουσείῳ	» 4.60	Δρ. 3,527.45 »			
Πρὸς μεταφορὰν		Δρ. 23,385.55 Δρ.	49,440 —	39,262 05	10,177 95

Διάκρισις τῶν δαπανῶν κατὰ τὰ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφόμενα κεφάλαια καὶ ἄρθρα			Προϋπολογισθέντα	Δαπανηθέντα	Δαπανηθέντα ἐπὶ ἔλαττον
Ἐκ μεταφορᾶς		Δρ. 23,385.55	Δρ. 49,440 —	39,262 05	10,177 95
Ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ Ἀθηνῶν:					
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν		Δρ. 2,099.50	»		
Ἀνασκαφαὶ ἐν Πειραιεῖ:					
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν . . . . . . Δρ.	1,245.50				
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ ἐφόρου Α. Λυκάκη καὶ 2 ἐργατῶν, μεταβάντος πρὸς καταμέτρησιν καὶ σχεδιαγράφησιν τοῦ Σηραγγείου . . . . »	99.70				
Εἰς γραφικὴν ὕλην καὶ εἰς μίαν πυξίδα διὰ τὴν αὐτὴν καταμέτρησιν . . . . »	55.—				
Εἰς ἀγορὰν ὑλικῶν διὰ τὴν αὐτὴν καταμέτρησιν . . »	9.30				
Εἰς » » διὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ Σηραγγείου »	19.50				
Εἰς ἔξοδον κατασκευῆς μιᾶς θύρας ξυλίνης . . . »	45.50	Δρ. 1,474.50	»		
Ἀνασκαφαὶ Ἀττικῆς (ἐν Σουνίῳ):					
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν . . . . . Δρ.	270.—				
Εἰς ἀγορὰν διαφόρων ὑλικῶν καὶ μεταφορικὰ αὐτῶν καὶ τῶν ἐργαλείων . . . . »	107.80				
Εἰς μισθοδοσίαν τοῦ ἐπιστάτου Ἰω Λύρη. . . . . »	99.60				
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ ἐφόρου Β. Στάη . . . . . . »	51.40				
Εἰς ὅμοια τοῦ Ἰω. Λύρη μετὰ 2 ἐργατῶν . . . »	40.65				
Εἰς ἀγορὰν σιδηρικῶν καὶ κλείθρων, εἰς μεταφορικὰ ξυλείας ἐξ Ἀθηνῶν καὶ εἰς ἡμερομίσθια τέκτονος κατασκευάσαντος ἐν παράπηγμα ἐν Σουνίῳ. . . »	112.50	Δρ. 681.95	»		
Ἀνασκαφαὶ Ἐλευσῖνος:					
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ ἑνὸς συγκολλητοῦ. . . . . Δρ.	4,258.50				
Εἰς ἐπιμίσθιον τοῦ ἐφόρου Σκιᾶ ἀπὸ 10 Ἰουνίου ἕως 31 Αὐγούστου ἐ. ἔ. . . . . »	266.—				
Εἰς ἀγορὰν διαφόρων ὑλικῶν διὰ τὰς ἀνασκαφάς . . »	92.50				
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ ἐφόρου Α. Σκιᾶ . . . . . . »	136.40				
Εἰς ὅμοια τοῦ ἐπιστατοῦντος φύλακος Ἰ. Μυντζοπούλου »	48.—				
Εἰς ὅμοια τοῦ ἐφόρου Α. Λυκάκη μεταβάντος πρὸς σχεδιαγράφησιν τοίχων τινων . . . . »	23.60				
Εἰς ἐπιμίσθιον αὐτοῦ . . . . »	8.30				
Εἰς ὁδοιπορικὰ Χ. Τσούντα μεταβάντος πρὸς φωτογράφησιν τοίχων τινων . . . . »	8.55				

Εἰς ἡμερομίσθια κτίστου, εἰς ἀγορὰν οἰκοδομησίμου ὕλης καὶ ἄλλων ὑλικῶν διὰ τὰς ἐπισκευὰς τοῦ Μουσείου	»	470.65									
Εἰς μεταφορικὰ ἀρχαίων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσῖνα .	»	19.55	Δρ.	5,332.05	»						
Ἀνασκαφαὶ Θηβῶν:											
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	209.—									
Εἰς ἐπιμίσθιον τοῦ ἐφόρου Δ. Φιλίου	»	66.65									
Εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἐπιστάτου Ἐπ. Κορομάντζου .	»	60.—	Δρ.	335.65	»						
Ἀνασκαφαὶ ἐν Θέρμῳ τῆς Αἰτωλίας:											
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	3,214.60									
Εἰς ἐπιμίσθιον τοῦ ἐφόρου Γ. Σωτηριάδου	»	143.—									
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ αὐτοῦ	»	347.55									
Εἰς ἀγορὰν ζεμπιλίων καὶ σπάγου.	»	63.10									
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ ἀρχιεργάτου Φ. Γρυμάνη. . . .	»	179.25	Δρ.	3,947.50	»						
Ἀνασκαφαὶ Ἐρετρίας:											
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	2,460.60									
Εἰς ἐπιμίσθιον τοῦ ἐφόρου Κ. Κουρουνιώτου	»	253.10									
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ αὐτοῦ	»	142.55									
Εἰς ἀγορὰν διαφόρων ὑλικῶν	»	119.70									
Εἰς ὁδοιπορικὰ Χ. Τσούντα μεταβάντος διὰ τὴν μετακόμισιν τῶν ἐκεῖ εὑρημάτων	»	44.70									
Εἰς ἐπιμίσθιον τοῦ αὐτοῦ	»	13.20									
Εἰς κατασκευὴν μιᾶς ἀρχαιοθήκης καὶ εἰς ἀγορὰν ὑλικῶν διὰ τὰς φωτογραφ. ἐργασίας Κ. Κουρουνιώτου	»	101.90	Δρ.	3,135.75	»						
Ἀνασκαφαὶ ἀνὰ τὰς Κυκλάδ. νήσους (ἐν Πάρῳ):											
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	586.80									
Εἰς ἐπιμίσθιον τοῦ ἐφόρου Χ. Τσούντα	»	223.20									
Εἰς μισθοδοσίαν τοῦ ἐπιστάτου Γ. Χρυσάφη	»	290.40									
Εἰς ὁδοιπορικὰ ἀμφοτέρων.	»	90.50									
Εἰς ἐνοίκιον κατοικίας τοῦ ἐφόρου	»	66.—									
Εἰς » » τῶν ἐργατῶν καὶ τοποθετήσεως τῶν ἐργαλείων	»	34.—									
Εἰς ἀγώγια πρὸς ἀνεύρεσιν τάφων.	»	65.—									
Εἰς ἀγώγια πρὸς μεταφορὰν ἀρχαίων.	»	18.—									
Εἰς αγορὰν διαφόρων ὑλικῶν	»	38.40									
Εἰς ἀγορὰν γραφικῆς ὕλης.	»	4.—	Δρ.	1,416.30	»						
Ἀνασκαφαὶ Μυκηνῶν:											
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	2,186.—									
Εἰς ἀγορὰν φωτογρ. χάρτου καὶ γραφ. ὕλης	»	18.30									
Πρὸς μεταφορὰν	Δρ.	2,204.30	Δρ.	41,808.75	»	49,440	—	39,262	05	10,477	95

Διάκρισις τῶν δαπανῶν κατὰ τὰ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφόμενα κεφάλαια καὶ ἄρθρα						Προϋπολογισθέντα	Δαπανηθέντα	Δαπανηθέντα ἐπὶ ἔλαττον
Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	2.204.30	Δρ.	41.808.75	Δρ.	49,440 —	39,262 05	10,477 95
Εἰς ἐπιμίσθιον τοῦ ἐφόρου Χ. Τσούντα	»	223.20						
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ αὐτοῦ	»	69.60						
Εἰς ἐνοίκιον κατοικίας ἐργατῶν	»	21.—	Δρ.	2,518.10	»			
Συντήρησις μνημείων ἐν Μυκήναις:								
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	979.—						
Εἰς ἀγορὰν διαφόρων ὑλικῶν	»	248.20						
Εἰς κατασκευήν, μεταφορὰν εἰς Μυκήνας καὶ τοποθέτησιν σιδηρᾶς κιγκλιδωτῆς θύρας ἐν τῷ δρόμῳ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως	»	295.—						
Εἰς ὁδοιπορικὰ ἀρχιεργάτου Καμπάνη, 4 ἐργατῶν καὶ 3 τεχνιτῶν μεταβάντων ἐντεῦθεν εἰς Μυκήνας	»	155.10	Δρ.	1,677.30	»			
Ἀνασκαφαὶ Ἐπιδαύρου:								
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	4,306.70						
Εἰς μισθοδοσίαν τοῦ ἐπιστάτου Κ. Κοντοπούλου	»	111.95						
Εἰς ὁμοίαν τοῦ ἐπιστάτου Ἀθ. Οἰκονόμου	»	1,040.—						
Εἰς ὁδοιπορικὰ τῶν ἐπιστατῶν Κοντοπούλου καὶ Οἰκονόμου	»	120.75						
Εἰς ἀγορὰν διαφόρων ὑλικῶν	»	103.75	Δρ.	5,683.15	»			
Ἀνασκαφαὶ Λυκοσούρας:								
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	2,469.65						
Εἰς ἐπιμίσθιον τοῦ ἐφόρου Β. Λεονάρδου	»	46.60						
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ αὐτοῦ	»	126.15						
Εἰς μισθοδοσίαν τοῦ ἐπιστάτου Κ. Κοντοπούλου	»	671.90						
Εἰς ὁδοιπορικὰ τοῦ αὐτοῦ	»	192.40						
Εἰς ἀγορὰν διαφόρων ὑλικῶν	»	152.10						
Εἰς ἐνοίκιον κατοικίας ἐργατῶν	»	40.—	Δρ.	3,698.80	»			
Δαπάναι πρὸς στερέωσιν τοῦ Παρθενῶνος:								
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν ἐν τοῖς λατομείοις Πεντέλης πρὸς ἐξαγωγὴν μαρμάρων	Δρ.	2,509.25						
Εἰς ἔξοδα ἐπισκευῆς καὶ μεταφορᾶς τῶν ἐργαλείων τῆς Ἑταιρείας Πάρου	»	102.20						
Εἰς μεταφορικὰ τῶν ἐργατῶν καὶ ἐργαλείων εἰς Πεντέλην	»	70.—						

Εἰς ὑλικὰ χρησιμοποιηθέντα ἐν ταῖς ἐργασίαις ἐν τοῖς λατομείοις Πεντέλης . . . . »	418.15								
Εἰς ἡμερομ. ἐργατῶν πρὸς συντήρησιν τῶν ἰκριωμάτων »	538.—								
Εἰς ὑλικὰ χρησιμοποιηθέντα διὰ τὴν αὐτὴν συντήρησιν »	82.70								
Εἰς ἁμαξαγώγια τοῦ Νομομηχανικοῦ καὶ τοῦ βοηθοῦ του εἰς λατομεῖα Πεντέλης . . . . »	146.50								
Εἰς ὅμοια τῆς ἐκ Νομομηχ. ἐπιτροπῆς μεταβάσης εἰς Ἀκρόπολιν . . . . »	40.—								
Εἰς καταβολὴν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως τοῦ γερανοῦ (βαρούλκου) ΜΚ. 900.— . . . . »	1,935.—								
Εἰς ἔξοδα παραλαβῆς τοῦ αὐτοῦ καὶ μεταφορᾶς εἰς τὴν Ἀκρόπολιν . . . . »	396.05								
Εἰς ἡμερομίσθια ἀνόδου καὶ τοποθετήσεως τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἰκριωμάτων. . . . . »	633.—								
Εἰς ἐγκατάστασιν φωταερίου καὶ εἰς ἀγορὰν μιᾶς θερμάστρας καὶ ἔξοδα τοποθετήσεως αὐτῆς ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ Νομομηχανικοῦ Ν. Μπαλάνου . . . »	116.—								
Εἰς γραφ. ὕλην διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ αὐτοῦ Νομομηχ. »	45.10								
Εἰς μισθοδοσίαν τοῦ Ν. Ἰωαννίτου βοηθοῦ τοῦ Νομομηχανικοῦ Μπαλάνου . . . . »	1,968.—								
Εἰς ἔξοδον φωτογραφήσεως τοῦ Παρθενῶνος εἰς 8 πλάκας διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ κ. Magne. . . . . »	120.—	Δρ.	9,119.95 »						
Ἐπισκευαὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ψηφοθετημάτων τῆς Μονῆς Δαφνίου;									
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομ. τῶν σοφατζήδων καὶ ἐργατῶν Δρ.	995.—								
Εἰς μισθοὺς F. Novo μουσειωτοῦ. . Δρ. 2,558.75									
Εἰς » Τριανταφύλλου βοηθοῦ τοῦ μουσειωτοῦ . . . . » 900.— »	3,458.75								
Εἰς ἀγορὰν διαφόρων ὑλικῶν . . . . »	300.55								
Εἰς ἁμαξαγώγια τοῦ Νομομηχανικοῦ Μπαλάνου, τοῦ Troump καὶ τῶν κκ. Συμβούλων . . . . . . »	145.05								
Εἰς ὁδοιπορικὰ ἐπιστροφῆς εἰς τὴν πατρίδα του τοῦ F. Novo . . . . »	205.80								
Εἰς μεταφορικὰ τῆς ξυλείας τῶν ἰκριωμάτων εἰς τὸ Κεντρικὸν Μουσεῖον. . . . . »	68.—	Δρ.	5,173.15 »						
Ἐπισκευαὶ τοῦ ἐν Μιστρᾷ ναοῦ ἡ «Ἁγία Σοφία»:									
Ἐμβασθέντα εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης δι' ἡμερομίσθια κτίστου καὶ δι' ἀγορὰν ὑλικῶν.		Δρ.	313.80 »						
Ἐργασίαι κατὰ τὴν Στοὰν Ἀττάλου:									
Δαπανηθέντα. Εἰς κατεδάφισιν οἰκίας Δανιὴλ διὰ τὰς μελλούσας ἀνασκαφάς.		Δρ.	117.50 »						
Πρὸς μεταφοράν.		Δρ.	70,110.50 »	49,440	—	39,262	05	10,177	95

Διάκρισις τῶν δαπανῶν κατὰ τὰ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφόμενα κεφάλαια καὶ ἄρθρα	Προϋπολογισθέντα		Δαπανηθέντα		Δαπανηθέντα ἐπὶ ἔλαττον	
Ἐκ μεταφορᾶς . . . . Δρ. 70,110.50 Δρ.	49,440	—	39,262	05	10,177	95
Δαπάναι πρὸς μετοικεσίαν Ἀναφαίων:						
Δαπανηθέντα. Εἰς ἀγορὰν 28,563 τετρ. μέτρων ἀγροῦ εἰς θέσιν Μολυβᾶ πρὸς δρ. 350. τὸ στρέμμα . . . . Δρ. 9,997.05						
Εἰς ἁμαξαγώγια τοῦ Νομομηχανικοῦ μεταβάντος πρὸς καταμέτρησιν τοῦ ἀγροῦ καὶ τοποθέτησιν τῶν ὁροσήμων . . . . » 27.60						
Εἰς τὴν «Ἐφημερίδα» διὰ καταχώρισιν διατριβῆς τῆς Ἑταιρείας . . . . » 15.— Δρ. 10,039.65 »						
Περισυναγωγὴ καὶ συγκόλλησις ἀρχαίων:						
Δαπανηθέντα. Εἰς ἡμερομίσθια διαφόρων ἐργατῶν καὶ ἑνὸς συγκολλητοῦ . Δρ. 112.85 »						
Ἀγορὰ ἀρχαίων:						
Δαπανηθέντα. Εἰς ἀγορὰν διαφόρων ἀρχαίων . . . . Δρ. 970.— »						
Ὁδοιπρικὰ ἔξοδα τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου:						
Δαπανηθέντα. Εἰς ἁμαξαγώγια καθ' ὅλον τὸ λῆξαν ἔτος . . . . . Δρ. 23.— »						
Δρ. 81,256.— Δρ.	192,287	40	81,256	—	111,031	40
Ἄρθρον 2						
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ						
Δαπανηθέντα. Διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ γ' καὶ δ' τεύχους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τοῦ 1896. . . . Δρ. 2,000.—						
Διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας τοῦ ἔτους 1896 . . . . » 1,749.50						
Διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολ. Ἐφημερίδ. τοῦ 1897. » 6,617.60						
Διὰ τὴν προμήθειαν ἐκ Βιέννης χάρτου τυπογραφικοῦ πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ κειμένου τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος » 476.45						
Διὰ τὴν προμήθειαν ἐκ Παρισίων χάρτου Bristol πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν πινάκων τῆς αὐτῆς Ἐφημερίδος . » 980.80 Δρ. 11,824.35 »	20,000	—	11,824	35	8,175	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'									
Συνδρομαί									
Ἄρθρον 1									
Συνδρομαὶ πρὸς ἔκδοσιν ἀρχαιολογικῶν συγγραμμάτων: Δαπανηθέντα. Διὰ συνδρομὴν εἰς τὸ περὶ Μακεδονίας δίτομον σύγγραμμα Μ. Δήμιτσα . . . . Δρ.	600.—	»	1,500	—	600	—	900	—	
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'									
Ἔξοδα διάφορα									
Ἄρθρον 1									
Δαπανηθέντα. Εἰς ἀγορὰν ἑνὸς θεοδολιδίου καὶ μιᾶς φωτογραφικῆς μηχανῆς . . . . Δρ. 2,612.70 Εἰς ἀγορὰν ἀρχιτεκτονικῶν ἐργαλείων. . . . . . » 163.— Δρ.	2,775.70	»	4,000	—	2,775	70	1,224	30	
Ἄρθρον 2									
Ἔξοδα δικαστικά									
Δαπανηθέντα. . . . . Δρ.	55.05	»	200	—	55	05	144	95	
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'									
Ἔξοδα παρελθουσῶν χρήσεων									
Δαπανηθέντα. . . . . Δρ.	1,095.35	»	α) 1,095	35	1,095	35			
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'									
Ἔκτακτοι δαπάναι									
Δαπανηθέντα. Εἰς ἀγορὰν ψάθας δι' ἐπίστρωσιν τῶν Γραφείων καὶ τῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἔξοδα τοποθετήσεως αὐτῆς. . . . Δρ. 320.20									
Πρὸς μεταφοράν. . . . . Δρ. 330.20		»	268,522	75	136,868	50	131,654	25	

α) Ἐδόθη συμπληρωτικὴ πίστωσις δρ. 128.95

Διάκρισις τῶν δαπανῶν κατὰ τὰ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφόμενα κεφάλαια καὶ ἄρθρα	Προϋπολογισθέντα		Δαπανηθέντα		Δαπανηθέντα ἐπὶ ἔλαττον	
Ἐκ μεταφορᾶς . . . . Δρ. 320.20 — Δρ	268,522	75	136,868	50	131,654	25
Εἰς ἐπιδιορθωτικὰ τῶν σωλήνων τοῦ ἀεριόφωτος. . » 106.20						
Εἰς ἀγορὰν ἑνὸς στεφάνου διὰ τὸν νεκρὸν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας Δ. Πετρίδου . . . . » 125.—						
Εἰς ἀξίαν 1100 διπλωμάτων τῆς Ἑταιρείας χαραχθέντων ἐν Βερολίνῳ . . . . » 1,722.20						
Εἰς ἐπιδιορθωτικὰ ἠλεκτρικῶν κωδώνων . . . . » 8.—						
Εἰς δημοσιεύσεις διὰ τῶν ἐφημερίδων. . . . . . » 75.— Δρ. 2,356.60 »	2,700	—	2,356	60	343	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'						
Λαχεῖον						
Ἄρθρον 1						
Ἀμοιβαὶ κληρουμένων γραμματίων Λαχείου Α' τετραμ. 1897: Δαπανηθέντα . . . . Δρ. 42,800.—						
Ἀμοιβαὶ κληρ. γραμμ. Λαχ. Β' τετρ. 1897: Δαπανηθέντα . . . . » 50,000.—						
Ἀμοιβαὶ κληρ. γραμμ. Λαχ. Γ' τετρ. 1897: Δαπανηθέντα . . . . » 50,000.— Δρ. 142,800.— »	150,000	—	142,800	—	7,200	—
Ποσοστὰ πωλουμένων γραμματίων Λαχείου Α' τετραμηνίας 1897: Δαπανηθέντα . . . . Δρ. 6,864.80						
Ποσοστὰ πωλ. γραμμ. Λαχ. Β' τετρ. 1897: Δαπανηθέντα . . . . » 14,706.60						
Ποσοστὰ πωλ. γραμμ. Λαχ. Γ' τετρ. 1897: Δαπανηθέντα . . . . » 14,971.10 Δρ. 36,542.50 »	45,000	—	36,542	50	8,457	50
Ἄρθρον 2						
Ἔξοδα Λαχείου						
Δαπανηθέντα. Εἰς ἀξίαν χάρτου, λιθογράφησιν, τύπωσιν καὶ ἀρίθμισιν τῶν 225,000 γραμματίων τοῦ Λαχείου . . . Δρ. 4,800.—						

Εἰς βιβλιοδετικὰ τῶν αὐτῶν εἰς βιβλία ἐξ 100 γραμματίων ἕκαστον . . . . »	540.—									
Εἰς ἔκτακτον γραφικὴν ἐργασίαν Ἠλ. Κασσάκου . . »	1,270.90									
Εἰς διορθωτικὰ τῶν σφραγίδων . . . . »	98.—									
Εἰς δημοσιεύσεις διὰ τῶν ἐφημερίδων. . . . . . »	103.—									
Εἰς ἀξίαν χάρτου καὶ τυπωτικὰ τῶν προγραμμάτων τῶν κληρώσεων, τῶν πινάκων τῶν κληρωθέντων γραμματίων, τῶν διαφόρων ἐγκυκλίων καὶ λοιπῶν ἐντύπων . . . . »	245.—									
Εἰς γραφικὴν ὕλην. . . . . »	141.80									
Εἰς τέλη χαρτοσήμου τῶν τραπεζικῶν ἐπιταγῶν καὶ χρηματικῶν γραμματίων . . . . »	26.—									
Εἰς διάφορα ἔξοδα . . . . »	16.30	Δρ.	7,241.—	»	7,760	—	7,241	—	519	—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Συντάξεις ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρείας

Δαπανηθέντα. Εἰς σύνταξιν τοῦ πρώην εἰσπράκτορος τῆς Ἑταιρείας Θ. Κουτζούλη.	Δρ.	373.30	»	α) 373	30	373	30		
			Δρ.	474,356	05	326,181	90	148,174	15

α) Ἐδόθη ἔκτακτος πίστωσις Δρ. 373.30 διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἀπονεμηθείσης συντάξεως τῷ πρώην εἰσπράκτορι τῆς Ἑταιρείας Θ. Κουτζούλη.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1897

Ὁ Ταμίας

Π. Χρυσανθοπουλος

Ὁ Λογιστὴς

Α. Ι. Λαππας

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΥΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1897

Πίν. Δ'.

Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Ταμείου κατὰ τὴν 31 Δεκεμ. 1896 ἀνήρχετο εἰς Δρ.			18,650	75
Κατὰ τὴν διαχείρισιν τοῦ 1897 εἰσεπράχθησαν:				
Ἐξ ὁμολογιῶν Λαχειοφόρου δανείου Ἐθνικῆς Τραπέζης . . . »	6,979	15		
» ἐντόκων Γραμματίων τοῦ Δημοσίου . . . . »	328,534	75		
» ἀτόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ. . . . . »	143,882	—		
» ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Τραπέζῃ Ἀθηνῶν . . . . »	109	30		
» » » » τῇ Τραπέζῃ Βιομηχανικῆς Πίστεως »	22,000	—		
Ἐκ προκαταβολῶν διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἑταιρείας . . . . »	9,276	10		
Ἐξ ὀφειλῆς Π. Γιαννοπούλου πρῴην Ταμίου τῆς Ἑταιρείας . . »	438	90		
» ἐκκρεμῶν λογαριασμῶν . . . . »	33	30		
Ἐκ χρεωστῶν Γραμματίων Λαχείου Γ' τετραμηνίας 1896 . . »	1,911	60		
Ἐξ ἐγγυοδοσιῶν . . . . »	5,000	—		
» ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ. . . . . »	370,107	70	888,272	80
Εἰσεπράχθησαν ἐν ὅλῳ. . . Δρ.			906,923	55
καὶ ἐπληρώθησαν τὰ ἑξῆς ποσά:				
Εἰς ἀπόκτησιν 10 ὁμολογ. Λαχειοφόρου Δανείου Ἐθν. Τραπέζης. »	6,625	—		
» » Ἐντόκων Γραμματίων τοῦ Δημοσίου . . . . »	345,407	95		
» ἀτόκους καταθέσεις παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ. . . . . »	138,882	—		
» ἐντόκους καταθέσεις παρὰ τῇ Τραπέζῃ Βιομηχανικῆς Πίστεως »	42.000	—		
» προκαταβολὰς διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἑταιρείας . . . . »	10,400	—		
» ἐγγυοδοσίας. . . . . »	5,000	—		
» διαφόρους πιστωτάς. . . . . »	52,962	95		
» ἔξοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ . . . . »	264,693	40	865,971	30
Ἔμεινεν ὑπόλοιπον εἰς χρέωσιν τοῦ Ταμείου κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1897 ἐκ . . . . Δρ.			40,952	25

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1897

Ὁ Ταμίας
Π. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Λογιστὴς
Α. Ι. ΛΑΠΠΑΣ

ΠΙΝΑΞ ἐμφαίνων τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1897.

Πίν. Ε΄.

Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1896 ἀνήρχετο εἰς			Δρ.	459,725.86
ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἑξῆς:				
Ἐξ ἀκινήτων κτημάτων	Δρ.	67,449.99		
Ἐκ 56 Μετοχῶν Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀξίας	»	131,320.—		
» 10 Ὁμολογιῶν Λαχειοφόρου Δαν Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀξίας .	»	5,780.—		
Ἐξ 64 » Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου των £ 5,000,000 ἀξ.	»	13,760.—		
» 40 » » Πατριωτ. » » δρ.30,000,000 ἀξ.	»	85.—		
Ἐκ δύο ἀποδείξεων τοῦ Ἐθν. Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως ἀξίας .	»	640.—		
Ἐξ ἐντόκων Γραμματίων τοῦ Δημοσίου ἀξίας	»	79,235.—		
» ἀτόκου καταθέσεως παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ.	»	86,000.—		
» ἐντόκου καταθέσεως παρὰ τῇ Τραπέζῃ Ἀθηνῶν	»	66.90		
Ἐκ προκαταβολῶν διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου	»	82,390.57		
» » » » τῆς Ἑταιρείας	»	3,676.10		
Ἐξ ὑπολοίπου τοῦ ἐκ Δρ. 69,392.18 χρέους τοῦ ἀποβιώσαντος πρώην Ταμίου Γιαννοπούλου	»	31,373.85		
Ἐξ ἐκκρεμῶν λογαριασμῶν	»	2,341.05		
Ἐκ χρεωστῶν γρμματίων Λαχείου Β΄ τετραμηνίας 1896. . .	»	9.50		
» » » . » Γ΄ » » . . .	»	1,911.60		
Καὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρ. 1896 ὑπολοίπου ἐν τῷ Ταμείῳ.	»	18,650.75		
	Δρ.	524,690.31		
Ἐκπιπτομένων δὲ τῶν ὀφειλομένων κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1896				
εἰς ἐγγυοδοσίας . . . . Δρ. 6,500.—				
εἰς πιστωτὰς διαφόρους . . . . » 58,464.45	»	64,964.45	Δρ.	459,725.86
Ἐντὸς δὲ τοῦ ἔτους 1897 ἐπῆλθον αἱ ἑξῆς αὐξομειώσεις:				
α΄) Εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Ταμείου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1896 ἐκ.	Δρ.	18,650.75		
Προσετέθησαν αἱ καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1897 ἐνεργηθεῖσαι εἰσπράξεις (ὅρα ἰδιαιτέραν ἀναλυτικὴν κατάστασιν τῆς κινήσεως τοῦ Ταμείου κατὰ τὸ 1897) ἀνελθοῦσαι ἐν ὅλῳ εἰς .	»	888,272.80		
Τὸ ὅλον.	Δρ.	906,923.55		
ἀφαιρουμένων δὲ τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνεργηθεισῶν πληρωμῶν ἀνελθουσῶν ἐν ὅλῳ εἰς.	»	865.971.30		
ἑπομένως ἔμεινεν ὑπόλοιπον ἐν τῷ Ταμείῳ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1897	Δρ.	40,952.25	Δρ.	40,952.25
β΄) Εἰς τὰ ἀκίνητα κτήματα οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολὴ . . .			»	67,449.99
γ΄) Ἐπὶ τῶν Μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης 56 τὸν ἀριθμὸν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δ' ἡ ἀξία αὐτῶν εἰς			»	131,320.—
δ΄) Ἐπὶ τῶν Ὁμολογιῶν τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου τῆς Ἐθνικῆς 10 τὸν ἀριθμὸν ἔλαβε χώραν ἡ ἑξῆς μεταβολὴ ὅτι κατ' Ἀπρίλιον λήγοντος ἔτους ἡ Ἑταιρεία λαβοῦσα ἀνάγκην χρημάτων ἐξεποίησε τρεῖς ἐκ τῶν Ὁμολογιῶν τούτων ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 18983 καὶ 89329/30. κατὰ δὲ τὸν Ἰούνιον λήγοντος ἔτους ἐξεποίησε καὶ τὰς ἑτέρας ἑπτὰ Ὁμολογίας ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 86883/84, 89328, 89331/32, 89334 καὶ 106107, ὅτε ὅμως κατὰ Ὀκτώβριον λήγοντος ἔτους ἐδελ-				
Εἰς μεταφοράν.			Δρ.	239,722.24

'Εκ μεταφορᾶς. . . . . . . Δρ. 239,722.24

τιώθησαν τὰ οἰκονομικὰ τῆς 'Εταιρείας τὸ Συμβούλιον προέβη εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἠγόρασε ἑτέρας 10 'Ομολογίας τοῦ Λαχειοφόρου δανείου τῆς 'Εθν. Τραπέζης φερούσας τοὺς ἀριθμοὺς 1581, 3036, 17356, 30208, 37086, 38418, 38420, 84759/60 καὶ 85740 (ἐκ τῆς ἀγοραπωλησίας ταύτης κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν ὠφελήθη ἡ 'Εταιρεία δραχμ. 354.15 καταχωρισθεῖσας εἰς τὰ 'Απρόοπτα "Εσοδα) σημειοῦται δ' ἡ ἀξία αὐτῶν ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς . » 5,780.—

ε') 'Επὶ τῶν 'Ομολογιῶν 'Εθνικοῦ Παγίου Δαν. τῶν £5,000,000 τὸν ἀριθμὸν 64 οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δ' ἡ ἀξία αὐτῶν εἰς . . . . » 13,760.—

ς') 'Επὶ τῶν 'Ομολογιῶν τοῦ πατριωτικοῦ Δανείου τῶν δραχμῶν 30,000.000 τὸν ἀριθμὸν 40 ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 81885 ἕως 81905, 81907 ἕως 81909, 81911 ἕως 81914, 86886 ἕως 86889, 128955 ἕως 128957 καὶ 187052 ἕως 187057 οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δ' ἡ ἀξία αὐτῶν εἰς . » 85.—

ζ') 'Επὶ τῶν 'Ομολογιῶν Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως, μενουσῶν ἀνεισπράκτων δύο ἀποδείξεων, οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δ' ἡ ἀξία αὐτῶν εἰς. . . . . » 640.—

η') 'Εκ τοῦ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1896 ὑπολοίπου τῶν 'Εντόκων Γραμματίων τοῦ Δημοσίου ἀνερχομένου εἰς δρ. 79,235.— εἰσεπράχθη ἐντὸς τοῦ ἔτους 1897 τὸ ὅλον ποσόν.

'Ηγοράσθησαν δ' ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους τὰ ἑξῆς:

τὸ ὑπ' ἀρ. 130 (τοῦ 1897) ἔντοκ. γραμμ. λῆγον τῇ 14 'Ιαν. 1898 ἐκ	Δρ. 5,000.—		
» 274 » » » » τῇ 14 'Απρ. » ἐκ	» 19,000.—		
» 301 » » » » τῇ 23 » » ἐκ	» 15,000.—		
» 310 » » » » τῇ 1 Μαΐου » ἐκ	» 20,500.—		
» 318 » » » » τῇ 18 » » ἐκ	» 14,529.35		
» 325 » » » » τῇ 28 » » ἐκ	» 22,078.85	»	96,108.20

θ') Εἰς τὸ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρ. 1896 ὑπόλοιπον ἀτόκου καταθέσεως παρὰ τῇ 'Εθνικῇ Τραπέζῃ ἐκ . Δρ. 86,000.—
προσετέθησαν διὰ νέων καταθέσεων ἐντὸς τοῦ ἔτους 1897 . . . . » 138,882.— » 224,882.—

καὶ ἀνελήφθησαν ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους . . . . » 143,882.—

ἑπομένως τὸ ὑπόλοιπ. κατὰ τὴν 31 Δεκεμ. 1897 ἀνέρχεται εἰς Δρ. 81,000 — » 81,000.—

Διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης αἱ ἑξῆς ἀποδείξεις:

ἡ ὑπ' ἀριθ. 521 (τοῦ 1897) ἀπόδειξις διὰ	Δρ. 9,500.—
» » 530 » » » ».	» 9.270.—
» » 638 » » » ».	» 3,530.—
» » 648 » » » ».	» 3,700.—
» » 656 » » » ».	» 3,400.—
» » 661 » » » ».	» 4,600.—
» » 671 » » » ».	» 9,500.—
» » 676 » » » ».	» 5,600.—
» » 684 » » » ».	» 11,140.—
» » 688 » » » ».	» 8,000.—
» » 689 - » » ».	» 9,260.—
» » 695 » » » ».	» 3,500.—
	Δρ. 81,000.—

Εἰς μεταφοράν. . . . . . . Δρ. 437,095.44

Ἐκ μεταφορᾶς			Δρ. 437,095.44
ι') Εἰς τὰς προκαταβολὰς διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή			» 82,390.57
ια') Ἐκ προκαταβολῶν διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἑταιρείας εἰς Ἐφόρους καὶ ἐπιστάτας ἐπὶ ἀποδόσει λογαριασμοῦ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1896 ὠφείλοντο.	Δρ.	3,676.10	
ἐντὸς δὲ τοῦ ἔτους 1897 ἐδόθησαν νέαι προκαταβολαί . .	»	10,400.—	
Τὸ ὅλον. . . .	Δρ.	14,076.10	
κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἀπεδόθησαν	»	9,276 10	
ἑπομένως ὀφείλονται κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1887 . . .	Δρ.	4,800.—	» 4,800.—

Ὀφειλέται δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰσὶν οἱ ἑξῆς:

Κ. Δημητριάδης ἔφορος	Δρ.	1,000 —
Κ. Μυλωνᾶς	»	145.—
Θ. Σοφούλης ἐφορεύων	»	1,000.—
Κ. Κουρουνιώτης ἔφορος	»	325.—
Γ. Σωτηριάδης »	»	530.—
Κ. Κοντόπουλος ἐφορεύων	»	500.—
Κ. Καμπάνης ἀρχιεργάτης.	»	1.000.—
Ι. Μυντζόπουλος ἐπιστατῶν φύλαξ . .	»	300.—
Τὸ ὅλον. . . .	Δρ.	4,800.—

Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ἐκ δρ. 69,392.18 χρέους πρὸς τὴν Ἑταιρείαν τοῦ ἀποβιώσαντος ταμίου αὐτῆς Π. Γιανοπούλου ἀνερχομένου κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1896 εἰς. . .	Δρ.	31,373 85	
εἰσεπράχθησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1897	»	438.90	
ἑπομένως ἔμεινεν ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμβ. 1897 . .	Δρ.	30,934 95	» 30,934.95
Ἐξ ἐκκρεμῶν λογαριασμῶν ὠφείλοντο κατὰ τὴν 31 Δεκ. 1896.	Δρ.	2,341.05	
εἰσεπράχθησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1897 παρὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τῆς ἐν Κηφισσίᾳ οἰκίας	»	33.30	
ἑπομένως ὀφείλονται κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1897 . . .	Δρ.	2,307.75	» 2,307.75

Τὸ ποσὸν τοῦτο ὀφείλεται ὑπὸ τῶν ἑξῆς:

τὸ τοῦ Γεν. Προξένου Λονδίνου ἐκ γραμμ. Λαχ. α' ἑξαμ. 1895	Δρ.	200.—
» Προξένου Ἀδριανουπόλεως » » 6' » 1895	»	106.—
» » Καΐρου » » » » 1895	»	100.—
» » Προύσης γραμμ. Λαχ. 6' ἑξαμ. 1891 Δρ. 60		
» τοῦ ἰδίου » » α' » 1892 » 90	»	150.—
» Γεν. Προξ. Σμύρνης Ε. Φίλωνος » Λαχ. α' ἑξαμ. 1892	»	98.—
» » » Ἀργυροπούλου » 6' » 1894	»	254.—
» Πολ. Πραχ. Ἀλεξανδρείας Γρυπάρη » » » 1895	»	550.—
» Γεν. Προξ. Κ/πόλεως Ε. Φίλωνος ἐκ νομισμ. διαφορᾶς	»	320.15
» Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τὰ καταβληθέντα εἰς τὸν ἐν Σμύρνῃ Κοντολέοντα.	»	220.—
» Κεντρικοῦ Ταμείου τὰ κατατεθέντα πρὸς ἔκδοσιν Β. Διατάγματος διὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν δύο ἀγρῶν ἐν τῇ θέσει Διμῆνι τοῦ Βόλου	»	309.60
Τὸ ὅλον.	Δρ.	2,307.75

Εἰς μεταφοράν. . . . . . . Δρ. 557.528.71

'Εκ μεταφοράς. . . . . . . Δρ. 557,528.71

ιδ') Είς τούς χρεώστας έκ γραμμ. Λαχείου Β' τετραμην. 1896, ουδεμία έπήλθε μεταβολή! . . . . » 9.50
τό ποσόν τούτο όφείλεται ύπό τού Ταμίου Μήλου Μπέϊκου.

ιε') 'Εντός τού έτους 1897 κατετέθησαν παρά τη Τραπ. Βιομηχανικής Πίστεως είς έντοκον κατάθεσιν . . . . Δρ. 42,232.45
καί ανελήφθησαν εντός τού αυτού έτους . . . . » 22,000.—

επομένως έμεινεν υπόλοιπον κατά τήν 31 Δεκεμβρίου 1897 . Δρ. 20,232.45 » 20,232.45

ις') 'Εκ τών χρεωστών έκ γραμμ. Λαχείου Β' τετραμην. 1897 έμεινεν είς καί μόνος οφειλέτης κατά τήν 31 Δεκεμβρίου 1897 γραμματίων 100 άξίας . . . . » 180.—
τό ποσόν τούτο όφείλεται ύπό τού διευθυντού τού τηλεγραφείου Τήνου Ο. Πετροπούλου.

ιζ') 'Εκ τών χρεωστών έκ γραμμ. Λαχείου Γ' τετραμην. 1897. έμειναν περί τούς 37 άνταποκριτάς τής 'Εταιρείας όφείλεται κατά τήν 31 Δεκεμβρίου 1897 γραμμ. 6.979 άξίας . » 12,562.20

όφείλεται δέ τό ποσόν τούτο ύπό τών έξής:

ύπό τού Γυμνασιάρχ. τού Α' Γυμν. Πατρών	διά	1000	γραμμ.	Δρ.	1,800.—
» » Καλαμών	»	400	»	»	720.—
» » Κερκύρας	»	400	»	»	720.—
» » Καλαβρύτων	»	100	»	»	180.—
» » Άργους	»	120	»	»	216.—
» » Λαμίας	»	120	»	»	216.—
» » Πύργου	»	100	»	»	180.—
» » 'Αργοστολίου	»	212	»	»	381.60
» Σχολάρ. τού Α' Ελλ. Σχολ. Πατρών	»	200	»	»	360.—
» » » Δ' » » »	»	200	»	»	360.—
» » » Α' » » Σύρου	»	130	»	»	234.—
» » » Β' » » »	»	130	»	»	234.—
» » Αιγίου	»	73	»	»	131.40
» Τελώνου Πατρών	»	500	»	»	900.—
» » Κεφαλληνίας	»	400	»	»	720.—
» » Λευκάδος	»	60	»	»	108.—
» Ταμίου Θηβών	»	105	»	»	189.—
» » Λεβαδείας	»	100	»	»	180.—
» » Μεσσήνης	»	130	»	»	234.—
» » Φθιώτιδος	»	200	»	»	360.—
» » Χαλκίδος	»	300	»	»	540.—
» » Άρτης	»	130	»	»	234.—
» » Κυνουρίας	»	100	»	»	180.—
» » Μήλου	»	60	»	»	108.—
» » Τριχωνίας	»	30	»	»	54.—
» διευθ. ταχυδρ. καί τηλεγρ., 'Αμαλιάδος	»	200	»	»	360.—
» » » 'Αταλάντης	»	100	»	»	180.—
» » » Καλαμών	»	449	»	»	808.20
» » » Λεβαδείας	»	130	»	»	234.—
» » « Μεσσήνης	»	60	»	»	108.—
» » » Ξηροχωρ.	»	100	»	»	180.—
» » » Σπάρτης	»	100	»	»	180.—
» » » Λίμνης	»	130	»	»	234.—
» » » Μυκώνου	»	130	»	»	234.—
» » » Άργους	»	80	»	»	144.—

Είς μεταφοράν. . . Δρ. 12,202.20 Δρ. 590,512.86

Ἐκ μεταφορᾶς. . .	Δρ.	12,202.20	Δρ.	590,512.86
» διευθ. Ὑπ/τος Ἐθν. Τραπ. ἐν Γυθείῳ » 100 » .	»	180.—		
» » » ἐν Λαμίᾳ » 100 » .	»	180.—		
Τὸ ὅλον. . . . γραμμ. 6,979 τὸ ὅλον	Δρ.	12,562.20		
Τὸ ὅλον τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμ. 1897			Δρ.	590,512.86

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1897 ηὔξησε κατὰ			Δρ.	130,787.—
Ἐκπιπτομένων δὲ τῶν ὀφειλομένων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας δι' ἐγγυοδοσίας τῷ μὲν Ταμίᾳ αὐτῆς Π. Χρυσανθοπούλῳ . .	Δρ.	5,000.—		
τῷ δὲ ἐργολάβῳ Ν. Μόσχῳ	»	1,500.—		
Τὸ ὅλον.	Δρ.	6,500.—		
Δι' ἀνεκκαθαρίστους λογαριασμούς.	»	3,381.55		
» ὀφειλομένας ἀμοιβὰς γραμμ. Λαχ. Β' τετραμην. 1897.	»	3,400.—		
» » » » » Γ' » 1897.	»	50,000.—	»	63,281.55
Ὑπολείπεται καθαρὸν περίσσευμα πρὸς αὔξησιν τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρείας ἐκ			Δρ.	67,505.45

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1897

Ὁ Ταμίας

Π. Χρυσανθοπουλος

Ὁ Λογιστὴς

Α. Ι. Λαππας

ΓΕΝΙΚΗ ΛΗΨΟΔΟΣΙΑ

Πίν. ΣΤ'.

		Χρέωσις (Πληρωμαὶ)					
		Ὑπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 1896		Πράξεις ἐντὸς τοῦ ἔτους 1897		Τὸ ὅλον	
Ταμεῖον	Δρ.	18,650	75	888,272	80	906,923	55
Ἀκίνητα κτήματα	»	67,449	99			67,449	99
Μετοχαὶ Ἐθνικῆς Τραπέζης	»	131,320	—			131.320	—
Λαχειοφόροι ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης	»	5,780	—	6,979	15	12,759	15
Ὁμολογίαι Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου τῶν £ 5,000,000	»	13,760	—			13,760	—
Ὁμολογίαι Πατριωτικοῦ Δανείου τῶν Δρ. 30,000,000	»	85	—			85	—
Ὁμολογίαι Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως	»	640	—			640	—
Ἔντοκα Γραμμ. τοῦ Δημοσίου	»	79,235	—	345,407	95	424,642	95
Ἐθν. Τράπεζα, ἄτοκος κατάθεσις	»	86,000	—	138,882	—	224,882	—
Τράπεζα Ἀθηνῶν, ἔντοκος κατάθεσις	»	66	90	42	40	109	30
Προκαταβολαὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου	»	82,390	57			82,390	57
Προκαταβολαὶ διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἑταιρείας	»	3,676	10	10,400	—	14,076	10
Π. Γιαννόπουλος πρώην ταμίας τῆς Ἑταιρείας	»	31,373	85			31,373	85
Ἐκκρεμεῖς λογαριασμοί	»	2,341	05			2,341	05
Χρεῶσται ἐκ γραμματίων Λαχείου Β' τετραμηνίας 1896	»	9	50			9	50
Χρεῶσται ἐκ γραμματίων Λαχείου Γ' τετραμηνίας 1896	»	1,911	60			1,911	60
Ἐγγυοδοσίαι	»			5,000	—	5,000	—
Πιστωταὶ διάφοροι	»			57,455	60	57,455	60
Κεφάλαιον	»						
Τράπεζα Βιομηχ. Πίστεως τῆς Ἑλλάδος, ἔντοκος κατάθεσις	»			42,232	45	42,232	45
Ἐπισφαλεῖς χρεῶσται ἐκ γραμμ. Λαχ. Α' τετραμην. 1897	»			7,574	40	7,574	40
Χρεῶσται ἐκ γραμματ. Λαχείου Β' τετραμηνίας 1897	»			180	—	180	—
Χρεῶσται ἐκ γραμματ. Λαχείου Γ' τετραμηνίας 1897	»			12,562	20	12,562	20
Κεφάλ. ἐξ ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων	»			108	—	108	—
Προϋπολογισμὸς τοῦ 1897	»			393,687	35	(α) 393,687	35
	Δρ.	524,690	31	1,908,784	30	2,433,474	61

α) Ἔξοδα πληρωθέντα. . . . . Δρ. 326,181.90
Περίσσευμα προστεθὲν εἰς τὸ Κεφάλαιον . . » 67,505.45

Δρ. 393,687.35

ΟΥ ΕΤΟΥΣ 1897

Πίστωσις (Εἰσπράξεις)						Ὑπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 1897			
Ὑπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 1896		Πράξεις ἐντὸς τοῦ ἔτους 1897		Τὸ ὅλον		Χρέωσις Ἐνεργητικόν		Πίστωσις Παθητικόν	
		865,971	30	865,971	30	40,952	25		
						67,449	99		
						131,320	—		
		6,979	15	6,979	15	5,780	—		
						13,760	—		
						85	—		
						640	—		
		328,534	75	328,534	75	96,108	20		
		143,882	—	143,882	—	81,000	—		
		109	30	109	30				
						82,390	57		
		9,276	10	9,276	10	4,800	—		
		438	90	438	90	30,934	95		
		33	30	33	30	2,307	75		
						9	50		
		1,911	60	1,911	60				
6,500	—	5,000	—	11,500	—			6,500	—
58,464	45	55,772	70	114,237	15			56,781	55
459,725	86	67,505	45	527,231	31			527,231	31
		22,000	—	22,000	—	20,232	45		
		108	—	108	—	7,466	40		
						180	—		
						12,562	20		
		7,574	40	7,574	40			7,466	40
		393,687	35	393,687	35				
524,690	31	1,908,784	30	2,433,474	61	597,979	26	597,979	26

Ἐν Ἀθήναις τὴν 31 Δεκεμβρίου 1897

Ὁ Ταμίας
Π. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Λογιστὴς
Α. Ι. ΛΑΠΠΑΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ

Πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν Ἑταίρων τῆς
Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ἡ πρὸς ἔλεγχον τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1897 τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Ἐπιτροπεία, ἐπιτελέσασα τὸ καθῆκον τοῦτο, λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλῃ τὰ πορίσματα τοῦ γενομένου ἐλέγχου.

Ἡ ἐπιτροπεία ἤρξατο τοῦ ἔργου αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐξελέγξεως τοῦ Λογιστηρίου, ὅπερ εὗρεν ἐνήμερον, τηροῦν τακτικῶς τὰ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τῆς λογιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἑταιρείας διατασσόμενα βιβλία.

Μετ' ἄκρας λεπτομερείας ἐξήτασεν ἡ Ἐπιτροπεία ἁπάσας τὰς ἐγγραφὰς ἐν τοῖς τηρουμένοις βιβλίοις τοῖς τε κυρίοις καὶ τοῖς βοηθητικοῖς, παραβαλοῦσα ἑκάστην τῶν ἐν τοῖς πρώτοις ἐγγραφῶν πρὸς τὰς ἐν τοῖς δευτέροις, εὗρε δὲ πλήρη συμφωνίαν μεταξὺ αὐτῶν.

Ἡ γενομένη ἐξέλεγξις τῶν τοῦ Λογιστηρίου ἐβεβαίωσε τὰ ἑξῆς:

Α'. Εἰσπράξεις

Κατὰ τὸ ἔτος 1897 ἐνετάλη παρὰ τοῦ Λογιστηρίου ἡ εἴσπραξις δρχ. 888,272.80 αὗται δὲ προέρχονται:

1) ἐξ ἐσόδων χρήσεως 1897 Δρ. 369,242.70		
καὶ κεκλεισμένων χρήσεων »	865.00	Δρ. 370,107.70
2) ἐξ ὁμολογιῶν Λαχειοφόρων Δανείων Ἐθνικῆς Τραπέζης		» 6,979.15
Εἰς μεταφορὰν . .		Δρ. 377,086.85

Ἐκ μεταφορᾶς . .	Δρ.	377,086.85
3) ἐξ ἐντόκων γραμματίων τοῦ Δημοσίου. .	»	328,534.75
4) ἐξ ἀναλήψεων ἀτόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ.	»	143,882.—
5) ἐξ ἀναλήψεων ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Τραπέζῃ Ἀθηνῶν.	»	109.30
6) ἐξ ἀναλήψεων ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῇ Τραπέζῃ Βιομηχ. Πίστεως	»	22,000.—
7) ἐκ προκαταβολῶν διὰ λ/μὸν τῆς Ἑταιρείας	»	9,276.10
8) ἐξ ὀφειλῆς πρώην ταμίου Π. Γιαννοπούλου	»	438.90
9) ἐξ ἐκκρεμῶν Λογαριασμῶν	»	33.30
10) ἐκ χρεωστῶν Γραμματίων Λαχείου Γης τετραμηνίας 1896	»	1,911.60
11) ἐκ χρηματικῶν ἐγγυήσεων	»	5,000.—
	Δρ.	888,272.88

Β'. Πληρωμαί

Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1897 ἐνετάλησαν πληρωμαὶ Δρ. 865,971.30 κατανεμόμεναι ὡς ἑξῆς:

1) εἰς ἔξοδα χρήσεως 1897. Δρ.	263,598.05		
καὶ κεκλεισμένων χρήσεων »	1,095.35	Δρ.	264,693.40
2) πρὸς ἀπόκτησιν 10 ὁμολογιῶν Λαχειοφόρου Δανείου Ἐθνικῆς Τραπέζης		»	6,625.—
3) πρὸς ἀπόκτησιν ἐντόκων γραμματίων τοῦ Δημοσίου.		»	345,407.95
4) εἰς ἄτοκον κατάθεσιν παρὰ τῇ Ἐθν.. Τραπέζῃ.		»	138,882.—
5) εἰς ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῇ Τραπέζῃ Βιομηχανικῆς Πίστεως		»	42,000.—
6) εἰς προκαταβολὰς διὰ λ/μὸν τῆς Ἑταιρείας		»	10,400.—
7) εἰς ἐπιστροφὴν χρηματικῶν ἐγγυήσεων . . .		»	5,000.—
8) εἰς διαφόρους πιστωτὰς		»	52,962.95
		Δρ.	865,971.30

Γ'. Ἔσοδα καὶ Ἔξοδα

Ὁ προϋπολογισμὸς ἀνέγραφεν

ἔσοδα μὲν	Δρ. 473,854.00
ἔξοδα δὲ.	» 474,356.05

1ον Ἔσοδα

Ἐκ τῶν προϋπολογισθέντων ἐσόδων

ἐβεβαιώθησαν	Δρ. 393,687,35
καὶ εἰσεπράχθησαν	» 380,945.15
καθυστεροῦνται τῇ 31 Δεκεμβρίου 1897 .	» 12,742,20
ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων εἰσεπράχθησαν μέχρι σήμερον	» 11,496.60

αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι δρχ. 1245,60 θὰ εἰσπραχθῶσιν ἐντὸς τῆς τρεχούσης διαχειρίσεως.

2ον Ἔξοδα

Ἐκ τῶν προϋπολογισθέντων ἐξόδων. . .		Δρ. 474,356.05
ἐδαπανήθησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος δρ. 326,181.90 ἤτοι ἐντὸς τοῦ 1897 ἐπληρώθησαν	Δρ. 270,409.20	
ὀφείλονται δὲ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας εἰς διαφόρους δικαιούχους	» 55,772.70	326,181.90
ἑπομένως ἔμειναν ἀδιάθεται πιστώσεις		Δρ. 148,174.15

Ἐξετάσασα ἡ Ἐπιτροπεία λεπτομερῶς τὰς ἐνταλθείσας πληρωμὰς θεωρεῖ καθῆκον νὰ μὴ παραλείψῃ, ὅτι λίαν τακτικῶς ἐνεργεῖται σπουδαιοτάτη ὑπηρεσία, ἡ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν δαπανῶν τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ Λογιστικοῦ Νόμου.

Περατώσασα ἡ Ἐπιτροπεία τὴν ἐξέλεγξιν τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐπεξέτεινε τὸν ἔλεγχον καὶ ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρείας.

Δ'. Περιουσία τῆς Ἑταιρείας

Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρείας ἀνήρχετο

κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1896 εἰς . .	Δρ.	459,725.80
κατὰ δὲ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1897. . .	»	527,231.31
ἑπομένως ἐπῆλθεν ἡ αὔξησις	»	67,505.51

προελθοῦσα ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν βεβαιωθέντων ἐσόδων πρὸς τὰ ἔξοδα.

Ταμεῖον

Μετὰ τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ Λογιστηρίου ἐπελήφθη ἡ Ἐπιτροπεία τῆς ἐξελέγξεως τοῦ Ταμείου παραβαλοῦσα τὰς ἐν τῷ βιβλίῳ Ταμείου ἐγγραφὰς πρὸς τὰ στελέχη τῶν γραμματίων εἰσπράξεως πρὸς τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ Λογιστηρίου καὶ τὸ Καθολικόν, ἐξελέγξασα δὲ τοὺς λογαριασμοὺς ἑνὸς ἑκάστου ἐντάλματος καὶ παραβαλοῦσα ταῦτα πρός τε τὰ στελέχη καὶ τὰς ἐγγραφὰς ἔν τε τῷ Ἡμερολογίῳ καὶ τῷ Καθολικῷ.

Πόρισμα τῆς ἐξελέγξεως ταύτης εἶναι τὸ ἑξῆς:

ΤΑΜΕΙΟΝ

Εἰσπράξεις

1) Τὸ ὑπόλοιπον τῆς 31 Δ/βρίου 1897.	Δρ. 18,650.75	
2) Αἱ ἐνταλθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Λογιστηρίου καὶ ἐνεργηθεῖσαι εἰσπράξεις. . . .	» 888,272.80	Δρ. 906,923.55

Πληρωμαί

Αἱ ἐνταλθεῖσαι καὶ γενόμεναι πληρωμαὶ ἀνέρχονται εἰς	Δρ.	865,971.30
Ἑπομένως τὸ χρηματικὸν ὑπόλοιπον τοῦ Ταμείου κατὰ τὴν 31 Δ/βρίου 1897 δέον νὰ ἦναι	»	40,952.25

Τοσοῦτον δὲ καὶ εὑρέθη τὴν 31 Δεκεμβρίου 1897 ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην γενομένης ἐπιθεωρήσεως παρὰ τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας τοῦ ἔτους 1896.

Χρεώγραφα

Ἐν τῷ Ταμείῳ ἐξήτασεν ἡ Ἐπιτροπεία καὶ τὰ χρεώγραφα καὶ τὰς διαφόρους ἀξίας τῆς Ἑταιρείας, εὗρε δὲ ἐν αὐτῇ τὰ ἑξῆς:

1) 2 ἀποδείξεις τοῦ Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως ἀξίας ὁμοῦ δρ. 640.

2) 40 ὁμολογίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πατριωτ. Δανείου τῶν δραχ. 3C,000,000.

3) 12 ἀποδείξεις ἀτόκων καταθέσεων τῆς Ἑταιρείας παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ ἀξίας ὁμοῦ δρ. 81,000.

4) 1 βιβλίον ἀποδείξεως ἐντόκου καταθέσεως παρὰ τῇ Τραπέζῃ Βιομηχανικῆς Πίστεως ἀνερχομένης εἰς δραχμὰς 20,232.45.

5) 6 ἔντοκα γραμμάτια τοῦ Δημοσίου ἀξίας ὁμοῦ δρ. 96,108.20

5) 7 ἀποδείξεις ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 352, 2500, 2728, 2938, 4047, 5346 καὶ 5347, δηλούσας τὴν κατάθεσιν παρὰ τοῖς Ταμείοις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης 46 μετοχῶν τῆς αὐτῆς Τραπέζης καὶ 10 ὁμολογιῶν Λαχειοφόρου Δανείου Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ 64 ὁμολογιῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου τῶν £. 5,000,000.

Ἡ Ἐπιτροπεία καθῆκον ἑαυτῆς θεωρεῖ νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ ἐγκρίνῃ τὴν διαχείρισιν τοῦ ἔτους 1897 καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐαρέσκειάν της πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας διὰ τῆς σκοπίμου ἐνεργείας τοῦ ὁποίου προάγονται τὰ τῆς Ἑταιρείας, ἐπίσης νὰ ἐκφράσῃ τοιαύτην πρός τε τὸν ταμίαν κ. Π. Χρυσανθόπουλον, τὸν λογιστὴν κ. Α. Λάππαν καὶ τὸ λοιπὸν προσωπικὸν τῆς Ἑταιρείας διά τε τὴν φιλοπονίαν αὐτῶν, τὴν τάξιν καὶ ἀκρίβειαν περὶ τὴν τήρησιν τῶν βιβλίων καὶ τοὺς κόπους αὐτῶν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἑταιρείας.

Περαίνοντες τὴν ἔκθεσιν ταύτην, ἐθεωρήσαμεν προσέτι καθῆ-

κον ἡμῶν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ἡ Ἑταιρεία μὴ ἔχουσα ἴδιον κατάστημα ἀναγκάζεται νὰ πληρώνῃ κατ᾽ ἔτος διὰ τὰ γραφεῖα καὶ τὴν βιβλιοθήκην μεγάλα ἐνοίκια εἰς οἰκίας ἀκαταλλήλους, καθ᾽ ὃ ᾠκοδομημένας πρὸς ἄλλους σκοπούς. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἑταιρεία ἔχει νῦν καθαρὸν περίσσευμα δραχ. 67,505, ἐπειδὴ σπουδαῖον χρηματικὸν ποσὸν αὐτῆς μένει κατατεθειμένον παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ ἀτόκως, καὶ ἐπειδὴ ἴδιον ἐγείρουσα κτίριον ἡ Ἑταιρεία οὐ μόνον σπουδαίας οἰκονομίας θὰ ἐπραγματοποίει ἀλλὰ καὶ τὸ γόητρον αὐτῆς θὰ ἀνύψου, καθισταμένη μόνιμον κέντρον ἐπιστημονικῆς δράσεως, διὰ ταῦτα προτείνομεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν κ. Ἑταίρων ὅπως ἐγκρίνῃ νὰ ἀγορασθῇ ἢ οἰκοδομηθῇ ἐπὶ καταλλήλου οἰκοπέδου εὐπρεπὲς κτίριον πρὸς ἐγκατάστασιν πάντων τῶν γραφείων καὶ τῆς βιβλιοθήκης

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Ἰανουαρίου 1898.

Ἡ Ἐλεγκτικὴ Ἐπιτροπεία
Π. ΞΑΝΘΑΚΗΣ
Β. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ
Γ. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

Α΄ τακτικὴ συνέλευσις τῶν ἑταίρων πρὸς λογοδοσίαν τοῦ συμβουλίου διὰ τὸ 1897.

Τῇ 11ῃ Ἰανουαρίου 1898, ἡμέρᾳ Κυριακῇ καὶ ὥρᾳ 10 π.Μ. συνῆλθον οἱ ἑταῖροι εἰς γενικὴν συνέλευσιν, ἵνα κατὰ τὰ ἄρθρα 31 καὶ 32 τοῦ Ὀργανισμοῦ ἐκλέξωσι τὸ προεδρεῖον τῆς συνελεύσεως, ἀκούσωσι τὴν περὶ τοῦ ἔτους 1897 λογοδοσίαν τοῦ συμβουλίου καὶ ἐκλέξωσι τὴν κατὰ τὸν Ὀργανισμὸν τριμελῆ ἐξε-

λεγκτικὴν ἐπιτροπείαν. Παρῆσαν ἑταῖροι κατ' ἀρχὰς μὲν 28, εἶτα δὲ 36.

Γενομένης ψηφοφορίας ἐξελέγησαν πρόεδρος τῆς συνελεύσεως ὁ κ. Μ. Διγενῆς διὰ ψήφων 28, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Θρ. Ἀγγελόπουλος διὰ ψήφων 28, α' γραμματεὺς ὁ κ. Γ. Παπαβασιλείου, καὶ β' γραμματεὺς ὁ κ. Κ. Κυριακός.

Τοῦ κ. Διγενῆ καταλαβόντος τὴν προεδρικὴν ἕδραν, ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου κ. Π. Καββαδίας ἀνέγνω τὴν ἐν τοῖς προηγουμένοις (σ. 9-32) ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1897.

Ἀκολούθως ἐξελέγησαν μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς οἱ κ.κ. Β. Γιαννούλης, Π. Ξανθάκης καὶ Γ. Κλοντηρόπουλος.

Β' τακτικὴ συνέλευσις.

Τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρᾳ 10 π. Μ. συνῆλθον καὶ αὖθις τὸ δεύτερον οἱ ἑταῖροι. Τῆς συνελεύσεως προήδρευσεν ὁ πρεσβύτερος τῶν ἑταίρων κ. Ἀθ. Δουρούτης. Παρῆσαν ἑταῖροι 31.

Ὁ γραμματεὺς τῆς συνελεύσεως κ. Γ. Παπαβασιλείου ἀνέγνω τὴν ἐν σελ. 66 ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1897.

Ἡ συνέλευσις ἐγκρίνασα ὁμοθύμως τὴν γενομένην διαχείρισιν τοῦ ἔτους 1897 ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν της πρός τε τὸ διοικητικὸν συμβούλιον καὶ τὸ λοιπὸν προσωπικὸν τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὸν ζῆλον μεθ' ὧν ἐκτελοῦσι τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα καὶ ἐδέχθη ὁμοθύμως τὴν πρότασιν τῆς ἐπιτροπῆς ὅπως τὸ συμβούλιον ἀγοράσῃ ἢ οἰκοδομήσῃ ἐπὶ καταλλήλου οἰκοπέδου εὐπρεπὲς κτίριον τῆς Ἑταιρείας πρὸς ἐγκατάστασιν πάντων τῶν γραφείων καὶ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑταιρείας.

Ἀκολούθως ἐξελέγη ἡ πενταμελὴς ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐκ τῶν κ.κ. Ἰω. Ζωγράφου, Γ. Παπαβασιλείου, Ἰω. Μούση, Εὐγ. Τρούμπ καὶ Ἀθ. Τυπάλδου Μπασιᾶ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΙΛΙΣΟΝ

(Πίν. Α'.).

Διευθύνων ἐν ἔτει 1893 τὴν ὑπὸ τῆς 'Αρχαιολοκῆς 'Εταιρείας ἐπιχειρηθεῖσαν ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ 'Ιλισοῦ παρὰ τὴν λεγομένην *Καλλιρρόην* ἀνασκαφήν[1], ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσω τὰ ἐν τοῖς πέριξ εὑρισκόμενα ἴχνη ἀρχαίων κτιρίων, ἐν οἷς καὶ ἐρείπιόν τι ἐκ πωρίνων πλινθίδων κείμενον ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὄχθῃ τοῦ 'Ιλισοῦ παρὰ τὴν διατέμνουσαν τὸν αὐτόθι συνοικισμὸν τοῦ *Βατραχονησίου* ὁδόν. Τοῦτο ἐνόμισα λείψανον τοῦ παρὰ Stuart καὶ Revett[2] ἐσχεδιασμένου καὶ ἀπεικονισμένου ἀρχαίου ἰωνικοῦ ναοῦ, ὅστις ὡς γνωστὸν κατεστράφη μετέπειτα[3]. Μὴ δυνηθεὶς τότε νὰ ἐξερευνήσω δι' ἀνασκαφῆς τὸ ἐρείπιον τοῦτο, προέτεινα κατὰ ἀρχὰς τοῦ παρόντος ἔτους 1897 εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀνασκαφὴν αὐτοῦ διά τε τὴν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν τοῦ πρότερον ὑπάρξαντος κτιρίου καὶ τὴν ἐπισημότητα τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἔκειτο, προσέτι δὲ καὶ ἐπειδὴ συνῳκισμένου νῦν ὄντος τοῦ τόπου ἐπίκειται καθ' ἑκάστην ὁ κίνδυνος νὰ ἐξαφανισθῶσιν ὁλοσχερῶς καὶ τὰ ὀλίγα σωζόμενα λείψανα, ἐὰν ἀνεγερθῇ οἰκοδόμημά τι ἐπὶ τοῦ γηπέδου[4]. Τὸ Συμβούλιον προθύμως ἀποδεχθὲν τὴν πρότασιν ἀνέθεσεν εἰς ἐμὲ καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀνασκαφῆς, ἣν ἐξετέλεσα ἀπὸ λήγοντος τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 'Απριλίου ἐν ἡμέραις μεγάλων κινδύνων καὶ πένθους πολλοῦ.

Τὸ εἰρημένον ἐρείπιον, ὅπερ διὰ τῆς ἀνασκαφῆς ἀπεδείχθη ὅτι

[1] Πρακτικὰ τῆς 'Αρχ. 'Ετ. 1893 σελ. 111 ἑξ.

[2] Antiquities of Athens, Τόμ. Α', σελ. 7 ἑξ. πίν. chap. II, 1-8.

[3] 'Ο Δ. Καμπούρογλους ('Ιστορ. τῶν 'Αθην., Τόμ. Α', σελ. 155), ἀγνοῶ πόθεν παραλαβὼν τὴν εἴδησιν, λέγει ὅτι κατηδαφίσθη «τῷ 1778 ὑπὸ τοῦ Χατζ' 'Αλῆ, ὅπως τὸ ὑλικόν του χρησιμεύσῃ εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τῶν τειχῶν τῆς πόλεως».

[4] Εὐκτέον θὰ ἦτο νὰ ὁρισθῇ τὸ γήπεδον τοῦτο ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς πόλεως ὡς πλατεῖα, ἥτις καὶ ἄλλως δὲν θὰ ἦτο ἄχρηστος, πλὴν τῆς σωτηρίας τῶν ἐρειπίων.

ὄντως ἦτο λείψανον τοῦ παρὰ Stuart καὶ Revett ναοῦ, εἶχεν ἤδη ὑπὸ πολλῶν παρατηρηθῆ καὶ ὑπῆρχε σεσημειωμένον ἐν νεωτέροις χάρταις τῶν Ἀθηνῶν [1], ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ἦσαν καταφανῆ λείψανα μεταγενεστέρων προσθηκῶν, δὲν ἀπεδίδετο εἰς αὐτὸ ἡ προσήκουσα σημασία, ἀλλὰ κατελείπετο συνήθως ἀνεξέταστον θεωρούμενον ὡς ἀσήμαντον λείψανον μεταγενεστέρου κτιρίου. Ὑπό τινων δὲ ὡς λείψανον τοῦ εἰρημένου ναοῦ δὲν ἐθεωρεῖτο τὸ ἐρείπιον τοῦτο, ἀλλ' ἄλλο ἐρείπιον τετράγωνον κείμενον ὑψηλότερον τούτου παρὰ τὸν ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ λόφου νῦν ὑπάρχοντα ἀνεμόμυλον. Ὁ Kaupert προσέσχε πως περισσότερον εἰς τὸ ἐρείπιον τοῦτο, ἀλλ' ἐξέλαβεν αὐτὸ ὡς λείψανον κλίμακος [2], ἀγούσης εἰς τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου παρὰ τὸν σημερινὸν ἀνεμόμυλον λείψανον ἀρχαίου κτιρίου, ὅπερ ἐκλαμβάνει ὡς ναὸν πιθανῶς τῆς Εὐκλείας Ἀρτέμιδος [3]. Ἀλλ' ὅμως ἡ θέσις τοῦ παρὰ Stuart καὶ Revett ἰωνικοῦ ναοῦ ἠδύνατο καὶ πρὸ τῆς ἀνασκαφῆς νὰ ὁρισθῇ εὐκόλως, διότι εἶνε ἀναγεγραμμένος ἀκριβῶς ἐν τῷ ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις Καπουκίνων συντεταγμένῳ χάρτῃ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῷ ἐξ ἐκείνου διασκευασμένῳ χάρτῃ τοῦ Guillet de Guilletière, ὅστις προσέτι καὶ ῥητῶς μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ναὸς ἔκειτο *παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου* (au pied de la colline), ἄρα οὐχὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἔνθα νῦν ὁ ἀνεμόμυλος [4].

Ἂν τὸ ἐν τοῖς νεωτέροις χάρταις ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου παρὰ τὸν σημερινὸν ἀνεμόμυλον σημειούμενον λείψανον ἀρχαίου

[1] Οἷον παρὰ Curtius καὶ Kaupert, Atlas von Athen, φύλλ. I, (Karten von Attika, φύλλ I). Σαφέστατα διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ τόπου σημειοῦται τὸ ἐρείπιον ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν Ἀθηνῶν τῆς τρίτης ἐκδόσεως τῆς *Ἑλλάδος* τοῦ Bädeker. Ἐν ἄλλοις ὅμως χάρταις ἐλλείπει, οἷον παρὰ Curtius (Stranz), Sieben Karten zur Topographie von Athen, φύλλ. 3.

[2] Curtius und Kaupert, Atlas von Athen, Bl. X (Die Umgebung der Kallirrhoë ἀριθ. 8: In den Felsen gehauene grosse Stufen. Πόθεν προῆλθεν ἡ πλάνη αὕτη θὰ ῥηθῇ περαιτέρω.

[3] Αὐτόθι ἀριθ. 9. Πρβλ. σελ. 33: Treppenstufen (7 und 8) führen hinauf zum Windmühlenberge, der für einen antiken Tempel (Artemis Eukleia?) geebnet ist.

[4] Παρὰ Laborde, Documents sur l'histoire et les antiquilés d'Athènes, σελ. 103, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὑπάρχουσι καὶ οἱ μνημονευθέντες παλαιοὶ χάρται, ὧν ὁ μὲν δηλοῖ τὸν ναὸν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 15 (Ἴδε Laborde, σελ. 17), ὁ δὲ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 119.

κτιρίου ἦτο καὶ αὐτὸ ναός, δὲν δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ πλέον, διότι ἐρευνήσας δι' ἀνασκαφῆς τὸν χῶρον, ὅσον δὲν ἐκώλυον τὰ παρακείμενα σημερινὰ οἰκοδομήματα, οὐδὲν εὗρον ἴχνος αὐτοῦ περισωζόμενον. Ἔκ τινος δ' αὐτόθι ὑπαρχούσης εἰσέτι ἀνοικτῆς τάφρου εἰκάζω ὅτι πρὸ ἐτῶν τινων ἅπαντες οἱ ἀρχαῖοι λίθοι ἐξορυχθέντες μετεκομίσθησαν ἀλλαχοῦ, ἵνα χρησιμοποιθῶσιν εἰς σημερινὸν κτίριον. Ἐκ τῆς παντελοῦς δ' ἐλλείψεως λατύπης μαρμάρων ἐπιτρέπεται νὰ εἰκάσῃ τις μετά τινος πιθανότητος ὅτι τὸ κτίριον δὲν ἦτο μαρμάρινον· ἀλλ' ὅμως ὡς ἐκ τοῦ ἀποκρήμνου τοῦ τόπου δὲν εἶνε ἀδύνατον καὶ νὰ παρεσύρθησαν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ ὑπὸ τῶν βροχῶν ἅπαντα τὰ παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους χώματα, ἐν οἷς ἠδύνατο νὰ ὑπῆρχε καὶ μαρμαρίνη λατύπη.

Ὁ τόπος, ἐν ᾧ κεῖνται τὰ λείψανα τοῦ παρὰ Stuart καὶ Revett ναοῦ, μετὰ τῆς περιοχῆς ὁλοκλήρου τοῦ λόφου καὶ τοῦ ὄπισθεν τοῦ λόφου τούτου κειμένου ἐπιπέδου μέρους μέχρι τῶν παρὰ τὸ σημερινὸν νεκροταφεῖον καὶ τὸ Στάδιον ὑψωμάτων καλεῖται νῦν παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις *τοῦ Πετρίτη*, ἐκ τοῦ ὀνόματος ἰδιοκτήτου τινος τῶν αὐτόθι γηπέδων ἀναμφιβόλως. Ἡ ἐπωνυμία αὕτη φαίνεται ὅτι ἀπεδίδετο καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν, εἰς ἣν ἦτο μεταπεποιημένος ὁ εἰρημένος ἀρχαῖος ναός, διότι ὁ Πιττάκης (L'ancienne Athènes, σελ. 188) ἀποκαλεῖ αὐτὴν sainte Marie Petritée, ὅπερ ὅμως ἐσφαλμένως ἑρμηνεύει pierre blanche. Οἱ νῦν ἰδιοκτῆται τοῦ γηπέδου ἀπὸ μακροτάτου χρόνου κατέχοντες αὐτὸ γνωρίζουσιν ἐκ παραδόσεως ὅτι αὐτόθι ὑπῆρχεν ἐκκλησία ἢ μοναστήριον τοῦ *Ἁγίου Πέτρου*. Τὸ δ' ὄνομα *Παναγία εἰς τὴν Πέτραν*, ὅπερ ἀποδίδεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην παρὰ Stuart καὶ Revett, εἶνε νῦν ὅλως ἄγνωστον παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις, καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ μάθω [1], δὲν νομίζω δ' ἀπίθανον νὰ εἶνε ἁπλοῦν παράκουσμα ἢ σφάλμα τῆς μνήμης τῶν ἀλλοδαπῶν περιηγητῶν, διότι καὶ καθ' αὐτὴν εἶνε πολὺ παρά-

[1] Καὶ ὁ Δ. Καμπούρογλους (Ἱστορ. τῶν Ἀθ. Τόμ. Β', σελ. 279) παρὰ τῶν Εὐρωπαίων περιηγητῶν παρέλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο, ὡς αὐτός μοι εἶπεν. Ἐν τῷ ἐπεξηγηματικῷ κειμένῳ τοῦ χάρτου τῶν Καπουκίνων (Laborde ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 17 ἀριθ. 15) ἡ ἐκκλησία λέγεται τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*. Πόθεν ἡ ἐπωνυμία αὕτη, ἀγνοῶ.

δοξος ἡ τοιαύτη ἐπωνυμία, ἀφοῦ οὐδαμῶς εἶνε ἐξαιρέτως πετρώδης ὁ τόπος.

Ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς ἀπεδείχθη δυστυχῶς ὅτι ἡ ἐπελθοῦσα εἰς τὸν ἀρχαῖον ναὸν καταστροφὴ εἶνε μεγίστη, διὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομήματος μόνον τινὲς τῶν κατωτάτων λίθων τοῦ κρηπιδώματος ἐν τῷ προνάῳ εὑρέθησαν κατὰ χώραν, οἵτινες καὶ σημειοῦνται ἐν τῷ σχεδίῳ. Ἐξ αὐτῶν δὲ καταφαίνεται ὅτι τοὐλάχιστον ὁ πρόναος ἦτο ὁλόλιθος, ἤτοι συνῳκοδομημένος καθ' ἅπαν τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ διὰ πωρίνων πλινθίδων· περὶ δὲ τοῦ σηκοῦ τὰ σωθέντα λείψανα δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ κριθῇ ἂν ἦτο καὶ αὐτὸς ὁλόλιθος ἢ κοῖλος. Ἀλλὰ καίτοι οἱ κατὰ χώραν διατηρηθέντες λίθοι εἶνε ὀλίγοι, τὰ ἴχνη τοῦ οἰκοδομήματος οὐδὲν ἧττον εἶνε ἱκανῶς σαφῆ, διότι ἀνωμάλου ὄντος τοῦ ἐδάφους ἠναγκάσθησαν οἱ οἰκοδόμοι νὰ λαξεύσωσι πολλαχοῦ καὶ ἐξομαλύνωσι τὸν βράχον. Ἐκ τῶν ἐν τῷ βράχῳ λαξευμάτων λοιπὸν διακρίνεται σαφῶς ἡ νοτιανατολικὴ γωνία τοῦ οἰκοδομήματος, ἅπασα ἡ νοτία πλευρὰ καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς δυτικῆς, ὀλιγώτερον σαφῶς δέ, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἀσφαλῶς καὶ ἡ βορειανατολικὴ γωνία, ἐξ ἧς ἐλλείπει ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος· μόνον δὲ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς βορείας πλευρᾶς καὶ ἡ βορειοδυτικὴ γωνία ἐξηφανίσθησαν ὁλοσχερῶς, ἐπειδὴ ὁ βράχος ἀπεκόπη βαθύτερον, ὅτε κατεσκευάσθη ἡ σημερινὴ ὁδός. Ὡσαύτως διά τε τοῦ ἐν τῷ βράχῳ λαξεύματος καὶ ἑνὸς λίθου κατὰ χώραν ὑπάρχοντος (Π) διακρίνεται ἱκανῶς σαφῶς καὶ ὁ τοῖχος ὁ χωρίζων τὸν σηκὸν ἀπὸ τοῦ προνάου. Καὶ ἂν λοιπὸν μὴ ὑπῆρχε τὸ παρὰ Stuart καὶ Revett σχέδιον μόνον τὰ διασωθέντα ὀλίγιστα λείψανα πιστεύω ὅτι θὰ ἤρκουν ὄχι μόνον ἵνα διακριθῶσιν αἱ διαστάσεις τοῦ οἰκοδομήματος, ἀλλὰ καὶ ἵνα καθορισθῇ ὅτι τοῦτο ἦτο ναός. Τὸ μῆκος ἑκάστης τῶν πλευρῶν τοῦ ναοῦ μετρούμενον κατὰ τὰ νῦν σωζόμενα λείψανα φαίνεται κατά τινα ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου μεγαλύτερον ἢ ἐν τῷ παρὰ Stuart καὶ Revett σχεδίῳ, ἤτοι τῆς μὲν νοτίας πλευρᾶς κατὰ 0,30, τῆς δὲ ἀνατολικῆς κατὰ 0,20, ἐπειδὴ εἰκότως τὸ κατώτατον μέρος τοῦ κρηπιδώματος ἦτο κατά τι εὐρύτερον ἢ ἐν τῷ στυλοβάτῃ. Τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ ᾠκοδομήθη ὁ ναός, εἶνε ὄχι ὀλίγον ἀνώμαλον σημαντικῶς ἀποκλῖνον πρὸς

ΒΔ, τούτου δ' ἕνεκα τὸ κρηπίδωμα αὐτοῦ ἦτο ὑψηλόν, ὡς φαίνεται καὶ ἐν τῇ παρὰ Stuart καὶ Revett ἀπεικονίσει, οἱ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βράχου ἐπικαθήμενοι κατώτατοι λίθοι τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἦσαν τεθειμένοι κλιμακηδὸν ἀνυψούμενοι ἐκ τῆς βορειο-δυτικῆς γωνίας πρὸς τὴν νοτιοδυτικήν. Τὰ κλιμακηδὸν ἀνυψούμενα λαξεύματα τοῦ βράχου, ἐν οἷς ἦσαν τεθειμένοι οἱ λίθοι τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, φαίνεται ὅτι ἐξέλαβεν ὡς λείψανα κλίμακος ὁ Kaupert, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω· ἄλλων δὲ βαθμίδων ἴχνη δὲν ὑπάρχουσι πλησίον. Ἐκ τῶν ὑπὲρ τὸ ἔδαφος μερῶν τοῦ ναοῦ οὐδὲν εὑρέθη πλὴν ἀφθόνου λατύπης μαρμάρων, καὶ τοῦ ἐν πίνακι Α εἰκ. Β' ἀπεικονισμένου τεμαχίου ἀναγλύφου, περὶ οὗ θὰ γείνῃ λόγος ἐν τοῖς ἑπομένοις.

Ἐκ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ὁ ναὸς ἦτο μεταβεβλημένος εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν εὑρέθησαν λείψανα τῆς κόγχης τοῦ ἁγίου βήματος, προσῳκοδομημένης ἐν τῷ προνάῳ, ὡς φαίνεται καὶ ἐν τῇ παρὰ Stuart καὶ Revett ἀπεικονίσει, καὶ πολλὰ θεμέλια τοίχων ἐλεεινῆς κατασκευῆς, οἵτινες ἐδηλώθησαν ἐν τῷ σχεδίῳ διὰ τοῦ γράμματος Χ. Πάντες ἀνήκουσιν εἰς διάφορα μικρὰ οἰκήματα καὶ ἄλλα κτίρια ἀλληλοδιαδόχως ἐν τῷ αὐτῷ γηπέδῳ κατασκευασθέντα. Τινὰ ἐκ τούτων δύνανται νὰ κατεσκευάσθησαν καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς ἐκκλησίας, διότι ἄφθονος τέφρα ἐντὸς τῆς κόγχης τοῦ ἁγίου βήματος εὑρεθεῖσα [1] καὶ πολλοὶ πίθοι καὶ βόθροι ἐντὸς τῆς γῆς παρὰ τὴν νοτίαν πλευρὰν ἐπιτρέπουσιν ἴσως νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι οἱ βυρσοδέψαι, οἵτινες κατὰ τὴν μαρτυρίαν τινῶν ἐκ τῶν πρεσβυτέρων μέχρι πρὸ πεντηκονταετίας περίπου εἰργάζοντο ὀλίγον κατωτέρω ἐν τοῖς ῥείθροις τῆς Καλλιρρόης [2], ἵδρυσάν ποτε καὶ ἐν τοῖς ἐρειπίοις τούτοις ἐργαστήριόν τι. Μεταξὺ τῶν εὐτελῶν τούτων κτισμάτων ἄξιον σημειώσεως εἶνε κόγχη τις *α* κειμένη ὄπισθεν τοῦ ἁγίου βήματος τῆς ἐκκλησίας, καὶ τις τετράγωνος κτιστὴ θήκη *χ* ἐν τῷ κοίλῳ τῆς κόγχης ἔχουσα κεκοσμημένας τὰς ὀρθίας πλευρὰς δι' ὀρθῶν μαρμαρίνων πλακῶν. Ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τῆς θήκης ταύτης πρὸς τὴν θήκην Γ τὴν εὑρεθεῖσαν ἐν τῷ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἰλισοῦ ἀνασκαφέντι

[1] Ἐν τῇ τέφρᾳ ταύτῃ ὑπῆρχον καὶ πλεῖστα ὀστᾶ.
[2] Πρακτ. τῆς Ἀρχ. Ἑτ. 1893, σελ. 113.

ὑπ' ἐμοῦ ἀρχαίῳ ναῷ μεταβεβλημένῳ εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν [1], πιστεύω ὅτι καὶ ἐν ταύτῃ ὡς ἐν ἐκείνῃ ὑπῆρχον ἅγια λείψανα κατατεθειμένα κάτωθι ἁγίας τραπέζης ἐν τῇ κόγχῃ α ὑπαρχούσης, ἀνηκούσης δὲ εἰς μικρόν τι παρεκκλήσιον αὐτόθι ἱδρυμένον. Ὄργανόν τι ἢ σκεῦος τῆς χριστιανικῆς λατρείας οὐδὲν εὑρέθη καθ' ἅπαν τὸ ἀνασκαφὲν μέρος, οὐδὲ ἐπιγραφὴ χριστιανικὴ οὐδεμία πλὴν μικροῦ τεμαχίου μαρμαρίνης πλακός, ὅπερ ἕνεκα τοῦ συντετμημένου ΧΥ πρέπει νὰ θεωρηθῇ χριστιανικόν, καίτοι αὐτῶν τῶν γραμμάτων ἡ τέχνη καὶ τὸ σχῆμα φαίνεται μαρτυροῦν χρόνους ὄχι νεωτέρους τῶν Ἀντωνίνων. Τὸ τεμάχιον τοῦτο εὑρέθη ἐντὸς τῶν ἤδη περιγραφέντων εὐτελῶν οἰκημάτων εἶνε δὲ πανταχόθεν ἐλλιπές, ἔχον πλάτος 0,13, ὕψος 0,11 καὶ πάχος 0,04, περιέχει δὲ τὰ ἑξῆς γράμματα: [2]

COIC
\ΡΑΧΥΤΟ
ΟΜΟΝ

Περιεργότατον καὶ ὅλως ἀπροσδόκητον εὕρημα εἶνε οἱ παρὰ τὸν ναὸν εὑρεθέντες τάφοι οἱ δεδηλωμένοι ἐν τῷ σχεδίῳ διὰ τοῦ γράμματος τ, οἵτινες ἀρχῆθεν πιθανώτατα ἐξετείνοντο μέχρις αὐτῶν τῶν θεμελίων τοῦ προνάου, ἔπειτα δὲ κατεστράφησάν τινες ὑπὸ τῶν ἤδη μνημονευθέντων χριστιανικῶν κτισμάτων [3]. Οἱ τάφοι οὗτοι εἶνε ἅπαντες ἐκτισμένοι διὰ μικρῶν ἀρτίως λατομηθέντων λίθων μετὰ ἀμμοκονίας κατὰ τὸν τρόπον τῶν ὑστέρων ῥωμαϊκῶν χρόνων, οὐδὲν δὲ τεμάχιον γεγλυμμένον ἢ

[1] Πρακτ. τῆς Ἀρχ. Ἑτ. 1893, σελ. 132, πίν. Α.

[2] Τὸ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ Ν εἶνε ἀμφίβολον, δυνάμενον νὰ εἶνε καὶ Μ καὶ Η καὶ ΛΛ. Ἐν στ. 3 ἴσως ἀναγνωστέον: [πα]ρὰ *Χ(ριστο)ῦ* το[ῦ *θεοῦ*].

[3] Εἷς τάφος εὑρέθη καὶ ἐντὸς τῆς κόγχης τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας ὑποκάτω τῆς ἀφθόνου τέφρας κείμενος, ἀλλ' οὗτος δὲν ἦτο κτιστός, ἀλλὰ περιβεβλημένος διὰ μεγάλων πηλίνων πλακῶν συγκλινουσῶν ἄνω πρὸς ἀλλήλας. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ μὲν χῶρος ἦτο στενός, αὐτὸς δὲ ὁ τάφος ἡμικατεστραμμένος, δὲν κατωρθώθη νὰ ἐξακριβωθῇ τι πλέον. Πιθανῶς ὅμως ἦτο καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ παλαιότερος.

ἄλλως κατειργασμένον ὑπάρχει ἐν τοίχοις αὐτῶν, καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω. Ἔσωθεν εἶνε περικεχρισμένοι διὰ κεραμοκονίας καὶ ἐπεστρωμένοι δι' ὀπτολίθων, ἄνωθεν δὲ ἢ ἔχουσιν ἐπιατέγασμα θολωτὸν κτιστὸν ἢ ἐπικαλύπτονται διὰ μαρμαρίνων πλακῶν [1], ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις οἱ τοῖχοι κυρτοῦνται πρὸς τὰ ἔσω ὡσεὶ ἔμελλε νὰ κατασκευασθῇ θόλος. Οἱ πλείονες τῶν τάφων τούτων τούτων εἶνε μεγάλοι ἔχοντες μῆκος ὑπερβαῖνον τὰ δύο μέτρα, καὶ πλάτος ὑπερβαῖνον τὸ ἓν μέτρον, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ μικρότεροι. Καὶ τὸ βάθος δ' αὐτῶν, ὅσοι ἐσῴζοντο ἀκέραιοι καὶ ἠδύναντο νὰ καταμετρηθῶσιν, εἶνε ἐπίσης μέγα ποικίλλον ἀπὸ 1,20 μέχρις 1,73, τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἀναβαθμοί τινες ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῶν κατεσκευασμένοι πρὸς κατάβασιν. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ὅσοι περισῴζονται ὁπωσδήποτε, εἶνε τριάκοντα πέντε, ἄλλοι δὲ εἶνε φανερὸν ὅτι κατεστράφησαν εἴτε ὑπὸ τῶν παρὰ τὸν ναὸν χριστιανικῶν κτισμάτων εἴτε διὰ τῆς κατασκευῆς τῆς σημερινῆς ὁδοῦ, δυνατὸν δὲ καὶ ἄλλοι νὰ ὑπῆρχον πρὸς νότον τοῦ τοίχου Ρ ἐπὶ ὑψηλοτέρου δαπέδου ἐκτισμένοι, διότι αὐτόθι εἶνε ὑψηλότερον τὸ βραχῶδες ἔδαφος, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἠφανίσθη πᾶν ἴχνος ἐξ αὐτῶν. Ὁ τοῖχος Σ διαιρεῖ αὐτοὺς εἰς δύο ὁμάδας, πάντες ὅμως καὶ οἱ ἐντεῦθεν καὶ οἱ ἐκεῖθεν τοῦ τοίχου τούτου κείμενοι εἶνε φανερὸν ὅτι κατεσκευάσθησαν ταυτοχρόνως, διότι οἱ χωρίζοντες αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων τοῖχοι δὲν εἶνε προσῳκοδομημένοι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ συνέχονται. Οἱ πλείονες τῶν τάφων ἦσαν κενοί, ἀλλὰ καὶ ἀσύλητοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὑρέθησαν ἱκανοί, ἰδίως ἑκατέρωθεν τοῦ τοίχου Σ ὅστις ὑψοῦται ὑπεράνω αὐτῶν. Εἷς τούτων τῶν παρὰ τὸν τοῖχον Σ τάφων, ὁ μέγιστος πάντων περιεῖχεν 27 ἀγγεῖα πήλινα ὅλως ἀγάνωτα καὶ ἓν μικρότατον χάλκινον ἀντικείμενον, ὡσεὶ κωδωνίσκον. Ἕτερος τάφος περιεῖχεν 11 πήλινα ἀγγεῖα ἀγάνωτα, ἕνα λύχνον ἐπίσης πήλινον, ἓν μικρὸν ὑάλινον ἀγγεῖον καὶ χαλκοῦν δακτύλιον προερχόμενον πιθανῶς ἔκ τινος κλειδός. Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ τάφοις εὑρέθησαν ὅμοια ἀγγεῖα ὀλιγώτερα τὸν ἀριθμόν, ὧν ἓν ὑάλινον, καὶ χαλκοῦν ὑπο-

[1] Μία τοιαύτη μαρμαρίνη πλὰξ κατὰ χώραν εἰσέτι κειμένη ἐσημειώθη καὶ ἐν τῷ σχεδίῳ.

στήριγμα λαβῆς χαλκοῦ ἀγγείου. Σταυρὸς δὲ ἢ οἱονδήποτε ἄλλο σημεῖον τῆς χριστιανικῆς θρησκείας οὐδαμοῦ εὑρέθη, τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲ ἀδιστάκτως πιστεύω ὅτι οἱ τάφοι δὲν εἶνε χριστιανικοί, ἀλλ' ἐθνικοὶ τοῦ Β' ἢ τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος[1]. Ἴσως δὲ ἡ διὰ τοῦ τοίχου Σ διαίρεσις τῶν τάφων δηλοῖ ὅτι οἱ νεκροὶ ἦσαν τεθαμμένοι κατὰ φυλάς, ὅτε πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι ὅμοιαι διαιρέσεις ἐν τοῖς κατεστραμμένοις τάφοις. Τίς οἶδεν ἂν δὲν εἶνε κοινοτάφιον τῶν πεσόντων ἐν τῷ κατὰ τῶν Γότθων ἀγῶνι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Δεξίππου;

Ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαί, ἄδηλον ἂν εἰς τοὺς τάφους τούτους ἀνήκουσαι, εὑρέθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ αἱ ἑξῆς:

1. Τεμάχιον στήλης ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μετὰ ἀναγεγλυμμένου ἀετώματος ἐλλιπὲς ἑκατέρωθεν καὶ κάτωθεν. Ὕψος 0,17, πλάτος 0,13, πάχος 0,07. Γράμματα μετὰ ἀκρεμόνων ἀνήκοντα, ὡς φαίνεται, εἰς τοὺς πρώτους ῥωμαϊκοὺς χρόνους, μέγεθος αὐτῶν 0,01.

ΟΔΩ	-όδω[ρος]
ΔΩΡ	-δώρ[ου]
Ι –	

2. Τεμάχιον ἐπιτυμβίου κιονίσκου πανταχόθεν ἐλλιπές. Ὕψος 0,28, σῳζομένη περίμετρος 0,39, πάχος 0,15. Τὰ γράμματα φαίνονται ἀνήκοντα εἰς τοὺς προτέρους ῥωμαϊκοὺς χρόνους

\ Ι –	
\ΠΟΛΛΩΝΙΟΥ	(Ἀ)πολλωνίου
Γ Υ Ν Η	γυνή.

3. Τεμάχιον ἐπιτυμβίου κιονίσκου ἐκ γλαυκοφαίου μαρμάρου

[1] Δυστυχῶς δὲν ἐνεθυμήθην νὰ ἐξετάσω ἂν οἱ νεκροὶ ἔβλεπον πρὸς ἀνατολάς, ὡς εἶνε παρὰ τοῖς ἡμετέροις χριστιανοῖς ἔθος· δὲν ἦτο δ' ἄλλως καὶ εὔκολος ἡ παρατήρησις, ἐπειδὴ τὰ ὀστᾶ ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολὺ ἐφθαρμένα ἢ μετακεκινημένα. Εἷς τάφος ὅμως καθέτως πρὸς τοὺς ἄλλους κείμενος ἀποδεικνύει ὅτι ἐν αὐτῷ τοὐλάχιστον ὁ νεκρὸς δὲν ἔβλεπε πρὸς ἀνατολάς.

ἀκέραιον μόνον ἄνωθεν. Ὕψος 0,20, σῳζομένη περίμετρος 0,21, πάχος 0,10.

ΚΑΛΛΙΟ
ΠΗΤΕΙΜΟ
ΘΕΑΣΩΝ.
ΜΟΡΙΝ

Καλλιόπη(ς) Τειμοθέας μν[η]μόριν.

4. Μικρὸν τεμάχιον ἐπιτυμβίου κιονίσκου ἐκ γλαυκοφαίου μαρμάρου πανταχόθεν ἐλλιπές· σῴζεται ὅμως ὀλίγον ἡ ἄνωθι στεφάνη. Ὕψος 0,10, σῳζομένη περίμετρος 0,13, πάχος 0,07.

ΟΔ(-όδ[ωρος].

5. Μικρὸν τεμάχιον λευκοῦ μαρμάρου ἀκέραιον μόνον πρὸς ἀριστεράν. Πλάτος 0,10, ὕψος 0,06, πάχος 0,075.

ΚΕΙ=   κεῖ(τ)[αι;]
Β

Ἡ ὅλως ἀπροσδόκητος ἀνακάλυψις τοσούτων τάφων παρ' ἀρχαῖον ναόν, ἐνῷ εἶνε γνωστότατον τὸ ἔθος τῶν ἀρχαίων νὰ μὴ ἐπιτρέπωσι ταφὴν ἐν ἱεροῖς, δυσκόλως δύναται νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν γνώμην ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἀνῆκε τῇ Δήμητρι ἢ τῇ Ἀγροτέρᾳ Ἀρτέμιδι[1], ἣν οὐδὲ ἡ ἀόριστος μαρτυρία τοῦ Παυσανίου ἀρκεῖ νὰ βεβαιώσῃ. Ἀλλ' ἤδη ἐγείρεται ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐρώτημα, τίνος ἄρα θεότητος ἦτο ὁ ναὸς οὗτος, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῇ ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν λατρείαν αὐτῆς ἡ γειτονεία τοσούτων νεκρῶν. Δυστυχῶς ἐπιγραφικὰ μὲν εὑρήματα δυνάμενα νὰ παράσχωσι βεβαίαν περὶ τούτου εἴδησιν δὲν ἐγένοντο[2], ἀναθήματα δὲ

[1] Πρβλ. καὶ Dörpfeld ἐν Mittheil. d. d. arch. Inst. Athen. 1897, σελ. 228.

[2] Μόνον ὁ Πιττάκης (L'ancienne Athènes σελ. 188) ἀναφέρει ἐπιγραφήν τινα *Δήμητρι καὶ Κόρῃ ἀνέθηκεν* εὑρεθεῖσαν, ὡς λέγει, ἐν τοῖς ἐρειπίοις τοῦ

καὶ ἄλλα τοιαῦτα εὑρέθησαν μέν, ἀλλ' οὔτε πλήρη εἶνε οὔτε ἱκανὰ νὰ ἀποκαλύψωσι σαφῶς τὸ ἀγνοούμενον. Ἐκ τῶν τοιούτων εὑρημάτων τὸ ἀσημαντότατον μὲν (ἀφοῦ ἡ σημασία αὐτοῦ ἀγνοεῖται πρὸς τὸ παρόν), ἀλλ' οὐδὲν ἧττον λίαν περίεργον εἶνε ὀλίγα τινὰ καὶ τεθραυσμένα [1] ἀγάνωτα ἀγγεῖα ἐκ τῶν μικροτάτων ἐκείνων, ὧν μέγιστον πλῆθος εὑρέθη ἐν Ἐλευσῖνι [2]. Ἂν ταῦτα δηλοῦσι σχέσιν τινὰ πρός τινα τῶν ἐν Ἐλευσῖνι λατρευομένων θεοτήτων, δὲν δύναται νὰ ῥηθῇ πρὸς τὸ παρόν. Ἕτερον ἐπίσης περιεργότατον εὕρημα εἶνε τὸ ἐν πίνακι Α' εἰκ. Β' ἀπεικονιζόμενον τεμάχιον ἀναγλύφου, ὅπερ πιστεύω ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν ζωοφόρον τοῦ ναοῦ, ἐπειδὴ ἔχει ἐν τῇ ὀπισθίᾳ ἐπιφανείᾳ ἐξειργασμένην ἀναθύρωσιν, ὅπερ δεικνύει ὅτι ἦτο προσῳκοδομημένον πρὸς τοῖχον. Τὸ πάχος αὐτοῦ 0,06 ἀληθῶς διαφέρει τῆς καταμετρήσεως τοῦ παρὰ Stuart καὶ Revett σχεδίου (σελ. 9, Plate VI), καθ' ἣν τὸ πάχος τῆς ζωοφόρου ἦτο 1 $^1/_2$ δακτύλου (=0,037), ἀλλ' ἴσως αἱ πλάκες αὐτῆς δὲν εἶχον τὸ αὐτὸ πάχος καθ' ἁπάσας

πρὸς ἀνατολὰς τοίχου (dans les ruines du mur de l'est), ἤτοι ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ ἁγίου βήματος πιθανῶς. Ἀλλ' ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη πιθανῶς προέρχεται ἐξ ἄλλου ἱεροῦ.

[1] Τὰ ἐπικαλύπτοντα τὸν ναὸν καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ χώματα εἶχον πολλάκις ἀνασκαφῇ καὶ ἀνακινηθῇ, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ διατηρηθῶσιν ἐν αὐτοῖς πλειότερα. Καὶ τὰ εὑρεθέντα δὲ διεσώθησαν, ἐπειδὴ ἔκειντο ὑποκάτω μεγάλου λίθου ἀπὸ μακροῦ χρόνου μὴ μετακινηθέντος.

[2] Ἴδε Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἑτ. 1895, σελ. 170· καὶ τὸν αὐτόθι παρένθετον πίνακα. Ἐκ τῶν νῦν εὑρεθέντων ἓν μὲν εἶνε σχεδὸν ὅμοιον πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 τοῦ εἰρημένου παρενθέτου πίνακος, ἕτερον ὁμοιάζει πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. 7, ἀλλ' εἶχε πιθανῶς δύο μόνον λαβάς, ἄλλο ἔχει τὸ αὐτὸ σχῆμα πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4, ἀλλ' εἶνε ὑπερδιπλάσιον αὐτοῦ κατὰ τὸ μέγεθος, πολλῶν ἄλλων δὲ δὲν διακρίνεται τὸ σχῆμα. Ταῦτα κατέθεσα ἐν τῷ ἐν Ἐλευσῖνι μουσείῳ. Τοιαῦτα μικρὰ ἀγγεῖα σχήματος ὁμοιάζοντός πως πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 καὶ ἄλλων ὄχι πολὺ διαφερόντων σχημάτων μοὶ ἐπέδειξεν ὁ ἐπιμελητὴς τῆς ὀρυκτολογικῆς καὶ παλαιοντολογικῆς συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου διδάκτωρ Θ. Σκοῦφος, εὑρὼν αὐτὰ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μάνῃ παρὰ τὸ χωρίον *Ἅγιος Ἠλίας* κείμενον ἐν περιοχῇ λεγομένῃ *Δημαρίστικα*, ἔνθα ὑπάρχουσιν ἀπειράριθμα. Ἡ θέσις αὕτη κεῖται νοτιώτερον τοῦ μοναστηρίου *Κουρνό*, εἰς μικροτάτην μὲν ἀπόστασιν κατὰ ἐναέριον γραμμήν, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἕνεκα τοῦ δυσβάτου τῶν τόπων ἀπέχουσα ἀπ' αὐτοῦ πλέον τῶν δύο ὡρῶν πεζοπορίας. Ὑπέρκειται δὲ τῆς θαλάσσης ὑπὲρ τὰ 400 μέτρα, καίπερ πλησίον τῆς παραλίας κειμένη. Ἐρείπια ἀρχαῖα δὲν φαίνονται, ὑπάρχουσιν ὅμως αὐτόθι ἀρχαῖα λατομεῖα. Περὶ τοῦ ἐν τῷ μοναστηρίῳ *Κουρνῷ* ἀρχαίου ναοῦ ἴδε Curtius Peloponnesos.

τὰς πλευρὰς τοῦ ναοῦ. Τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ τεμαχίου εἶνε 0,23, τὸ δὲ ὕψος 0,24. Ἐν αὐτῷ παρίστανται δύο ἀσκοί, οἵτινες πιθανώτατα ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν παρὰ τὸν Ἰλισὸν λατρείαν τοῦ *Βορέου*. Πρόσωπόν τι πλησίον αὐτῶν δὲν ὑπάρχει, ὥστε ἡ παράστασις δὲν φαίνεται νὰ εἶνε γιγαντομαχία, ὡς ἡ ἐν τῷ ἐν Δελφοῖς θησαυρῷ τῶν Σιφνίων, ἔνθα παρίσταται μαχόμενος καὶ ὁ Αἴολος μετὰ τῶν ἀσκῶν αὐτοῦ, καὶ ἑτέρα ὁμοία παράστασις ἐν ἀγγείῳ τινὶ τῆς Ἀκροπόλεως δημοσιευθέντι ὑπὸ Hartwig (Bull. de Corr. Hell. 1896, σελ. 369 ἑξ. πίν. VII). Ἡ μορφὴ ἧς διεσώθη ὁ πούς βαίνων πρὸς ἀριστερὰν φαίνεται ὅτι δὲν εὑρίσκετο εἰς συνάφειάν τινα πρὸς τοὺς ἀσκούς.

Δύο ἄλλα τεμάχια ἀναγλύφου κυρτὴν ἔχοντα τὴν ἀναγεγλυμμένην ἐπιφάνειαν παριστῶσι στέμμα ἐκ ποικίλων καρπῶν. Ἐν τῷ ἑνὶ τούτων σῴζεται σκέλος τράγειον Πανὸς βαῖνον ἐπὶ τοῦ στέμματος. Ἐκ τούτου δύναται νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι τὰ τεμάχια ταῦτα προέρχονται ἔκ τινος βωμοῦ νυμφῶν, ὧν συμπάρεδρος θεὸς ἦτο ὁ Πάν, ὡς παρίσταται καὶ ἐν ἀναγλύφοις ἀνατεθειμένοις ταῖς νύμφαις, εὑρεθεῖσι παρὰ τὸν Ἰλισόν.

Ἀναθηματικῶν ἀναγλύφων εὑρέθησαν μόνον δύο τεμάχια, ἐξ αὐτῶν δὲ τὸ ἓν ὕψους 0,37 δὲν ἔχει οὐδεμίαν σημασίαν, διότι δὲν σῴζεται ἐν αὐτῷ ἄλλο εἰμὴ τέσσαρες μορφαὶ ἱκετῶν βλέπουσαι πρὸς ἀριστεράν, ὧν αἱ μὲν δύο ἄκραι εἶναι ἀνδρικαὶ αἱ δὲ μέσαι γυναικεῖαι. Τὸ ἕτερον δὲν εὑρέθη ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ παρόντος ἔτους, ἀλλ' ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου παρακειμένης οἰκίας, ὅστις εὗρεν αὐτὸ πρό τινων ἐτῶν παρὰ τοὺς ἀνατολικωτάτους τῶν ἐν τῷ σχεδίῳ τάφων, ἀπεικονίζεται δὲ ἐν πίν. Α' εἰκ. Α'. Εἶνε μικρὸν ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον μόνον τὰ κάτωθεν ἀκέραιον, ἔνθα φέρει καὶ προεξέχον ἔμβολον· πλάτος αὐτοῦ 0,17-0,20, ὕψος ἄνευ τοῦ ἐμβόλου 0,18, πάχος περίπου 0,06. Ὡς ἐκ τῆς τέχνης δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τὸν Δ' ἢ Γ' π. Χ. αἰῶνα. Παριστᾷ θεὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου κρατοῦντα σκῆπτρον καὶ βλέποντα πρὸς δεξιάν, οὗ ἡ στάσις εἶνε ὁμοιοτάτη πρὸς τὸν ἐν μικρῷ ἐκ Πειραιῶς ἀναθηματικῷ ἀναγλύφῳ τοῦ Ἐθνικῷ μουσείου (Εὑρετήριον γλυπτῶν ἀρ. 1405=Sybel 3,751, Schöne, Griech. Rel. ἀριθμ. 105) παριστάμενον, ὅστις ὑπὸ τῆς ἀναθη-

ματικῆς ἐπιγραφῆς δηλοῦται ὡς *Ζεὺς Φίλιος*. Ὅμοια σχεδὸν ἀνάγλυφα ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα τέσσαρα ἐν μικρᾷ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ μουσείου (Sybel ὑπ' ἀριθ. 339, 340 καὶ 4207). Ὅτι καὶ ἐν τῷ νῦν ἀπεικονιζομένῳ τεμαχίῳ ὁ αὐτὸς Ζεὺς Φίλιος παρίσταται, εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον φαίνεται βέβαιον. Γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι καὶ κατὰ τὸ 1893 ἐν τῷ Ἰλισῷ εὑρέθη ἀνάγλυφον, ὅπερ ἡρμήνευσα ὡς παριστῶν τὸν *Μειλίχιον Δία* (Ἐφημ. Ἀρχ. 1894, σελ. 133 ἑξ.). Ἀμφότεροι νομίζω, ὅτι εἶνε παραλλαγαὶ τῆς ἀρχαιοτάτης ἴσως τῶν ἑλληνικῶν θεοτήτων, ἤτοι τοῦ *Χθονίου Διός*, τοῦ συγχεομένου πρὸς τὸν Διόνυσον.

Περατωθείσης τῆς ἀνασκαφῆς τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ ἐπεχείρησα νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ἀνασκαφὴν τῆς ἐν τῇ βραχώδει κοίτῃ τοῦ Ἰλισοῦ ὑπαρχούσης περιέργου ἐκείνης διώρυχος Δ, ἧς μέγα μέρος ἀνέσκαψα ἤδη ἐν ἔτει 1893. (Ἴδε Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἑτ. 1893 πίν. Α' καὶ σελ. 120 ἑξ.). Μετὰ μικρὰν σκαφὴν ἀνεῦρον τὴν συνέχειαν τῆς διώρυχος ταύτης ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ κτήματος Τσαουσοπούλου, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ ἀφθόνου ἀναβρύοντος ὕδατος ἠναγκάσθην νὰ διακόψω τὴν ἀνασκαφὴν μὴ κατορθώσας μηδὲ ἐν τῷ ἀποκαλυφθέντι μέρει αὐτῆς νὰ φθάσω μέχρι τοῦ πυθμένος. Τοῦτο μόνον ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἡ διῶρυξ αὕτη ἐκτείνεται εἰς πολὺ διάστημα πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα τὸ φρέαρ Θ, ἄδηλον ἕως ποῦ, καὶ ὅτι αἱ ὄχθαι αὐτῆς αὐτόθι εἶνε ἐν μέρει κτισταὶ διὰ ξηρολιθίας ἐκ λίθων ὄχι μεγάλων. Ὁ τρόπος τῆς οἰκοδομίας μοὶ ἐφάνη ὅτι ἁρμόζει ἐξαιρέτως εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὑπέθεσα ὅτι κατεσκευάσθη ἡ διῶρυξ αὕτη, ἤτοι τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα, ὅτε κατεσκευάσθη καὶ τὸ νῦν Ὀλυμπιεῖον ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου. Ἡ πλήρης ἀνασκαφὴ τῆς διώρυχος ταύτης ἐν καταλληλοτέρῳ καιρῷ εἶνε ἔργον ἀπαραίτητον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ 1893, πέπεισμαι δὲ ὅτι θὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὰς τότε γενομένας παρατηρήσεις.

Ἀξία μνείας εἶνε προσέτι καί τις τυχαία ἀποκάλυψις σχετικὴ πρὸς τὰ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1893 γεγραμμένα. Κατὰ τὴν μεγάλην πλημμύραν τοῦ Ἰλισοῦ ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ τοῦ παρελθόντος ἔτους 1896 κατεστράφη τὸ ἀνάλημμα τοῦ προαυλίου τῆς

Ἁγίας Φωτεινῆς καὶ ἀπεκαλύφθη ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀποκρυπτομένη παλαιοτέρα ὁμώνυμος ἐκκλησία, περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1893 σελ. 125. Ἡ ἐκκλησία αὕτη φαίνεται ὅτι ἦτο μικροτάτη, ἔκειτο δὲ εὐθὺς ὑποκάτω τῆς βραχώδους στεφάνης τῆς Καλλιρρόης πρὸς βορρᾶν τῆς σημερινῆς ἐκκλησίας καὶ παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τῆς δεξαμενῆς Β (ἴδε Πρακτ. 1893 πίν. Α). Ἡ θέσις αὕτη εἶνε τοσοῦτον ἐκτεθειμένη εἰς τὸ ῥεῦμα, ὥστε ὅλως ἀπαράδεκτον φαίνεται ὅτι ἠδύνατο νὰ κτισθῇ αὐτόθι, ἂν ὁ ποταμὸς διήρχετο ἐντεῦθεν, ὡς ἔγραψα ἤδη καὶ ἄλλοτε (Πρακτ. ἔνθ. ἀν.). Ἐκ τῆς ἐκκλησίας ταύτης δὲν σῴζονται εἰμὴ λείψανα τοιχογραφιῶν ἐπὶ ἐπιχρίσματος τοῦ βράχου γεγραμμένων, αἵτινες δὲν φαίνονται πολὺ παλαιότεραι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας.

Ἡ πλημμύρα αὕτη πολλὰς καταστρέψασα γεφύρας, κήπους, οἰκήματα καὶ προχώματα ὑπῆρξε καὶ αὐτόθι καταστρεπτικωτάτη, διότι καὶ τὴν βραχώδη στεφάνην κατὰ μέγα μέρος κατέχωσε, καὶ βράχους ὀγκώδεις κατεκρήμνισε, καὶ τοὺς ἐκ τῆς δεξαμενῆς Α ἐξηγμένους ἀρχαίους λίθους παρέσυρεν ἢ ἐπέχωσε, καὶ τὴν διώρυχα Δ καὶ τὸν ὀχετὸν Μ σπουδαίως ἔβλαψεν [1], ἠφάνισε δὲ ὁλοσχερῶς τὰ ὀλίγα ἴχνη τῆς ἐμῆς ἀνασκαφῆς, ὅσα ἠδύναντο νὰ καταλειφθῶσι φανερά, ὥστε νῦν εἶνε χρεία νέας ἀνασκαφῆς, ἵνα ἀναφανῶσιν ὁ ὀχετὸς Κ, τὰ φρέατα π,—π'—π''—π'''—π'''', ἡ δεξαμενὴ α—α' κλπ.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

---

[1] Σπουδαίως ἐβλάβη καὶ τὸ πρόχωμα Φ, κατεστράφη δὲ ὁ ὀχετὸς φ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1897 αἱ ἐπελθοῦσαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα βαρεῖαι συμφοραὶ δὲν ἐπέτρεψαν εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν οὐδὲ ἐν Ἐλευσῖνι τὴν ἐκτέλεσιν ἐκτεταμένων καὶ πολυδαπάνων ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν. Ἡ ἀνασκαφὴ περιωρίσθη ἐν τῇ ἀπὸ τριετίας συνεχῶς ἀνασκαπτομένῃ πρὸς νότον τοῦ μουσείου παναρχαίᾳ νεκροπόλει, δὲν κατωρθώθη δὲ ἕνεκα τοῦ μεγάλου βάθους τῆς ἐπιχώσεως νὰ ἐξερευνηθῇ ἅπασα ἡ ἔκτασις αὐτῆς διὰ τῶν καταναλωθέντων χρημάτων. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἐξηρευνήθη ἱκανὴ ἔκτασις, τὰ δὲ ἐν αὐτῇ εὑρήματα καὶ καθ' ἑαυτὰ μὲν δὲν εἶνε ἀνάξια λόγου, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν διευκρίνησιν τοῦ τε ποιοῦ καὶ τῆς χρονολογίας τῶν εὑρημάτων τῶν προηγουμένων ἐτῶν ὑπῆρξεν ἀληθῶς πολύτιμα. Οἱ τάφοι ἐν τῇ ἀνασκαφείσῃ ἐκτάσει ἦσαν ἀραιότεροι ἢ ἐν τῷ ἀνασκαφέντι κατὰ τὰ δύο παρελθόντα ἔτη χώρῳ, οἱ πλεῖστοι δὲ ἦσαν πυραὶ ἀνήκουσαι εἰς τοὺς παλαιοτέρους τῶν γεωμετρικῶν ἀγγείων χρόνους, πάντες δὲ ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πενιχροί, καίτοι συνελέχθησαν ἐξ αὐτῶν ἀξιόλογά τινα ἀγγεῖα. Περὶ τῆς ἀνασκαφῆς τῆς νεκροπόλεως ταύτης θὰ γείνῃ ἐκτενὴς λόγος ἐν τῇ *Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι* τοῦ ἔτους 1898, ἔνθα θὰ δημοσιευθῶσι καὶ τὰ σπουδαιότερα τῶν εὑρημάτων.

Πρὸς καθορισμὸν τῆς ἐκτάσεως τῆς νεκροπόλεως ταύτης ἐγένετο δοκιμαστική τις σκαφὴ κατὰ τὸ μέσον τοῦ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς νοτίας πύλης τοῦ ἱεροῦ διαστήματος ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς ῥάχεως τοῦ λόφου. Αὐτόθη εὑρέθη μέγα κοίλωμα ἐν τῷ βράχῳ πεπληρωμένον ποταμίας ἄμμου καὶ ὀλίγης λατύπης πωρίνων λίθων, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὑρέθησαν καί τινα μικρὰ καὶ ἀσήμαντα τεμάχια ἀγγείων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων δηλοῦντα χρόνους περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος. Τὸ κοίλωμα τοῦτο ἀπεδείχθη ἔπειτα ὅτι ἦτο λατομεῖον. Ἐξ αὐτοῦ μικρὸν μόνον μέ-

ρος ἀνεσκάφη τὸ δὲ ὑπολειπόμενον μέρος πρὸς ἀνασκαφὴν φαίνεται ὅτι εἶνε πολὺ μεγαλύτερον τοῦ ἀνασκαφέντος.

Πλὴν τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἐξετελέσθη κατὰ τὸ παρὸν ἔτος καὶ ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν θεμελίων τῶν δύο πρώτων ἐξ ἀνατολῶν κιόνων τῆς ἐσωτερικῆς κιονοστοιχίας τοῦ παρὰ τὸ νότιον τεῖχος τοῦ ἱεροῦ ῥωμαϊκοῦ οἰκοδομήματος, ἅτινα καθηρέθησαν πρὸ δύο ἐτῶν ὡς ἐμποδίζοντα τὴν εἰς βάθος ἀνασκαφήν. (Ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1895 σελ. 159). Κατὰ τὴν καθαίρεσιν αὐτῶν ἐστερούμην δυστυχῶς τῶν ἀπαιτουμένων ἐργαλείων πρὸς ἀκριβῆ καταμέτρησιν τοῦ ὕψους καὶ τῆς θέσεως ἑκάστου τῶν λίθων, τοιαῦτα δὲ κτίσματα (οἷα τὰ παρόντα θεμέλια) ἀτάκτως καὶ ἐξ ὑλικοῦ ὄχι πάντοτε ὁμοίου ᾠκοδομημένα, πρὸς δὲ καὶ ὄχι ἀκέραια διασωζόμενα λίαν δυσχερῶς καταμετροῦνται διὰ μόνων τῶν προχείρων μέσων μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε νὰ ἐπανακτισθῶσιν ἀκριβῶς ὁποῖα ἦσαν. Ἀλλ' ὅμως καθ' ὅσον δύναμαι νὰ κρίνω, ἡ ἀνοικοδόμησις ἐπέτυχε, διαφοραὶ δὲ ὁπωσδήποτε ἀλλοιοῦσαι τὸν χαρακτῆρα τοῦ κτιρίου δὲν ἐπῆλθον. Τὸ ὕψος αὐτῶν εἶνε περίπου ἀκριβῶς ἴσον πρὸς τὸ τοῦ τρίτου ἐξ ἀνατολῶν κίονος τοῦ κειμένου ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς ἀψῖδος τοῦ Βουλευτηρίου, τὸ αὐτὸ δὲ ὕψος ἔχει καὶ ὁ οὐδὸς τῆς θύρας τοῦ ἄκρου οἰκήματος ὑψηλότερος ὢν τοῦ φέροντος τοὺς προσθίους κίονας στυλοβάτου κατὰ 0,08. Ἡ ὅλως ἠμελημένη κατασκευὴ πάντων τῶν θεμελίων τῆς ἐσωτερικῆς κιονοστοιχίας ἀποδεικνύει ὅτι οἱ κίονες δὲν ἐστηρίζοντο ἀπ' εὐθείας ἐπ' αὐτῶν τῶν κατὰ χώραν κειμένων λίθων, ἀλλ' ἐπέκειτο καὶ ἄλλος λίθος ἐπὶ ἑκάστου τῶν θεμελίων[1], ὥστε αἱ βάσεις τῶν κιόνων ἔκειντο πολὺ ὑψηλότερον τοῦ προσθίου στυλοβάτου. (Πρακτικὰ 1895, σελ. 185 ὑποσημ. 2). Παράδοξον καὶ δυστυχῶς ἀνεξήγητον εἶνε ὅτι καὶ οἱ δύο κίονες τοῦ ἄκρου οἰκήματος πρέπει νὰ ὑποτεθῶσι στηριζόμενοι ὄχι ἐπὶ τῶν νῦν κατὰ χώραν ἀνοικοδομηθέντων θεμελίων αὐτῶν, ἀλλ' ἐπὶ ἄλλων λίθων ἐπικειμένων, συμβαίνει δ' οὕτω νὰ κεῖνται καὶ αὐτοὶ ὑψηλότερον τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας τοῦ οἰκήματος χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ βαθμίς τις

[1] Ὄχι μακρὰν τῶν ἐρειπίων ὑπάρχουσί τινα τετράγωνα ὑπόβαθρα ἐκ γλαυκοχρόου μαρμάρου, ταῦτα δὲ πιθανῶς εἶνε τὰ ἀμέσως ὑποκάτω τῶν κιόνων ὑπάρχοντα τὸ πάλαι, ἀλλ' οὐδὲν ἐξ αὐτῶν εὑρέθη κατὰ χώραν.

μετάγουσα ἐκ τοῦ ταπεινοτέρου δαπέδου εἰς τὸ ὑψηλότερον [1].

Ἔστω καὶ τοῦτο ἓν τῶν προβλημάτων, ἅτινα παρέχει τὸ παράδοξον τοῦτο κτίριον.

Συγχρόνως συνήγαγον ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ οἰκοδομήματος τούτου πάσας τὰς τέσσαρας ὑπαρχούσας [2] ἐκ μέλανος λίθου πλινθίδας μετὰ καμπύλης ἐπιφανείας, αἵτινες νομίζω ὅτι ἀπετέλουν τὴν κρηπῖδα τοῦ ἐπὶ τῶν ἡμικυκλικῶν θεμελίων θ΄ ὑπάρχοντος διαφράγματος. (Ἴδε Πρακτικὰ 1895 σελ. 184). Δύο ἐξ αὐτῶν ἀπεδείχθησαν ὅτι εἶχον τεκτονικὰ σύμβολα, ἅτινα δὲν εἶχον παρατηρήσει πρότερον, ἤτοι ἡ μὲν τὸ γράμμα Z ἐπί τε τῆς ἄνω καὶ ἐπὶ τῆς κάτω πλευρᾶς, ἡ δὲ ἕτερον ὄχι πολὺ σαφὲς γράμμα φαινόμενον ὡς Ρ [3]. Εἰς τὰ περὶ τοῦ προκειμένου οἰκοδομήματος γεγραμμένα προσθετέον, ὅτι καὶ ἐν ἄλλῳ ῥωμαϊκῷ οἰκοδομήματι ἐπίσης στωϊκῷ, ἤτοι ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις παρὰ τὸ Ὡρολόγιον τοῦ Κυρρήστου πρό τινων ἐτῶν ἀνασκαφείσῃ ἀγορᾷ (Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἑτ. 1890 σελ. 108 ἑξ.), εὑρέθη ἡμικυκλικὴ βαθμὶς ὁμοιοτάτη πρὸς τὴν θ τοῦ ἐλευσινιακοῦ οἰκοδομήματος, ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ λίθοι αὐτῆς δὲν ὑπῆρχον κατὰ χώραν. Συμπληρουμένης τῆς ἀνασκαφῆς τῆς ἀγορᾶς ἐκείνης, ἴσως εὑρεθῇ καὶ ἄλλη ὁμοία βαθμὶς κατὰ χώραν κειμένη, διαφωτίζουσα καὶ τοῦ ἐλευσινιακοῦ κτιρίου τὴν κατασκευήν.

Πᾶσαι αἱ ἐργασίαι αὗται συνετελέσθησαν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ

[1] Τοιαύτη βαθμὶς ὑπάρχει ἐν τῷ ἑτέρῳ παρὰ τὸ νότιον τεῖχος ῥωμαϊκῷ κτιρίῳ, ὡς θὰ ῥηθῇ περαιτέρω (σελ. 90).

[2] Πρότερον ὑπῆρχον τρεῖς, ἡ τετάρτη εὑρέθη πρὸ μικροῦ ἐνῳκοδομημένη ἐν ὑστεροχρόνῳ ἐπισκευῇ τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου. Αὐτόθι φαίνεται ὅτι ὑπάρχει καὶ πέμπτη, ἀλλὰ δέν μοι ἦτο εὔκολον νὰ ἐξαγάγω αὐτήν.

[3] Τὸ σύμβολον Z ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ ἄκρου οἰκήματος (Πρακτικὰ 1895, σελ. 184 ὑποσημ. 3) καὶ ἐν τῷ νεωτέρῳ οὐδῷ τῆς πρὸς τὸν πύργον Β εἰσόδου (Αὐτόθι σελ. 180). Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ ε ὑπάρχει ἕτερον τεκτονικὸν σύμβολον τὸ ΘΕ.

Ἦσαν ἤδη γεγραμμένα πάντα τὰ ἀνωτέρω, ὅτε ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἐλευσῖνα ὁ κ. Dörpfeld καὶ ἐξετάσας τὰς ἡμικυκλικὰς ταύτας πλινθίδας, εἶπεν, ὅτι δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν οἰκοδόμημα, ἀλλ᾽ εἰς τὸ προηγουμένως αὐτόθι ὑπάρξαν *Βουλευτήριον*, τὰ δὲ τεκτονικὰ σήματα, ὅτι προσετέθησαν εἰς αὐτὰς κατόπιν, ὅτε ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν κτίριον. Ἀπησχολημένος εἰς πολλὰς ἄλλας ἐργασίας, δὲν δύναμαι νὰ ἐξετάσω τὸ πρᾶγμα μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιστασίας πρὸς τὸ παρόν.

μηνὸς Αὐγούστου, ὅτε τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἠναγκάσθη νὰ προβῇ εἰς διακοπὴν πασῶν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐκτελουμένων ἀνασκαφῶν. Βραδύτερον ἤτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου κατέστη δυνατὴ ἡ ἐπανάληψις τῆς ἀνασκαφῆς ἐκ νέου, ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε ὁ διευθύνων τὰς ἐργασίας ἦτο δυνατὸν νὰ παραμένῃ ἀδιαλείπτως ἐν Ἐλευσῖνι, οὔτε ἡ ὥρα τοῦ ἔτους ἐπέτρεπεν ἐργασίαν ἀπαρεμπόδιστον ἀπὸ δυσχερειῶν καὶ κωλυμάτων, προετίμησα ἀντὶ τῆς ἀνασκαφῆς τῆς παναρχαίας νεκροπόλεως τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ ὑπολειπομένου μέρους τῆς νοτίας αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ [1], ἐν ᾧ δὲν προσεδοκῶντο πολλὰ οὐδὲ σπουδαῖα εὑρήματα ἀπαιτοῦντα διαρκῆ καὶ προσεκτικὴν ἐπιτήρησιν. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ ἠδυνάμην νὰ ἐργασθῶ πρὸς ἔκδοσιν τῆς περὶ τῆς παναρχαίας νεκροπόλεως μελέτης καὶ πρὸς ἀπεικόνισιν τῶν μελλόντων νὰ δημοσιευθῶσιν ἐν αὐτῇ ἀγγείων καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων, ἵνα ὅταν ἐπαναληφθῇ ἡ ἐν τῇ νεκροπόλει ἀνασκαφὴ ὑπάρχωσιν εὐσύνοπτα τὰ πορίσματα τῆς προτέρας ἐρεύνης. Ἕνεκα τοῦ μεγάλου βάθους τῆς ἐπιχώσεως καὶ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν, ὅστις συνήθως ἀπησχολεῖτο ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τῆν νοτίας αὐλῆς δὲν κατωρθώθη νὰ εὑρεθῇ τὸ φυσικὸν ἔδαφος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔτους 1897, τὸ ὑπολειπόμενον ὅμως μέρος εἶνε ὀλίγον, ὥστε ἡ ἀνασκαφὴ θὰ περατωθῇ ὀλίγον χρόνον μετέπειτα, ἀκολούθως δὲ θὰ ἐπιχωσθῇ τὸ ἀνεσκαμμένον μέρος. Εὑρήματα ἄξια λόγου δὲν ἐγένοντο, πλὴν τεμαχίων τινῶν ἀγγείων καί τινων εἰδωλίων. Ἀξία μνείας εἶνε καὶ ἡ εὕρεσις ὑπερμεγέθους πυρᾶς ἔξω τῆς γραμμῆς τοῦ κατὰ τὸν Περικλέα τείχους τοῦ περιβόλου ἔμπροσθεν τῆς προστάσεως τοῦ Βουλευτηρίου. Ἡ πυρὰ αὕτη ἔκειτο ἐπὶ ἐδάφους ὄχι πιθανῶς παλαιοτέρου τῶν κατὰ τὸν Περικλέα χρόνων, εἶχε δὲ διάμετρον 8 μ. περίπου, ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε ὑπὸ πλίνθων ἢ λίθων περιεβάλλετο οὔτε εὑρέθη ἐν αὐτῇ οὐδέν, φαίνεται ὅτι δὲν εἶνε πυρὰ πρὸς καῦσιν νεκρῶν παρεσκευασμένη, ἀλλὰ πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν χρησιμεύσασα, ἴσως πρὸς καταστροφὴν ἀχρήστων ξύλων καὶ πελεκιδίων ἐκ ξυλουργικῆς τινος ἐργασίας προερχομένων, διότι καὶ τὸ πῦρ δὲν φαίνεται ὅτι ἦτο πολὺ ἰσχυρόν.

[1] Πρβλ. Πρακτικὰ 1895, σελ. 161.

Εὔκαιρον εἶνε σημειωθῇ ἐνταῦθα καί τις ἀξιοπαρατήρητος ἰδιότης τῆς πρὸς δυσμὰς τῆς νοτίας πύλης τοῦ ἱεροῦ ῥωμαϊκῆς στοᾶς, ἥτις ἐκ λήθης δὲν ἐμνημονεύθη ἐν τοῖς προπερυσινοῖς Πρακτικοῖς. Ὁ ἐσωτερικὸς στυλοβάτης αὐτῆς σῴζεται μόνον κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ κτιρίου μέχρι τοῦ δευτέρου προσθίου κίονος μετὰ τὴν πρὸς δυσμὰς παραστάδα, ἐκ δὲ τοῦ ὑπολοίπου μέρους σῴζονται μόνον τὰ θεμέλια. Τὸ σῳζόμενον τοῦτο μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ στυλοβάτου εἶνε κατὰ 0,31 ὑψηλότερον τοῦ προσθίου στυλοβάτου, ἑπομένως τὸ δάπεδον τοῦ ὄπισθεν τῆς ἐσωτερικῆς κιονοστοιχίας μέρους τῆς στοᾶς ἦτο ὑψηλότερον τοῦ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς προσθίας κιονοστοιχίας μέρους κατὰ μίαν βαθμίδα. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ στυλοβάτου εἶνε εὐτελὴς καὶ λίαν ἠμελημένη, ὑπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῷ καὶ ἱκαναὶ ἀλλοιώσεις ἐκ βαρβάρων χρόνων. Ἴχνος κίονος μόνον ἓν φαίνεται ἀντικρὺ τοῦ δευτέρου ἐκ δυσμῶν κίονος, ὄχι πολὺ σαφὲς καὶ αὐτό. Ἴσως ὑπὸ τὰς στρογγύλας βάσεις τῶν κιόνων ὑπῆρχον καὶ ἕτερα τετράγωνα ὑπόβαθρα, ὡς φαίνεται ὅτι δηλοῖ τὸ σωθὲν ἴχνος.

Ὄχι ἀνάξιον μνείας εἶνε καὶ μικρόν τι ὅλως τυχαῖον εὕρημα τοῦ παρόντος ἔτους, ὡς ὄχι ὅλως ἀδιάφορον διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τελεστηρίου. Ὑπὸ ἐργάτου τινὸς δηλαδὴ παρετηρήθη ὅτι παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς παρὰ τὴν πομπικὴν ὁδὸν πύλης Ω[1] τοῦ Τελεστηρίου[1], ἔνθα ὑπάρχει στρῶσίς τις σχεδὸν ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ Πεισιστρατείου ναοῦ, ἤτοι ἐκ πωρίνων πλακῶν μετά τινων ἐπισκευῶν ἐκ μικρῶν τεμαχίων μέλανος ἀσβεστολίθου, ἴση κατὰ τὸ ὕψος πρὸς τὴν πρώτην βαθμῖδα τῶν πέριξ τοῦ Τελεστηρίου ἑδωλίων, ὑπῆρχον ὑποκάτω τῶν κατὰ χώραν σῳζομένων πλακῶν τῆς στρώσεως ταύτης τεμάχιά τινα μελανοβαφῶν ἀγγείων. Ταῦτα ἐξαχθέντα ἀπεδείχθησαν ὅλως ἀσήμαντα μηδὲν ἴχνος εἰκονικῆς παραστάσεως διασῴζοντα. Στόμιόν τι ὅμως μικρᾶς ληκύθου καλῆς ἐργασίας (διάμετρος αὐτοῦ 0,024) φέρει πέριξ γραπτὴν τὴν ἐπιγραφὴν

ΗΟΠΑΙϟ:ΚΑLΟϟ

Πολλὴ ἐργασία ἐγένετο κατὰ τὸ παρὸν ἔτος καὶ ἐν τῷ μου-

[1] Πρβλ. Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἑτ. 1887 πίν. 1.

σείῳ ἰδίως πρὸς συγκόλλησιν τεμαχίων ἀγγείων εὑρεθέντων κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ παρόντος ἔτους καὶ τῶν δύο προηγουμένων, τινῶν δὲ καὶ ἐκ παλαιοτέρων ἐτῶν. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐξακολουθεῖ καὶ νῦν ἀπασχολουμένου εἰς αὐτὴν τοῦ Ἐλευσινίου Ἰωάννου Παπανικολάου, τεχνίτου ὀξυνουστάτου καὶ δεξιωτάτου, καλλίστας ὑπηρεσίας παρασχόντος, εἴς τε τὸν Φίλιον καὶ εἰς ἐμέ. Μεταξὺ τῶν συγκολληθέντων ἀγγείων ἄξιος ἰδιαιτέρας μνείας εἶνε ὁ ὑπερμεγέθης σκύφος τῆς *Ἀνθίππης*, οὗ τὰ τεμάχια δεξιῶς συνέλεξε καὶ συνηρμολόγησεν ὁ P. Hartwig ἐκδώσας αὐτὰ ἐν Mittheilungen d. d. arch. Inst. Athen 1896, σελ. 377 ἑξ. πίν. XII. Κατὰ τὴν συγκόλλησιν τῶν τεμαχίων τούτων ἀνευρέθησαν καὶ ἄλλα τινὰ τεμάχια ἄγνωστα τῷ Hartwig, ὧν ἓν προσαρμόζεται εἰς τὴν ὑπάρχουσαν βάσιν τοῦ ἀγγείου 0,11 πρὸς ἀριστερὰν τοῦ ποδὸς τῆς παρὰ Hartwig ἀκροτάτης ἀριστερᾶς μορφῆς τῆς φορούσης τὸν στικτὸν χιτῶνα. Τὸ νέον τεμάχιον παριστᾷ τὸ κατωτέρω τῶν γονάτων μέρος γυναικείας μορφῆς στηριζομένης ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ κλινούσης πρὸς τὰ ἐμπρός, ἔνθα σῴζεται τὸ ἄκρον ῥάβδου τινός, ἴσως σκήπτρου, τὸ ὁποῖον πιθανώτατα κρατεῖ ἡ μορφὴ αὕτη. Ἕτερον τεμάχιον προσεκολλήθη μεταξὺ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ χάσματος τῆς γῆς πρὸ τῶν ἵππων. Ἄλλα τινὰ τεμάχια εἶνε ἀσυγκόλλητα, ὑπάρχει δ' ἐλπὶς νὰ ἀνευρεθῶσι καὶ ἄλλα ἐν τοῖς πολυαριθμοτάτοις συντρίμμασι, τοῖς ἀποκειμένοις ἐν τῇ ἀποθήκῃ. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν εὑρεθῶσιν ἄλλα τεμάχια, εὐκταία θὰ ἦτο νέα ἔκδοσις τοῦ σπουδαίου τούτου μνημείου μετὰ τὰ ἤδη ἀνευρεθέντα. Ὁ αὐτὸς Ἰω. Παπανικολάου μετὰ μικρᾶς μόνον ἐμοῦ βοηθείας ἠδυνήθη ἐκ τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ νοτίᾳ αὐλῇ τοῦ ἱεροῦ καὶ πρότερον ὑπὸ Φιλίου εὑρημένων τεμαχίων νὰ συναρμολογήσῃ τέσσαρας μεγάλου μεγέθους καὶ καλλίστης τέχνης παναθηναϊκοὺς ἀμφορεῖς καὶ ἕτερον ἀγγεῖον (ὑδρίαν) ὁμοίας τέχνης μετὰ παραστάσεως ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ Διὸς εἰς κύκνον μεταμεμορφωμένου, φέροντος τὸ ᾠὸν τῆς Λήδας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τεθρίππου ἀντωποῦ[1]. Τὰ τεμάχια τῶν συνηρμολογημένων τούτων ἀγγείων δὲν συναρμόζονται ἀπαντα-

[1] Ἡ συναρμολόγησις τῶν ἀγγείων τούτων συνετελέσθη κατὰ μέγα μέρος ἐν ἔτει 1898.

χοῦ, ἀλλ' ἐλλείπουσι δυστυχῶς πλεῖστα καὶ ἐνιαχοῦ πολὺ μεγάλα μέρη ἐν τῷ μεταξύ· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἡ συναρμολόγησις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐπιτυχής, ὡς ἐγὼ τοὐλάχιστον κρίνω. Διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ ἴδωσι τὰ ἀγγεῖα ταῦτα συγκεκολλημένα καὶ ἔσωθεν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ γύψου περιβεβλημένα, παρατηρῶ, ὅτι πλὴν τῶν ἔξωθεν καὶ νῦν ὁρατῶν σημείων ὁ συγκολλητὴς ὡδηγεῖτο καὶ ὑπὸ τῶν ζωνῶν τῆς ἐσωτερικῆς γανώσεως αὐτῶν, ἥτις νῦν δὲν φαίνεται, ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ πάχους καὶ τῆς ποιότητος τοῦ πηλοῦ.

Καὶ γλυπτὰ δὲ ἔργα συνεκολλήθησαν ἱκανά, ἐν οἷς καὶ ἄγαλμα γυναικεῖον ἀκέφαλον τέχνης ἀρχαϊζούσης, οὗ οἱ πόδες ἀνευρέθησαν πέρυσι μεταξὺ τῶν ἐν τῷ μουσείῳ ὑπαρχόντων πολυαρίθμων γλυπτῶν τεμαχίων. Καὶ τοῦ ἐν τῷ τοίχῳ μιᾶς τῶν αἰθουσῶν τοῦ μουσείου προσῳκοδομημένου κολοσσιαίου ἀναγλύφου τοῦ *Λακρατείδου*, οὗ τὰ τεμάχια συνέθεσαν πρό τινων ἐτῶν ὁ Heberdey καὶ ὁ Reichel, προσεκολλήθη ἀξιολογώτατον τεμάχιον εὑρεθὲν ὑπό τινος ἐργάτου κατόπιν, ὅπερ εἶνε τὸ δεύτερον τῶν ἀγνώστων τοῖς πρώτοις συναρμολογηταῖς τεμαχίων. Τὸ τεμάχιον τοῦτο περιλαμβάνει τὸν λαιμὸν καὶ τὸ στῆθος τῆς *Θεᾶς*, προσαρμοζόμενον ἄνωθεν μὲν πρὸς τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, κάτωθεν δὲ πρὸς τὸ ἤδη γνωστὸν κατώτερον μέρος τοῦ θώρακος αὐτῆς, καὶ πρὸς δεξιὰν πρὸς τὸ τεμάχιον τὸν περιέχον τὴν κεφαλὴν τοῦ *Θεοῦ*. Μετὰ τὴν προσκόλλησιν τοῦ τεμαχίου τούτου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συναρμοζόντων τεμαχίων, ἀποδεικνύεται σαφῶς ὅτι τὸ σῶμα τοῦ *Θεοῦ* καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ πρέπει νὰ τοποθετηθῶσιν ὑψηλότερον καὶ μᾶλλον πρὸς δεξιάν, παρετηρήθη δὲ καὶ πρότερον ὅτι καὶ τοῦ *Τριπτολέμου* ὁ κορμὸς καὶ τὰ μετ' αὐτοῦ συναρμόζοντα τεμάχια πρέπει νὰ ἀνυψωθῶσιν ὀλίγον. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ μεταβολαὶ αὗται ἀπαιτοῦσι τὴν συνεργασίαν ἱκανοῦ γλύπτου, ἧς ἐστερούμην, ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὰ προχειρότερα. Ἐννοεῖται ὅτι ὅταν πρόκειται νὰ γείνῃ ἔκδοσις τοῦ σπουδαίου τούτου μνημείου, ἀπαραίτητον εἶνε νὰ διορθωθῶσι τὰ σφάλματα τῆς πρώτης συνθέσεως τῶν τεμαχίων αὐτοῦ.

Προσέτι μετεκομίσθησαν μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἐκ τῶν ἐρειπίων εἰς τὸ μουσεῖον τὸ γνωστὸν μοναδικὸν κιονόκρανον τῶν

Μικρῶν Προπυλαίων καὶ τὸ ἐπίκρανον τῆς μιᾶς παραστάδος αὐτῶν, ὅπερ καὶ μόνον σῴζει τὴν κεφαλὴν ἑνὸς τῶν κατὰ τὰς γωνίας τερατομόρφων ζῴων. Ἡ μετακόμισις αὕτη ἦτο ἀναγκαιοτάτη ὄχι μόνον διότι τὰ πολλοῦ λόγου ἄξια ἀρχιτεκτονικὰ ταῦτα μέλη ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς τὴν μανίαν τοῦ πρώτου τυχόντος κακοποιοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι τοῦ κιονοκράνου τὸ μάρμαρον τοσοῦτον σαθρὸν εἶνε ἐκ τῶν ἐπηρειῶν τοῦ χρόνου, ὥστε καὶ αὐτομάτως ἔμελλεν ἀναμφιβόλως νὰ διαλυθῇ εἰς πλεῖστα τεμάχια ἐντὸς βραχέος χρόνου. Τόπος πρὸς ἁρμόζουσαν τοποθέτησιν ἐντὸς τοῦ μουσείου δὲν εὑρέθη εἰμὴ μόνον διὰ τὸ κιονόκρανον, καὶ τὸ ἐπίκρανον ὅμως τῆς παραστάδος ἐτοποθετήθη ὁπωσδήποτε προσωρινῶς, ἀναμένον τὴν προσήκουσαν τοποθέτησιν, ὅταν ποτὲ προσαυξηθῇ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ νῦν μουσείου, ἐν τῷ ὁποίῳ πλεῖσται ἀρχαιότητες εἶνε λίαν ταλαιπώρως τοποθετημέναι. Πρὸς τὸ παρὸν ἐπῆλθε μικρά τις βελτίωσις διὰ τῆς κατασκευῆς κλιμακωτοῦ ἰκριώματος εἰς ἀντικατάστασιν παλαιοτέρων θηκῶν, ὥστε μετὰ πολλὴν ὡς ἐκ τῆς στενοχωρίας ἐργασίαν καὶ ἀκαταστασίαν κατωρθώθη νὰ τοποθετηθῶσιν ὁπωσοῦν ἀνεκτῶς τὰ σπουδαιότερα τῶν γλυπτῶν, ἐνῷ τὰ ἐκ τῆς παναρχαίας νεκροπόλεως ἀγγεῖα ἐτοποθετήθησαν ὁπωσδήποτε ἐν ταῖς ὑπολειφθείσαις θήκαις· μέγας ὅμως ἀριθμὸς τεμαχίων γλυπτῶν ἔργων ἐδέησε νὰ σωρευθῇ ἐν ἑτέρῳ οἰκήματι μὴ ὑπάρχοντος πλέον χώρου ἐν τῷ μουσείῳ.

Καὶ εἰς αὐτὸ δὲ τὸ οἰκοδόμημα τοῦ μουσείου ἐγένοντο κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὄχι ἀσήμαντοι ἐπισκευαὶ ἰδίως πρὸς προφύλαξιν τῶν θεμελίων τῆς βορείας πλευρᾶς αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ῥάχεως τοῦ λόφου καταρρεόντων ὑδάτων τῶν βροχῶν, ἅτινα διερχόμενα διὰ τοῦ τοίχου εἰσήρχοντο ἱκανῶς ἄφθονα ἐντὸς τοῦ μουσείου.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΙ ΤΑΦΟΙ ΠΑΡΑ ΤΑΣ ΘΗΒΑΣ

Διατρίβοντι ἐν Θήβαις κατά Ὀκτώβριον π. ἔ. χάριν ὑπηρεσίας ἀνηγγέλθη μοι ὑπό τινος τῶν κατοίκων ὅτι πρὸς μεσημβρίαν τῆς νῦν πόλεως (ἥτις, ὡς γνωστόν, εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς ἀρχαίας Καδμείας) καὶ εἰς ἀπόστασιν 250-300 Γαλλ. μέτρων ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τοῦ ἀρχαίου τείχους κατὰ τὴν θέσιν τὴν κοινῶς καλουμένην *Ἁγίαν Ἄνναν*[1] τυμβωρύχοι σκάπτοντες εἴς τινα τῶν ἐκεῖ λοφίσκων πρὸς ἀνεύρεσιν ἀρχαίων τάφων ἀνεκάλυψαν σπηλαιοειδές τι ἄνοιγμα ἐν τῷ μαλακῷ τοῦ λόφου βράχῳ λελαξευμένον. Ἅμα τῷ ἀκούσματι ὑπέθεσα, ὡς εἰκός, ὅτι πρόκειται περὶ προϊστορικῶν τάφων, ἡ δὲ ἐπίσκεψις τῶν τόπων ἀπέδειξε τὴν ὑπόθεσιν πρᾶγμα. Ἀληθῶς οἱ τυμβωρύχοι εἶχον ἀνακαλύψει τάφον θολωτὸν ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένον, ὃν ὅμως ἐν μέρει μόνον εἶχον προφθάσει ν' ἀνασκάψωσι καὶ ἐρευνήσωσιν.

Τὰς Θήβας εἶχον ἐπισκεφθῇ ἐπ' ἐσχάτων, ἀφοῦ δηλ. οὐ μόνον ἐν τῇ λοιπῇ Ἀργολίδι καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν Μυκήναις εἶχον ἀποκαλυφθῇ καὶ ἐρευνηθῇ πολλοὶ ὅμοιοι τάφοι, πλεῖστοι ὅσοι τῶν τε ἡμεδαπῶν καὶ τῶν ξένων ἀρχαιολόγων. Ὁ μακαρίτης Lolling μῆνας ὁλοκλήρους διέτριψεν ἐν Θήβαις καὶ τῇ λοιπῇ Βοιωτίᾳ ἀντιγράφων ἐπιγραφὰς χάριν τῆς νέας ἐκδόσεως τοῦ *Θησαυροῦ τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπιγραφῶν*, ὁ δὲ καθηγητὴς κ. Fabricius καὶ διατριβὴν ἔγραψε καὶ ἐξέδωκε πολλοῦ λόγου ἀξίαν περὶ τῆς τοπογραφίας τῆς ἀρχαίας πόλεως[2]. Καὶ σημειοῖ μὲν ἐν τῷ προσηρτημένῳ τῇ διατριβῇ τοπογραφικῷ χάρτῃ κατὰ τὴν *Ἁγίαν Ἄνναν* τάφους ἀρχαίους, ἀλλὰ περὶ προϊστορικῶν τάφων οὐδένα ποιεῖται λόγον. Ἐγὼ αὐτὸς ἐπεσκέφθην τὰς Θήβας ὡς σύμβου-

[1] Ὁ τόπος ὠνομάσθη οὕτως ἐκ μικροῦ παρεκκλησίου ὑπάρχοντός ποτε ἐκεῖ, νῦν δὲ μὴ σῳζομένου οὐδ' ἐν ἐρειπίοις.

[2] Theben, eine Untersuchung über die Topographie und Geschichte der Hauptstadt Böotiens, von Ernest Fabricius, Freiburg, 1890.

λος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1892, ὅπως ἐπιθεωρήσω τὰς ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Καλόπαιδος δαπάναις αὐτῆς γενομένας ἀνασκαφὰς πρὸς ὅσον ἔνεστιν ἀκριβῆ καθορισμὸν τοῦ τείχους τοῦ Περιβόλου τῆς ἀρχαίας πόλεως [1], χωρὶς οὔτε ν' ἀντιληφθῶ, οὔτε παρ' ἄλλων ν' ἀκούσω τι περὶ προϊστορικῶν τάφων. Καὶ ὅμως καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν *Ἁγίαν Ἄνναν* καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν θέσιν τὴν κοινῶς καλουμένην *Μύλους* πρὸς ἀνατολὰς τῆς Καδμείας ὑπὲρ τὸ ῥεῦμα τοῦ Ἰσμηνοῦ *λόφοις* προσεκτικὴ παρατήρησις τοῦ ἐδάφους ἤθελε πείσει πάντα ἀρχαιολογοῦντα ὅτι ὑπ' αὐτὸ κρύπτονται προϊστορικοὶ τάφοι Διότι πολλαχοῦ παρατηροῦνται σπηλαιοειδῆ ἀνοίγματα, τὰ μὲν ὅλως φανερά, τὰ δὲ κεχωσμένα, ἐνιαχοῦ δὲ θὰ ἠδύνατο ὀξὺς παρατηρητὴς νὰ διακρίνῃ αὐτὸ τὸ *στόμιον* τῆς θύρας των. Γράφω ταῦτα ὅπως καταδείξω ὅτι πολλάκις σπουδαῖαι ἀνακαλύψεις ὀφείλονται, ἢ εἰς τυχαῖα γεγονότα, ἢ εἰς τὴν *θυμοσοφίαν* τῶν τυμβωρύχων. Καὶ τῷ ὄντι πολλάκις οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ὑπῆρξαν ἡμῶν τῶν ἀρχαιολόγων *θυμοσοφώτεροι*, ὡς ὁ σεβαστός μοι φίλος καὶ διδάσκαλος Σ. Κουμανούδης λέγει, καὶ πολλάκις μᾶς ἠνέῳξαν τὸν δρόμον πρὸς περαιτέρω ἀνασκαφάς.

Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι εὐθὺς ἅμα βεβαιωθεὶς περὶ τοῦ πράγματος ἐζήτησα τηλεγραφικῶς τὸ ἀναγκαῖον χρῆμα, ὅπως οὐ μόνον ἀνασκάψω ὁλοσχερῶς τὸν ὑπὸ τῶν τυμβωρύχων ἀποκαλυφθέντα τάφον, ἀλλ' ἐρευνήσω καὶ περαιτέρω τοὺς ἐκεῖ τόπους. Ἕνεκα ὅμως τοῦ πρωΐμου καὶ βαρέος σύναμα χειμῶνος δὲν ἠδυνήθην νὰ παρατείνω ἐπὶ πολὺ τὴν ἔρευναν καὶ ἀνευρὼν καὶ ἀνασκάψας καὶ δύο ἔτι τάφους ἀνέβαλον διὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἔργου [2].

[1] Αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ μακαρίτου Καλόπαιδος ἀπέδειξαν ὅτι πρὸς ἀνατολὰς τὸ τεῖχος τοῦ Περιβόλου εἶχε πάντη διάφορον τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Fabricius σημειουμένης φορὰν ἐκτισμένον ἐκεῖθεν καὶ ὄχι ἐντεῦθεν τοὺς Ἰσμηνοῦ κατὰ τοὺς ὑπερκειμένους τοῦ ῥεύματος λόφους, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Ἰσμηνὸς (ὡς καὶ ἡ Δίρκη) κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἔρρεε διὰ τῆς πόλεως καὶ ὄχι ἔξωθεν παρὰ τὰ τείχη αὐτῆς, ὡς ἐν τῷ τοπογραφικῷ χάρτῃ τοῦ κ. Fabricius σημειοῦται Ἀλλὰ περὶ τούτου διὰ μακροτέρων ἄλλοτε. (Παράβ. κ. Γ. Σωτηριάδην ἐν Εἰκονογραφημένῃ Ἑστίᾳ 1893 σελ. 395).

[2] Ἕνεκα αὐτοῦ τούτου τοῦ βαρέος χειμῶνος καὶ ἄλλων τινῶν κωλυμάτων δὲν

Καὶ πρῶτον ἀνέσκαψα καὶ ἐντελῶς ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐκαθάρισα τὸν λεγόμενον *δρόμον* τοῦ ὑπὸ τῶν τυμβωρύχων ἀνακαλυφθέντος τάφου, ὃν (δρόμον) εἶχον ἀφίσει οὗτοι παντελῶς σχεδὸν ἄθικτον. Πλὴν δὲ ὀλίγων θραυσμάτων ἀγγείων οὐδὲν ἕτερον εὗρον ἐν τοῖς χώμασιν αὐτοῦ, ἅτινα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ αὐτὰ ταῦτα τὰ *σπάσματα* τοῦ βράχου, εἰς ὃν καὶ ὁ δρόμος εἶχε λαξευθῆ. Ὁ δρόμος ἔχει μῆκος 7,00 καὶ πλάτος, ἔνθα πλατύτατος, κατὰ τὸ στόμιον τοῦ ταφου, 1,35 [1]. Κατὰ δὲ τὰ ἄνω φαίνονται νὰ εἶχον κλίσιν τινὰ αἱ πλευραί του πρὸς τὰ ἔσω, οἷα παρετηρήθη ἐν τοῖς δρόμοις ἄλλων ὁμοίων τάφων [2], καὶ δὲν ἦσαν ἐντελῶς κάθετοι. Δὲν εἶναι ὅμως ἐντελῶς ὁριζόντιος ὁ δρόμος, ἀλλ' ἐπικλινὴς πρὸς τὸν τάφον, ὥστε καὶ ἐπληρώθη ὕδατος εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην βροχήν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ οὕτω κεκλιμένος δρόμος δὲν ἀπέληγεν εἰς τὸ *στόμιον* τῆς θύρας, ἀλλὰ προὐχώρει καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ τάφου ἐσχηματίσθη οὕτως ἐκεῖ μικρὸς βόθρος, περὶ οὗ ἔσται καὶ κατωτέρω ὁ λόγος.

Ὡς συνήθως ὁ δρόμος εἶναι πολὺ τοῦ στομίου, ἤτοι τοῦ ἀνοίγματος, τῆς θύρας πλατύτερος, αὕτη δὲ πάλιν πλάτος ἔχουσα κατὰ τὸν *οὐδὸν* 0,85 στενοῦται πρὸς τὰ ἄνω ὥστε κατὰ τὸ *ὑπέρθυρον* [3] ἔχει πλάτος 0,70. Ὡς δὲ νῦν σῴζεται ὁ βράχος, φαίνεται μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως ὡσεὶ νὰ ἀπέληγεν ἄνω τὸ *στόμιον* τῆς θύρας εἰς τόξον, ἀκριβὴς ὅμως παρατήρησις μαρτυρεῖ ὅτι ἐνταῦθα ὁριζοντίως ἦτο λελαξευμένος ὁ βράχος, ἐνῷ ἡ λοιπὴ στέγη τοῦ τάφου ἔχει ὁπωσδήποτε σχῆμα θόλου, αὐτὸς δὲ ὁ τάφος σχῆμα

ἠδυνήθην νὰ ἐκπονήσω καὶ διάγραμμα ἄξιον δημοσιεύσεως τῶν ἀνακαφέντων τάφων. Ἐάν, ὡς ἐλπίζω, ἐπαναλάβω τὸ ἔργον κατὰ τὸ παρὸν ἔτος, εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος τῶν Πρακτικῶν δύναται καὶ τούτων τῶν τάφων καὶ εἴ τινος ἄλλου ἀνακαλυφθησομένου νὰ δημοσιευθῇ ἀκριβὲς διάγραμμα. Ἄλλως δὲ καὶ ἄνευ διαγράμματος τὰ λεγόμενα εἶναι σαφῆ, ἀφοῦ καὶ οἱ παρὰ τὰς Θήβας τάφοι εἶναι ὅμοιοι κατὰ τὸ ὅλον αὐτῶν σχῆμα πρὸς τοὺς ἐξ ἄλλων ἤδη τόπων τῆς Ἑλλάδος γνωστοὺς γενομένους καὶ δι' ἀπεικονίσεως τοῦ διαγράμματός των.

[1] Κατὰ τὴν ἀρχήν του ὁ δρόμος ἔχει πλάτος 1,15 περίπου.

[2] Περὶ τούτου καὶ τῶν κατωτέρω λεγομένων παράβ. Τσούντα Μυκῆναι, σελ. 134 καὶ ἑξῆς.

[3] Κυρίως *οὐδὸς* καὶ *ὑπέρθυρον* δὲν ὑπάρχει, ἀφοῦ οὐδὲ *θύρα* ὑπῆρχε· μεταχειρίζομαι δὲ τὰς λέξεις ὅπως σημάνω τὸ κατώτατον καὶ ἀνώτατον τοῦ ἀνοίγματος τῆς εἰσόδου ἤτοι τοῦ στομίου μέρος.

ἐλλειψοειδὲς (4,80×3,00). Ὅτι δὲ τὸ *στόμιον* (βάθος αὐτοῦ 1,80 περίπου) ἔφρασσε ξηρότοιχος [1], περιττὸν ἴσως καὶ νὰ τὸ σημειώσω, καθὼς καὶ ὅτι ἐν μέρει μόνον (εἰς ὕψος ἑνὸς μέτρου περίπου) ἐσῴζετο οὗτος, ὅταν ἐγὼ ἐπελήφθην τῆς ἀνασκαφῆς. Τὸ λοιπὸν εἶχον ἀφαιρέσει ἤδη οἱ πάλαι ποτὲ τὸν τάφον συλήσαντες, ἤ, μέρος μὲν οὗτοι, μέρος δὲ οἱ γνήσιοι τούτων ἀπόγονοι, οἱ σημερινοὶ δηλ. τυμβωρύχοι, ὅπως εὐρύναντες τὸ ἄνοιγμα δυνηθῶσιν εὐκολώτερον νὰ ἐπιτελέσωσι τὸ *ἔντιμον* αὐτῶν ἔργον. Ὅτι δὲ ὁ τάφος εἶχεν ἤδη ἀνοιχθῆ καὶ συληθῆ εἰς παλαιοὺς χρόνους, δῆλον ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ εἰς ἱκανὴν ποσότητα χωμάτων. Ἐγὼ καθαιρέσας καὶ τὸ σῳζόμενον μέρος τοῦ ξηροτοίχου τοῦ φράσσοντος τὴν εἴσοδον μέχρι τοῦ τελευταίου αὐτοῦ δόμου (τοῦτον ἀφῄρεσα ἔπειτα) ἤρχισα νὰ καθαρίζω τὸν τάφον ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ χωμάτων, ἅτινα ἐν μέρει μόνον εἶχον προφθάσει νἀναμοχλεύσωσιν οἱ σημερινοὶ τυμβωρύχοι. Τούτου δὲ γενομένου κατεδείχθη ὅτι ὁ τάφος εἶχε κατὰ τὴν βορείαν αὐτοῦ πλευρὰν κόγχην τινὰ ἐπίσης θολωτὴν βάσιν ἔχουσαν αὐτὸ τὸ ἔδαφος τοῦ τάφου, ὕψος 0,60 καὶ βάθος καὶ πλάτος 1 μέτρου, μέρος δὲ τοῦ ἐδάφους του πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν ὑψηλότερον τοῦ λοιποῦ κατὰ 0,06-0,07 καὶ προσέτι εἰς μῆκος 0,40 περίπου ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ χείλους τοῦ *οὐδοῦ* τῆς εἰσόδου πρὸς τὰ ἔσω *βοθρίσκον* ἀποτελούμενον, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἐκ τῆς προεκτάσεως τοῦ ἐπικλινοῦς δρόμου καὶ μέγιστον ἔχοντα βάθος 0,25 περίπου.

Ἐν τοῖς χώμασι τοῦ τάφου εὑρέθησαν εἰς ἱκανὸν πλῆθος ἀγγείων θραύσματα τοῦ μυκηναϊκοῦ τρόπου (τῆς νεωτέρας περιόδου) καὶ πέντε λίθινα κομβία(;) τῶν συνήθων, ὀστᾶ δ' ἀνθρώπινα (ἄκαυστα) ἐν τοῖς πληροῦσι τὴν κόγχην καὶ ἰδίως τὸν πρὸ τῆς εἰσόδου βόθρον, ὧν πολλὰ καὶ *ὑπ' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς λίθους τοῦ τελευταίου δόμου τοῦ ξηροτοίχου*. Τὸ πρᾶγμα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται παράδοξον καὶ δυσεξήγητον, ὁμολογῶ δ' ὅτι κατ' ἀρχὰς καὶ ἐγὼ ἐξενίσθην μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσω πῶς καὶ ὑπ' αὐτὸν τὸν φράσσοντα τὴν εἴσοδον ξηρότοιχον εὑρίσκοντο καὶ εἰς ποσότητα μάλιστα ὀστᾶ. Ὅταν ὅμως ἀναλογισθῶμεν ὅτι οἱ ἐν

[1] Ὄχι ὅμως καθ' ὅλον τὸ βάθος του.

λόγῳ τάφοι ἐν γένει δὲν ἦσαν ἑνὸς καὶ μόνον νεκροῦ κτῆμα, ἀλλ' οἰκογενειακοὶ καὶ ὅτι θέλοντες νὰ ἐνταφιάσωσι καὶ δεύτερον νεκρὸν καὶ μετὰ τοῦτον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον ἤνοιγον καὶ αὖθις τὸν τάφον καί, ὅπως παρασκευάσωσι κατάλληλον χῶρον διὰ τὸν ἑκάστοτε νέον νεκρόν, ἔπρεπε νὰ περισυνάγωσι καὶ ἐναποθέτωσι τῶν προτεθνηκότων τὰ ὀστᾶ ἐν σωρῷ (καὶ τοῦτο ἔπραττον πολλάκις, ὡς φαίνεται, ἄνευ πολλῆς εὐλαβείας) εἰς ἐπὶ τούτῳ βόθρους, ἐννοοῦμεν κάλλιστα τὸ πρᾶγμα. Εἶχε δηλ. ὑπερπληρωθῆ ἡ ἐσωτερικὴ κόγχη, ἡ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπόν, ὡς φαίνεται, ποιηθεῖσα, ὀστῶν, ἔκειντο δ' ἐν σωρῷ ἐπίσης προαποθανόντων ὀστᾶ καὶ ἐν τῷ πρὸ τῆς εἰσόδου βόθρῳ. Καὶ ὅμως ἠνεῴχθη καὶ αὖθις ὁ τάφος, ὅπως καὶ ἄλλος ἐνταφιασθῇ ἐν αὐτῷ νεκρός, καὶ τότε καὶ ἄλλα ὀστᾶ ἐρρίφθησαν εἰς τὸν βοθρίσκον. Τί τὸ παράδοξον λοιπὸν ὅτι τινὰ τῶν ἐν σωρῷ ἐκεῖ ἐναποτεθειμένων ὀστῶν ὑπωλίσθησαν καὶ ὑπ' αὐτοὺς τοὺς λίθους τοῦ *ξηροτοίχου* τῆς εἰσόδου, ἂν μὴ καὶ ἐτέθησαν ἐπίτηδες ἐκεῖ ὑπερπληρωθέντος τοῦ λοιποῦ χώρου καὶ μὴ ὑπάρχοντος ἄλλου βόθρου ἐν τῷ τάφῳ[1];

Τὰ ὀστᾶ, ὡς εἶπον, ἦσαν ἀνθρώπινα καὶ *ἄκαυστα*. Ἀλλὰ καὶ ἐν γένει πυρᾶς ἴχνη ἐν τῷ τάφῳ δὲν παρετήρησα. Μόνον κατὰ τὰ ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου ἐφαίνετό που τὸ ἔδαφος ὡσεὶ ὑπὸ πυρᾶς *μαυρισμένον*. Ἀλλὰ τοῦτο δύναται εὐκόλως νὰ ἐξηγηθῇ ἢ ἐκ τοῦ ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θάπτοντες ἐνίοτε ἠναγκάζοντο νὰ μεταχειρίζωνται δᾷδας κατὰ τὴν ταφήν, ἢ ὅτι δᾷδας μετεχειρίσθησαν οἱ τὸ πρῶτον τὸν τάφον συλήσαντες, νύκτωρ πιθανώτατα, ὡς καὶ οἱ ἀπόγονοί των πολλάκις πράττουσιν, ἐκτελέσαντες τὸ *ἔντιμον* αὐτῶν ἔργον.

Μετὰ τὸν καθαρισμὸν τούτου τοῦ τάφου ἐτράπην, ὡς εἰκός, ἐπὶ τὴν ἔρευναν τῶν πέριξ τόπων. Πρὸς ἀνατολὰς φανερὰ ἦσαν τὰ ἴχνη ὁμοίων τάφων, βεβυθισμένων ὅμως, ὡς ἡ καθίζησις τοῦ ἐδάφους ἐμαρτύρει. Πρὸς δυσμὰς τὸ ἔδαφος οὐδεμίαν ἐδείκνυε καθίζησιν καὶ ὑπῆρχεν ἐλπίς, ἂν ὑπῆρχον καὶ ἐνταῦθα, ὅπερ ἐκ τῶν προτέρων ἦτο σχεδὸν βέβαιον, τάφοι, νὰ ἐπιτύχω καὶ τινος ἀσυλήτου. Ἐστράφην λοιπὸν πρὸς δυσμὰς καὶ εἰς τὴν ἔρευνάν μου ὡδηγήθην οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ παραδείγματος τοῦ συναδέλφου

[1] Παράβ. Τσούνταν ἔ. ἀ. σελ. 136 καὶ ἑξῆς.

μου Τσούντα, καθ' ὅμοιον τρόπον ἀνακαλύψαντος τοὺς πλείστους τῶν ἐν Μυκήναις ὁμοίων τάφων, διὰ τῆς ἀνορύξεως δηλ. τάφρου κατὰ τὴν πλευρὰν τοῦ λόφου, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Καὶ τῷ ὄντι, ὁ δρόμος τοῦ ἀποκαλυφθέντος τάφου δὲν εἶχε τὰς πλευρὰς αὐτοῦ καθ' ὅλον τὸ μῆκος ἀθίκτους, ἀλλ' εἰς 1 μέτρου ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ τάφου διεκρίνετο κατά τε τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ πλευρὰν ἐντομή τις πεπληρωμένη χώματος καὶ οἱονεὶ τάφρου λείψανον· ταύτης λοιπὸν τὰ ἴχνη ἀκολουθήσας πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπὸ τῶν χωμάτων καθαρίσας ἐνέτυχον εἰς πέντε περίπου Γαλ. μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ δρόμου τοῦ τάφου Α πλευρᾶς τῷ δρόμῳ τοῦ Β τάφου, ὄν, ὡς εἰκός, καὶ εὐθὺς ἐνόησα. Ἐκαθάρισα λοιπὸν τοῦτον πρῶτον ἀπὸ τῶν καλυπτόντων αὐτὸν χωμάτων, ἅτινα ὡσαύτως οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν ἦσαν ἢ αὐτὰ τοῦ βράχου τὰ *σπάσματα*, εἰς ὃν ὁ δρόμος εἶχε λαξευθῆ, καὶ ἐν οἷς πλὴν ὀλίγων θραυσμάτων ἀγγείων οὐδὲν ἄλλο εὑρέθη.

Ὁ δρόμος καὶ τούτου εἶχε τὸ αὐτὸ περίπου πρὸς τὸ τοῦ πρώτου τάφου μῆκος, ἦν ὅμως ἱκανῶς πλατύτερος (1, 80). Ὁποία δὲ καὶ ὁπόσον μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ χαρά μου, ὅταν τοῦ δρόμου καθαρισθέντος ἐφάνη ἡ εἴσοδος (πλάτος αὐτῆς 1,25) στεγανῶς ἀποπεφραγμένη! Ἤλπισα ὅτι ὁ τάφος ἦν ἀσύλητος. Καὶ ὅμως φρούδη ἐλπίς! Ὁ τάφος, δὲν ἐβράδυνα νὰ τὸ ἐννοήσω, οὐ μόνον σεσυλημένος ἤδη, ἀλλὰ καὶ βεβυθισμένος ἦτο, τὸ δὲ σῳζόμενον (εἰς ὕψος 0,60-0,70) μέρος τοῦ *ξηροτοίχου* τοῦ ἀποφράσσοντός ποτε τὸ στόμιον τοῦ τάφου μετὰ τεμαχίων τοῦ καταπεσόντος βράχου συμφυρθὲν εἶχε συμπαγῆ εἰς ἓν ὅλον, ὥστε νὰ πλανηθῶ ἐπὶ στιγμὴν καὶ νὰ νομίσω ὅτι ἡ εἴσοδος οὐδέποτε εἶχε παραβιασθῆ.

Ἤρχισα λοιπὸν καὶ τούτου τὸν καθαρισμόν. Ἐν τοῖς ἀνωτάτοις στρώμασι τῶν καλυπτόντων αὐτὸν χωμάτων εὑρέθησαν ἱκανὰ ὀστᾶ ἀνθρώπινα· ὑπῆρξέ ποτε ἐνταῦθα πιθανώτατα ἕτερος *κοινὸς* τάφος, ἐκ βόθρου ἁπλοῦ ἀποτελούμενος, διότι οὐδὲν ἄλλο σημεῖον μαρτυροῦν τὴν ὕπαρξιν τάφου παρετήρησα. Ἐν αὐτοῖς δ' ἐπίσης, ἀλλ' ὄχι μετὰ τῶν μνημονευθέντων ὀστῶν, εὑρέθη πήλινον εἰδώλιον ἀκέφαλον ἀνδρὸς (ἀρχαϊκοῦ ῥυθμοῦ) καὶ ἑτέρου γυ-

ναικείου ἡ *προτομὴ* (μετὰ τῆς κεφαλῆς) τέχνης ἀνεπτυγμένης καὶ πρὸς τούτοις καὶ ἀγαλματίου γυναικείου ἐκ πεντελικοῦ μαρμάρου τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν ποδῶν μέρος ἐργασίας πάνυ κοινῆς. Εἰς τὰ κατώτατα στρώματα εὑρέθησαν καὶ δύο τρία ὀστᾶ ζώων (μηρυκαστικῶν) καὶ τέλος ὅταν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ τάφου ἐπλησιάζομεν, ἤρχισαν ἀναφαινόμενα ὀστᾶ ἀνθρώπινα καὶ ἀγγείων θραύσματα τοῦ μυκηναϊκοῦ τρόπου. Ἀλλ' εἰς μέγα πλῆθος ὀστᾶ ἀνθρώπινα (ἄκαυστα) καὶ ὄστρακα ἀγγείων μυκηναϊκῶν εὑρέθησαν ἰδίως εἰς τὸν ἐν τῷ τάφῳ ὑπάρχοντα πρὸς τὴν δυτικὴν αὐτοῦ πλευρὰν ἕνα καὶ μόνον βόθρον (μ. 2,00, πλ. 0,77, βάθ. 0,90), ἐν αὐτῷ δὲ καὶ δύο κρανία, ἅτινα ἐπιεικῶς σῳζόμενα μετεκόμισα εἰς Ἀθήνας, ὅπως κατατεθῶσιν εἰς τὸ ἀνθρωπολογικὸν Μουσεῖον. Τὰ κρανία ἔκειντο τὸ ἓν παρὰ τὸ ἄλλο εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον κατὰ τὴν βορείαν τοῦ βόθρου[1] στενὴν πλευρὰν ὑπερκείμενα τοῦ πυθμένος αὐτοῦ 0,30 περίπου Γ. μ. Ἡ θέσις τῶν κρανίων ἦν ἀληθῶς τοιαύτη, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως ἠδύνατό τις νὰ πλανηθῇ καὶ νὰ πιστεύσῃ ὅτι, ἂν μὴ εἶχον *ταφῆ* ἐν τῷ βόθρῳ ἐξ ἀρχῆς δύο νεκροὶ ὁ εἷς παρὰ τὸν ἄλλον, τοὐλάχιστον τὰ ὀστᾶ αὐτῶν εἶχον μετά τινος προσοχῆς καὶ εὐλαβείας ἐκεῖ τοποθετηθῇ. Καὶ ὅμως πιστεύω ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτο τυχαῖον, διότι θραύσματα κρανίων εὑρέθησαν καὶ κατὰ τὸ ἄλλον ἄκρον (τὸ μεσημβρινὸν) τοῦ βόθρου, ὀστᾶ δὲ τῶν κάτω ἄκρων παρὰ τὰ κρανία καὶ ὑπ' αὐτά. Ἡ δ' ἀκριβὴς καὶ μετὰ πάσης ἐπιμελείας, καίπερ νύκτωρ (διότι ἔτυχε νὰ μὲ καταλάβῃ ἡ νὺξ) καὶ ὑπὸ τὸ φῶς λαμπάδων γενομένη τοῦ βόθρου ἔρευνα πλὴν τῶν ὀστῶν καὶ τῶν θραυσμάτων ἀγγείων (ὧν τινα ἦσαν πεπληρωμένα τεφρώδους τινὸς ὕλης, τέφρας πιθανώτατα, περιεβάλλοντο δὲ καὶ ὑπὸ μελαίνης ἰλύος, οἷα ἡ ἐκ καπνοῦ ἢ πυρᾶς προσγινομένη) ἤνεγκεν εἰς φῶς καὶ τὰ ἄλλα ἐκεῖνα εὑρήματα, τέσσαρας δηλ. ὄχι ὁλοχρύσους, ἀλλ' ἐκ δύο λεπτῶν πετάλων χρυσοῦ προσηρμοσμένων (ajustés) καὶ ὄχι συγκεκολλημένων κατὰ τὰ χείλη των ἀποτε-

[1] Χάριν ἀκριβείας καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρανοήσεως ἂς ῥηθῇ καὶ τόδε, ὅτι δηλ. ὁ βόθρος οὐ μόνον εὑρέθη *ἀκάλυπτος*, ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν δεικνύει κατὰ τὰ χείλη ἐπεξεργασίαν πρὸς εἰσδοχὴν καλύμματος, οὐδ' εὑρέθη τοιούτου λείψανον ἐν τῇ ἀνασκαφῇ.

λουμένας, κενὰς δὲ τὰ ἐντὸς ψήφους ὅρμου καὶ σχῆμα ἐχούσας περίπου οἷον τὸ τῶν ἐνεπιγράφων λίθων τῶν εἰς ἀέτωμα ἀποληγόντων [1], δύο ἐκ λεπτοῦ πετάλου χρυσοῦ ῥόδακας (διάμ. 0,026) ὧν ἡ ἑτέρα ἐπιφάνεια εἶναι ὑπέρυθρος [2], ἐνῷ ἡ ἑτέρα ἔχει στιλπνὸν κίτρινον χρῶμα, ἑπτὰ χαρακτὰς φακοειδεῖς ἐξ ὑαλώδους μάζης (ἴσως Αἰγυπτιακῆς πορσελάνης) ὑποπρασίνου χρώματος ψήφους [3], δύο ἐξ ὑαλώδους μάζης τετραγωνικὰ πινακίδια (μέλανος χρώματος), ἐφ' ὧν φέρονται ἀναγεγλυμμένα κογχύλια, καὶ κωνοειδὲς κόσμημα διάτρητον ἐπίσης ἐξ ὑαλώδους μάζης μέλανος χρώματος.

Ὁποία τις ἦτο ἡ στέγη τούτου τοῦ τάφου, δύσκολον μετὰ βεβαιότητος νὰ ῥηθῇ. Τὸ ὅλον αὐτοῦ ὅμως σχῆμα (ἐλλειψοειδὲς, $4{,}90 \times 3{,}80$) καὶ αἱ πλευραί του, καθόσον σῴζονται, μαρτυροῦσιν ὅτι διάφορος τῆς τοῦ πρώτου δὲν θὰ ἦτο. Ἐπίσης ἄδηλον μένει καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ. Ἀτυχῶς καὶ τῶν πλαγίων τοιχωμάτων τῆς εἰσόδου, τῶν *παραστάδων τῆς θύρας*, οὕτως εἰπεῖν, μέρος μόνον σῴζεται, ὅπως καὶ τῆς ὅλης μεσημβρινῆς τοῦ τάφου πλευρᾶς. Περίεργον δὲ ὅτι τὸ πάχος αὐτῆς κατὰ τὸ στόμιον καὶ ἐν γένει τὸ ὅλον τοῦ δρόμου πλάτος εἶναι κατὰ τὰ $^2/_3$ σχεδὸν ἔλασσον τοῦ τῆς τοῦ Α τάφου. Τοῦτο δὲ συνετέλεσε πιθανώτατα εἰς τὴν καταβύθισιν αὐτοῦ. Ἀφαιρεθέντος δηλαδή ποτε μέρους τοῦ ἀποφράσσοντος τὸ στόμιον ξηροτοίχου ὑπὸ τυμβωρύχων καὶ μεινάσης οὕτω τῆς εἰσόδου ἀνοικτῆς καὶ ἄνευ ὑποστηρίγματος ἡ κατ' αὐτὴν πλευρὰ τοῦ τάφου, πάχος ἔχουσα μόνον 0,60 περίπου, κατέπεσε [4], καταπεσοῦσα δὲ συμπαρέσυρεν, ὡς εἰκός, καὶ τὴν ὅλην ἔπειτα στέγην εἰς τὴν κατάπτωσιν.

[1] Τρήματα φέρουσι κατά τε τὸ εἰς λαιμὸν ἀπολῆγον ἄκρον των καὶ κατὰ τὸ ἕτερον· κατὰ δὲ τὸ ἐπὶ τῶν πετάλων των ἀποτετυπωμένον κόσμημα ὁμοιάζουσι τοῖς ἐκ Ναυπλίου ἐξ ὑαλώδους μάζης πινακιδίοις (Ἀθήναιον, Τόμ. 8 πίν. ἀριθ. 1. Mittheil. d. Athen. Instituts 1880, σελ. 144, Beilage, ἀριθ. 5).

[2] Ἡ ἐξωτερική, ἡ μὴ ἐφαπτομένη δηλ. τοῦ ἐνδύματος, ἐφ' οὗ ἦσαν προσερραμμένοι οἱ ῥόδακες. Περίεργον δὲ ὅτι ὁ μὲν φέρει 5, ὁ δὲ 4 μόνον τρήματα. (Κατὰ τὸ σχῆμα ὅμοιοι τοῖς ἐν Ἀθην. ἑ.ἀ. ἀριθ. 3 ἀπεικονισμένοις).

[3] Κατὰ τὸ σχῆμα ὅμοια τοῖς ἐν Ἀθην. ἑ.ἀ. ἀριθ. 5 ἀπεικονισμένοις.

[4] Ὁ βράχος *τροχμαλοπαγὴς* (conglomerat) ὤν, εἶναι σφόδρα πορώδης καὶ διαβρέχεται εὐκόλως ὑπὸ τοῦ ὕδατος εἰς μέγα βάθος.

Ἡ περαιτέρω πρὸς δυσμὰς ἔρευνα προσέκρουσε κατ' ἀρχὰς εἰς ἀνεξήγητά τινα φαινόμενα. Ἡ τάφρος [1] δηλ., ἧς ἠκολούθησα τὰ ἴχνη ἔτι περαιτέρω πρὸς δυσμὰς ἐφαίνετο ἀγαγοῦσά με ὄχι εἰς ἄνοιγμα δρόμου. Ἠναγκάσθην λοιπὸν νἀλλάξω μέθοδον καὶ παρατηρήσας ὅτι ἡ δυτικὴ πλευρὰ τοῦ δρόμου τοῦ τάφου Α ἀπεῖχε τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ δρόμου τοῦ τάφου Β περὶ τὰ πέντε μέτρα, ἤρχισα σκάπτων κάτωθι τῆς τάφρου πρὸς μεσημβρίαν τὸ ἔδαφος εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν καὶ ὄντως ἐκεῖ ἀνεκάλυψα τοῦ τάφου Γ τὸν δρόμον, (μῆκος αὐτοῦ 5,10 πλάτ. 1,10), ὃν πρῶτον καθαρίσας, ἠρξάμην κατόπιν καὶ τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ τάφου, ὅστις ἦν ἐπὶ τοσοῦτον βεβυθισμένος, ὥστε τῆς κατὰ τὴν εἴσοδον, ἤτοι μεσημβρινῆς, αὐτοῦ πλευρᾶς ἐλάχιστον ἵστατο ὄρθιον. Εἰς τὰ ἀνώτατα στρώματα τῶν καλυπτόντων αὐτὸν χωμάτων οὐδὲν εὑρέθη τὸ ἄξιον σημειώσεως. Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὰ κατώτατα στρώματα ἀνεφάνησαν ἀγγείων θραύσματα καὶ ὀστᾶ κατὰ δὲ τὴν δυτικομεσημβρινὴν γωνίαν τοῦ τάφου εὑρέθη καὶ χαλκῆ πόρπη τῶν συνήθων [2], καὶ μικρὸς ἐκ σύρματος χαλκοῦς δακτύλιος. Πλήρης δὲ ὀστῶν καὶ θραυσμάτων ἀγγείων ἦσαν οἱ δύο μάλιστα ἐκ τῶν τριῶν βόθρων τοῦ τάφου. (Μῆκος τοῦ πρώτου τούτων τοῦ παρ' αὐτὸ τὸ στόμιον κειμένου 1,05, πλ. 0,45, βάθος 0,40, τοῦ δευτέρου τοῦ σχῆμα τραπεζίου ἔχοντος, μῆκος 1,50, πλ. 0,76 καὶ 0,50, βάθος ὅμοιον. Ὁ τρίτος εἶναι μᾶλλον μία στενόμακρος [1,20, πλ 0,20] κοιλότης).

Ὁ τάφος οὗτος (Γ) ἦν τῶν ἄλλων δύο μικρότερος, μικρότε-

[1] Πότε καὶ πρὸς τίνα κατεσκευάσθη ἡ τάφρος αὕτη σκοπὸν δέν μοι εἶναι πάντη σαφές. Πρὸς τοὺς τάφους, ὡς φαίνεται, δὲν εἶχε σχέσιν, διότι, ὡς ἡ σκαφὴ ἀπέδειξε, διήρχετο διὰ τοῦ *σώματος* τοῦ τρίτου τάφου. Ἐν τῷ Παρνασσῷ, ἔνθα ἐποιησάμην ἀνακοίνωσιν περὶ τούτων τῶν τάφων, παρὼν ὁ καθηγητὴς κ. Dörpfeld ἐξήνεγκε τὴν γνώμην ὅτι πιθανώτατα ἡ τάφρος νὰ εἶχε κατασκευασθῇ ἐν τοῖς χρόνοις τῶν μέσων αἰώνων χάριν ὑδραγωγείου. Ἴσως. Ἀτυχῶς ἡ ἔννοια αὕτη δὲν μοὶ ἐγεννήθη ὅταν ἔσκαπτον, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ ἐξακριβώσω τὸ πρᾶγμα. Περαιτέρω τις ἔρευνα ἐν καιρῷ εὐθέτῳ πιθανὸν νἀποδείξῃ πρᾶγμα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Σωλήνων ὅμως οἱωνδήποτε ὑδραγωγείου δὲν παρετήρησα ἴχνη. Μόνον κατὰ τὸ χεῖλος τῆς μεσημβρινῆς τῆς τάφρου πλευρᾶς ἀντικρὺ τῆς εἰσόδου τοῦ τάφου Β καθ' ὅλον τὰ πλάτος τοῦ δρόμου αὐτοῦ ὑπῆρχον λίθοι κοινοὶ ἐν γραμμῇ οἱονεὶ ξηρότοιχον ἀποτελοῦντες ὕψους καὶ πλάτους περίπου 0,30.

[2] Παράβ. Τσούντα Μυκῆναι πίν. 7 ἀριθ. 12.

ρον ἔχων καὶ τὸν δρόμον, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου εἶχε σκαφῆ, ἄδηλον πότε, ταφοειδὴς βόθρος πλήρης χώματος ὑπ' ἐμοῦ εὑρεθεὶς καὶ οὐδὲν ἐνέχων τὸ ἄξιον σημειώσεως. Σχῆμα ὅμως εἶχεν τετράπλευρον, ἦτο δηλ. πράγματι *θαλαμοειδής*[1]. Στέγην δ' εἶχεν, ὡς ἐκ τῶν πλευρῶν του, καθόσον σῴζονται, ἔστιν εἰκάσαι, τετράπλευρον πυραμιδοειδῆ, οἷα εἶναι δηλ. ἡ στέγη τῶν πλείστων οἰκιῶν παρ' ἡμῖν σήμερον. Ἐξ αὐτῶν δὲ τούτων τῶν πλευρῶν εἴκασα ὅτι καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ δὲν ἦτο μέγα καὶ ὅτι μόλις κατὰ τὸ μέσον αὐτοῦ, ἔνθα ἡ κορυφὴ τῆς πυραμιδοειδοῦς στέγης του, θὰ ἠδύνατο ἀνὴρ ὑψηλοῦ ὁπωσοῦν ἀναστήματος νὰ ἵσταται ὄρθιος. Ὡς δὲ τοῦ δευτέρου τάφου (Β), οὕτω καὶ τούτου ἡ μεσημβρινὴ πλευρὰ κατὰ τὸ πρὸς τὸν δρόμον μέρος μόλις εἶχε πάχος 0,60 καὶ ἴσως τοῦτο συνετέλεσε καὶ εἰς τὴν τούτου καταβύθισιν.

Τοιοῦτοι οἱ τρεῖς προϊστορικοὶ τάφοι, οἱ παρὰ τὰς Θήβας, οὓς ἀνέσκαψα. Αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς οὐδὲν μᾶς διδάσκουσι τὸ νέον, ὅμοιοι κατὰ πάντα τοῖς καὶ ἐξ ἄλλων ἤδη Ἑλληνικῶν χωρῶν γνωστοῖς ὄντες, σεσυλημένοι δὲ καὶ βεβυθισμένοι οὐδ' εὑρήματα παρέσχον ἡμῖν ἄξια λόγου. Ἴσως καὶ οἱ λοιποὶ ἐκεῖ, οἱ ἔτι κεχωσμένοι ὄντες, εἶναι ἐπίσης σεσυλημένοι καὶ ἐλπίδες νὰ εὑρεθῇ τις ἀσύλητος δὲν ὑπάρχουσι μεγάλαι. Καὶ ὅμως ἀνάγκη νὰ γίνῃ εὑρυτέρα τις αὐτῶν ἔρευνα, ἵνα διὰ πλειόνων πιστωθῇ παραδειγμάτων ὅτι ὅμοιοι τάφοι, οἷοι οἱ ἐν Μυκήναις, εὕρηνται καὶ παρὰ τὰς Θήβας καὶ δή, ὅπως ἐκεῖ, καὶ ἐνταῦθα κατὰ συστάδας ἀποτελοῦντες ἴδια, γενῶν ἴσως, νεκροταφεῖα. Ὁ Τσούντας ἐν τῷ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ βιβλίῳ «Μυκῆναι καὶ Μυκηναῖος πολιτισμός» ἐν σελίδι 241-2 τῆς Ἑλληνικῆς ἐκδόσεως γράφει τὰ ἑξῆς. «Πρὸς τὰ δύο ταῦτα στρώματα λαῶν, Ἀχαιῶν ἀφ' ἑνός, Μινυῶν καὶ Δαναῶν ἀφ' ἑτέρου, ἀντιστοιχοῦσι τὰ δύο εἴδη τῶν τάφων, τῶν θολωτῶν καὶ θαλαμοειδῶν καὶ τῶν καθέτων· οἱ πρῶτοι εἴδομεν ὅτι ἐγεννήθησαν ἐκ τῶν ἡμιχώστων καλυβῶν, ἐν τοῖς δευτέροις δὲ ἔθαπτον οἱ λιμνοδίαιτοι καὶ ἑλοδίαιτοι· ἕνεκα τούτου ἐν Τίρυνθι ἀνεκαλύφθη εἷς κάθετος τάφος καὶ οὐδεὶς θολωτὸς ἢ θαλαμοειδής, ἐν Ὀρχομενῷ εἷς μόνος θολωτός, ἐν Μυκήναις δὲ πλεῖστοι. Κατὰ

[1] Παράβ. Τσούνταν ἔ.ά. σελ. 135.

ταῦτα καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ εὑρίσκονται πλείονες θολωτοὶ ἢ θαλαμοειδεῖς τάφοι, ἐκεῖ πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι κατῴκησαν Ἀχαιοὶ ἢ λαοὶ συγγενεύοντες μετ' αὐτῶν, ἐν Προνοίᾳ δηλ. τοῦ Ναυπλίου, ἐν Ἐπιδαύρῳ, ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἐν Θεσσαλίᾳ παρὰ τὰς Παγασάς, ἐν Κρήτῃ, ἐν Ῥόδῳ»[1]. Οὐδεμία ἀνάγκη νὰ ἐξετάσω ἐγὼ ἐνταῦθα ἂν εἶναι ἢ δὲν εἶναι κατὰ πάντα ὀρθὸς καὶ ἀνεπίδεκτος ἀμφισβητήσεως ἢ περιορισμοῦ ὁ ἀφορισμὸς οὗτος τοῦ Τσούντα· ἱκανὸν νὰ παρατηρήσω τοῦτο μόνον ὅτι εἰς τοὺς τόπους, οὓς ἐκεῖνος ἀπαριθμεῖ, συγκαταλεκτέαι καὶ αἱ Θῆβαι καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος ὡς πρὸς τὸ καθόλου ζήτημα τὸ εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους κατοίκους τῆς Ἑλλάδος ἀφορῶν, τοὺς Μυκηναίους λαούς, ὡς προσφυῶς ὁ Τσούντας αὐτοὺς ἀπεκάλεσε, τὴν προέλευσιν δηλ. αὐτῶν κατὰ τόπον καὶ χρόνον, τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις, τὸν πολιτισμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἔκτασιν γεωγραφικῶς τοῦ πολιτισμοῦ τούτου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24ῃ Μαρτίου 1898

Δ. ΦΙΛΙΟΣ

---

[1] Θαλαμοειδεῖς ἐν τῷ βράχῳ λελαξευμένοι τάφοι εὑρέθησαν καὶ ἐν Δελφοῖς καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ ἀκόμη.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

Ἐν Ἐλευσῖνι κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ παρόντος ἔτους 1898 οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ αὐτόθι παρὰ τὴν θάλασσαν νοτιοδυτικῶς τοῦ ἱεροῦ κειμένου σαπωνοποιείου ἔχοντες χρείαν γλυκέος ὕδατος ἐπεχείρησαν τὴν ἀνόρυξιν φρέατος πολὺ πλησίον τοῦ περιβάλλοντος τὸ ἱερὸν τείχους, ἤτοι μόλις πεντήκοντα περίπου βήματα νοτιοανατολικῶς τοῦ στρογγύλου πύργου Α΄(1), ἡ ἰδιωτικὴ δ' αὕτη σκαφὴ ἀπεδείχθη ὅτι παρέχει ὄχι ἄμοιρον ἐνδιαφέροντος συμβολὴν εἰς διαφώτισιν τῆς τοπογραφίας τοῦ παναρχαίου ἱεροῦ, διὸ ἐνόμισα πρέπον νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα τὰ κατ' αὐτήν. Ἐν τῷ εἰρημένῳ φρέατι ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος εὑρέθη παχὺ στρῶμα ἄμμου ἀποτεθειμένον ὑπὸ τοῦ διαρρέοντος τὴν παρὰ τὴν Ἐλευσῖνα πεδιάδα ποταμοῦ *Κηφισοῦ*, ὅστις συχνάκις μεταλλάσσων κοίτην ἐκβάλλει νῦν εἰς διάφορα μέρη ἔξω τοῦ νῦν χωρίου, βορειοανατολικῶς τοῦ ἱεροῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας περίπου ἀπ' αὐτοῦ. Ὅτι ὁ ποταμὸς οὗτος ἐν χρόνοις παλαιοτέροις τῶν ῥωμαϊκῶν ἔρρεε πολὺ πλησιέστερον πρὸς τὸ ἱερὸν ἢ ὅτε ἐκτίσθη ἡ νῦν ἐν ἐρειπίοις σωζομένη παρὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἁμαξιτὴν ὁδὸν ῥωμαϊκὴ γέφυρα, ἦτο καὶ πρότερον γνωστόν, διότι παρ' αὐτὴν τὴν γραμμὴν τοῦ σιδηροδρόμου μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ὑδραγωγείου καὶ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ ὑπάρχουσι λείψανα ἀρχαίου προχώματος τοῦ ποταμοῦ, κατεσκευασμένου τὸ πλεῖστον ἐκ συμπήκτων (*ἀρουραίων*) λίθων, οὗ τὰ ἴχνη εἶνε φανερὰ μέχρι τῶν πρὸς τὴν Μαγούλαν ὑψωμάτων (2), τούτου δὲ τοῦ προχώματος ἡ γραμμὴ προεκτεινομένη διέρχεται ἐντὸς τοῦ σημερινοῦ χωρίου πολὺ πλησίον τοῦ ἱεροῦ (πλησιέστερον τῆς γνωστῆς μεσαιωνικῆς

(1) Ἴδε Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἑτ. 1887 πίν. 1 καὶ 1895 σελ. 162.

(2) Εὐκταῖον εἶνε νὰ σημειωθῶσι τὰ ὄχι ἀνάξια λόγου λείψανα τοῦ προχώματος τούτου ἐν νεωτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ Γερμανικοῦ χάρτου τῆς Ἀττικῆς ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ χάρτῃ.

ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ζαχαρίου). Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι πρὸ τῆς κατασκευῆς τοῦ προχώματος τούτου (κτισθέντος πιθανῶς κατὰ τὸν Δ′ π. Χ. αἰῶνα) ὁ ποταμὸς ἔρρεεν ἔτι μᾶλλον πλησιέστερον πρὸς τὸν λόφον τῆς ἐλευσινιακῆς ἀκροπόλεως. Βραδύτερον ἐν ῥωμαϊκοῖς χρόνοις ὁ ποταμὸς ἀπεσύρθη πολὺ ἀπωτέρω τοῦ εἰρημένου προχώματος καὶ ἔρρεεν ὅπου σώζεται νῦν ἐν ἐρειπίοις ἡ γέφυρα, σήμερον δὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ῥεύματος ῥέει ἔτι ἀπωτέρω, ἐκεῖθεν τῆς ῥωμαϊκῆς γεφύρας. Ἤδη διὰ τῆς σκαφῆς τοῦ εἰρημένου πλησίον τοῦ πύργου Α′ φρέατος βεβαιοῦται ὅτι ἐν προϊστορικοῖς χρόνοις ὁ ποταμὸς περιέλειχε τό τε βορειανατολικὸν καὶ τὸ ἀνατολικὸν κράσπεδον τοῦ λόφου τῆς ἀκροπόλεως, ἐκβάλλων εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὸν μέχρι τοῦδε σωζόμενον ἀρχαῖον τεχνητὸν λιμένα, ὥστε μέγα μέρος τοῦ ἱεροῦ κεῖται ἐπὶ τῆς προτέρας κοίτης τοῦ ποταμοῦ, ἤτοι τὰ Μεγάλα Προπύλαια, καὶ ἅπαν τὸ ἔξω τοῦ πρὸς ἀνατολὰς τετραμμένου τμήματος τοῦ Πεισιστρατείου πλινθίνου τείχους (Σ′′′′ μέχρι Σ⁵). Ἐν τούτῳ τῷ μέρει κεῖται καὶ τὸ Καλλίχορον φρέαρ καὶ τὰ ἐνδοτέρω τῶν Μεγάλων Προπυλαίων ὑπάρχοντα ἕτερα δύο φρέατα, ἅτινα πάντα πορίζονται τὸ ὕδωρ αὐτῶν ἐκ τῶν ἠρέμα ὑπογείως ἐκ τοῦ ὄρους κατερχομένων πηγῶν τοῦ ποταμοῦ. Ὁμοίως καὶ σήμερον τὸ φρέαρ, ἐξ οὗ συνήθως πορίζονται τὸ ὕδωρ αὐτῶν οἱ Ἐλευσίνιοι, ἤτοι ἡ *Καλὴ Πηγάδα*, κεῖται καὶ αὐτὸ ἐντὸς τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ ὑπ᾽ αὐτὰ τὰ λείψανα τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης ῥωμαϊκῆς γεφύρας· τὸ δὲ μὴ διαρρεόμενον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ μέρος τῆς πεδιάδος δὲν παρέχει ὕδωρ πόσιμον. Οἱ χρόνοι, καθ' οὓς ὁ Κηφισὸς ἔρρεε πλησίον τοῦ πύργου Α′ εἶνε βεβαίως πολὺ παλαιοί, ἀλλ' ὄχι παλαιότεροι τοῦ συνοικισμοῦ τῆς Ἐλευσῖνος, διότι ἐντὸς τοῦ αὐτόθι ἀρτίως ἀνορυχθέντος φρέατος ὁμοῦ μετὰ ξύλων παρασυρθέντων ὑπὸ τοῦ ῥεύματος ἐκ τοῦ ὄρους εὑρέθησαν ἐν τῇ ἄμμῳ εἰς βάθος 5,50 μ. ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος καὶ ὄστρακά τινα προϊστορικῶν ἀγγείων, τῶν μὲν ἐκ πηλοῦ ἐρυθροῦ ἐστιλβωμένου διὰ τριβῆς, τῶν δὲ ἐξ ἐρυθροῦ ἐπίσης πηλοῦ ἀλλὰ μετὰ ἐπιχρίσματος ἐκ φαιομέλανος πηλοῦ ὁμοίου τῷ τῶν *Λυδικῶν* λεγομένων προϊστορικῶν ἀγγείων. Τῶν ὀστράκων τούτων καταφανὴς εἶνε ἡ ὁμοιότης πρὸς ὄστρακα ἐν βαθύτατα κειμέναις πυραῖς

(57, 56, 59)(1) τῆς παναρχαίας νεκροπόλεως εὑρεθέντα, ὥστε ἡ πλησίον τοῦ πύργου Α' εὑρεθεῖσα κοίτη τοῦ ποταμοῦ ἀνάγκη νὰ θεωρηθῇ σύγχρονος ταῖς παλαιοτάταις τῶν πυρῶν τῆς παναρχαίας νεκροπόλεως. Ἐπίσης ἐν πολὺ παλαιοῖς χρόνοις νομίζω ὅτι καὶ ἐγκατέλιπε τὴν παναρχαίαν ταύτην κοίτην ὁ ποταμὸς ἀπομακρυνθεὶς (ἄδηλον πόσον) τοῦ λόφου τῆς ἐλευσινιακῆς ἀκροπόλεως, ὄχι μόνον διότι ἐν τῷ προειρημένῳ φρέατι δὲν εὑρέθησαν ὄστρακα νεώτερα τῶν προϊστορικῶν, ἀλλὰ καὶ διότι δέν μοι φαίνεται πιθανὸν ὅτι θὰ ἐκτίζετο τὸ Καλλίχορον φρέαρ, ὡς εἶνε ἐκτισμένον, ἂν ἔμελλε νὰ εἶνε ἐκτεθειμένον εἰς τὸ ῥεῦμα. Ἡ εὑρεθεῖσα λοιπὸν παρὰ τὸν πύργον Α' κοίτη πρέπει νὰ θεωρηθῇ παλαιοτέρα τοὐλάχιστον τῆς νῦν σωζομένης κατασκευῆς τοῦ Καλλιχόρου φρέατος, ἴσως δὲ καὶ αὐτῆς τῆς ἀρχικῆς κατασκευῆς αὐτοῦ.

Σημειωτέον ἐνταῦθα προσέτι καὶ τοῦτο ὅτι πλὴν τοῦ μνημονευθέντος ἐκ συμπήκτων λίθων προχώματος ὑπάρχει κατὰ τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος εἰς Μαγούλαν ὁδὸν καὶ ἄλλο πρόχωμα πολὺ μεγάλου μεγέθους κατεσκευασμένον μόνον ἐκ χώματος. Ἡ χρονολογία αὐτοῦ εἶνε ἄδηλος, ἂν δὲν ἐρευνηθῇ ἐπισταμένως δι' ἀνασκαφῆς.

Α. Ν. Σ.

(1) Ἐφημ. Ἀρχ. 1898 σελ. 60 ἑξ. παρένθ. πίν. σελ. 29-30.

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(Οδος Σταδιου Αριθ. 54)

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογική, ἀφορῶσα τὰς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἀνευρισκομένας ἀρχαιότητας. Ἐν Ἀθήναις, 1837-1860. Τεύχη μοναδικά, 1-4, 11-29 (14ον καὶ 16ον δὲν ἐξεδόθη), 50-55. Ἕκαστον τεῦχος . . . . . Δρ. 1.—

Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς, ἐκδιδομένη ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Περίοδος δευτέρα, 1862. Ἐν Ἀθήναις, 1862. Τεύχη Α'-ΙΒ' . . . . » 12.—

— 1869-1874. Τεύχη ΙΓ'-ΙΖ'. Ἕκαστον τεῦχος . . . . . » 3.—

Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι ἀνακαλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου. Ἐν Ἀθήναις, 1851-1855. Φυλλάδιον 2.3. (τὸ 1ον φυλλ. 1851 δὲν ὑπάρχει) εἰς 4ον. Ἕκαστον τεῦχος . » 1.—

Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου Ἐπιτροπῆς. Ἐν Ἀθήναις 1853. εἰς 4ον μετὰ 8 πινάκων . . . . » 1.—

Ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτοι, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Φυλλάδιον Αον (ἄλλο δὲν ἐξεδόθη). Ἐν Ἀθήναις 1860. εἰς 4ον . . . . » 1.—

Γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, 1860-1870. Ἐν Ἀθήναις 1860-1870. Φυλλάδια 11 εἰς 4ον. Ἕκαστον φυλλάδιον . . . . » 1.—

Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, 1872-1881 (ὁ τόμος τοῦ 1871 δὲν ὑπάρχει). Ἐν Ἀθήναις, 1872-1882. Τόμοι 10 εἰς 8ον. Ἕκαστος τόμος, ... » 3.—

— 1882-1897. Ἐν Ἀθήναις, 1883-1898. Τόμοι 16 εἰς 8ον. Ἕκαστος τόμος . . . . » 3.—

Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογική. Περίοδος Τρίτη 1883 κ. ἑ. Ἕκαστος τόμος. » 25.—

Ἕκαστον τεῦχος » 6.25